

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

*Brynica
to nie granica*

LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA BRYNICA TO NIE GRANICA

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA
„BRYNICA TO NIE GRANICA”

Janusz Majczak

SKARBNIK ZARZĄDU
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA
„BRYNICA TO NIE GRANICA”

Agnieszka Klyta

LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA
„BRYNICA TO NIE GRANICA”
42-625 Pyrzowice, ul. Centralna 5
KRS: 0000263450 REGON: 24 04 50 792
NIP: 625-23-18-756

Załącznik nr 1 do aneksu nr 19

Spis treści

Spis treści.....	2
Rozdział I Charakterystyka LGD	3
Nazwa LGD:.....	3
Zwięzły opis obszaru.....	3
Opis procesu tworzenia partnerstwa	4
Opis struktury LGD	5
Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym.....	7
Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD	8
Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR.....	9
Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności	11
Charakterystyka gmin z obszaru LGD	11
Ogólna charakterystyka obszaru	13
Uwarunkowania przestrzenno-geograficzne.....	19
Uwarunkowania przyrodnicze	20
Gleby.....	21
Lesistość.....	21
Zasoby wodne.....	22
Ochrona środowiska	23
Uwarunkowania kulturowe	23
Uwarunkowania historyczne	24
Analiza obszaru LGD w oparciu o dane ankietowe	25
Rozdział IV Analiza SWOT	29
Rozdział V Cele i wskaźniki	35
Cele ogólne, cele szczegółowe i przedsięwzięcia	36
Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru.....	52
Rozdział VII Plan działania	54
Rozdział VIII Budżet LSR.....	54
Rozdział IX Plan komunikacji	56
Rozdział X Zintegrowanie	57
Rozdział XI Monitoring i ewaluacja.....	62
Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.....	62
Wykaz wykorzystanej literatury	63
Załączniki do LSR.....	64
Procedura aktualizacji LSR.....	64
Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu.....	64
Plan działania.....	69
Budżet LSR	74
Plan komunikacyjny.....	75

Rozdział I Charakterystyka LGD

Nazwa LGD:

Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica”

Pyrzowice, ul. Centralna 5

42-625 Ożarówice

Stowarzyszenie wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 6.09.2006r. pod nr KRS 0000263450. REGON 240450792.

Zwięzły opis obszaru

Obszarem działania Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” jest teren siedmiu gmin: Mierzęcic, Ożarówic, Woźnik, Bobrownik, Siewierza, Psar i Świerklańca.

Obszar LGD „Brynica to nie granica” obejmuje 480 km² a zamieszkiwany jest przez ponad 70 tys. mieszkańców (70553).

Gmina Mierzęcice – gmina wiejska, położona w powiecie będzińskim, powierzchnia gminy to 49 km², liczba mieszkańców wynosi 7 588 osób,

Gmina Ożarówice – gmina wiejska, położona w powiecie tarnogórskim, powierzchnia gminy to 46 km², liczba mieszkańców wynosi 5 625 osób,

Gmina Woźniki - gmina wiejska, położona w powiecie lublinieckim, powierzchnia gminy to 128 km², liczba mieszkańców wynosi 9 709 osób,

Gmina Bobrowniki - gmina wiejska, położona w powiecie będzińskim, powierzchnia gminy to 52 km², liczba mieszkańców wynosi 11 912 osób,

Gmina Siewierz - gmina miejsko-wiejska, położona w powiecie będzińskim, powierzchnia gminy to 114 km², liczba mieszkańców wynosi 12 252 osób,

Gmina Psary - gmina wiejska, położona w powiecie będzińskim, powierzchnia gminy to 46 km², liczba mieszkańców wynosi 11 817 osób,

Gmina Świerklaniec - gmina wiejska, położona w powiecie tarnogórskim, powierzchnia gminy to 45 km², liczba mieszkańców wynosi 11 650 osób.

Obszar objęty niniejszą LSR obejmuje gminy znajdujące się w powiatach tarnogórskim, lublinieckim oraz będzińskim województwa śląskiego. Gminy te współpracując i kooperując w oparciu o zapisy LSR na lata 2007-2013 wywiązały się z powiązań instytucjonalnych, gospodarczych, kulturalnych i społecznych. Powiązania te okazały się być na tyle silne i trwałe, że jednostki te postanowiły kontynuować współpracę w latach 2014-2020.

Jednostki realizujące w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Brynica nie granica” podejście zintegrowane polegające na łączeniu działań, zasobów i kompetencji różnych sektorów wyodrębniły i dobrały takie przedsięwzięcia, które umożliwiają wspieranie rozwoju wszystkich sektorów należących do LGD: przedsiębiorców, samorządów, organizacji pozarządowych i mieszkańców.

To podejście wzmacniać ma obszar realizacji LSR, który charakteryzuje się poniższymi wspólnymi cechami, świadczącymi o ich trwałym i spójnym na wielu poziomach powiązaniu:

- gminy należące do obszaru realizacji LSR stanowią spójny przestrzennie obszar, sąsiadują ze sobą i z aglomeracją górnośląską, stanowiącym tzw. „biegun wzrostu” dla tychże gmin,

- obszar można podzielić wyraźnie na dwie części. Ta część gmin, która znajduje się po lewej stronie Brynicy (przynależność do zaboru pruskiego) i po prawej stronie Brynicy (do zaboru rosyjskiego),

- struktura rolnictwa na całym obszarze 7 gmin jest podobna i charakteryzuje się dużą ilością małych gospodarstw o dość dobrych glebach,

- centralnym punktem LGD, stanowiącym odniesienie i element intensyfikujący rozwój jest port lotniczy „Katowice-Pyrzowice”,

- na całym obszarze występuje duża aktywność społeczna wyrażająca się w dużej inwencji ze strony Gminnych Ośrodków Kultury, Kół Gospodyń Wiejskich i Ochotniczej Straży Pożarnej, różnego rodzaju zespołów, orkiestr,

- gminy charakteryzują się podobnym bezrobociem,

- Gminy posiadają cenne przyrodnicze i kulturowe miejsca, stanowiące ważny element rozwoju turystyki.

Wszystkie te czynniki zostały uwzględnione przy tworzeniu celów i umożliwiają maksymalne wykorzystanie posiadanych potencjałów.

LGD „Brynica to nie granica” - podmioty działające wewnątrz oraz ich wzajemne powiązania, wpisują się w zasady określone w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w szczególności w podstawową zasadę mówiącą, że program LEADER może być realizowany na obszarach wiejskich z wyłączeniem obszaru miast o liczbie mieszkańców większej niż 20 tys., że jedna LSR może być realizowana na obszarze zamieszkanym przez minimum 30 000 mieszkańców a maksimum 150 000 mieszkańców z obszarów wiejskich oraz, że LSR musi obejmować obszar przynajmniej 2 gmin, których obszary stanowią (bądź zawierają) obszary wiejskie. Spełnione będą zatem warunki

formalne realizacji na obszarze funkcjonalnym LSR programu Leader w okresie programowania 2014-2020.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006) RLKS (rozwój lokalny kierowany przez społeczność) jest wspierany ze środków EFRROW (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich), określane nazwą LEADER i może być wspierany ze środków EFRR (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego), EFS (Europejski Fundusz Społeczny) lub EFMR (Europejski Fundusz Morski i Rybacki). Wszystkie te fundusze - EFRROW, EFMR, EFRR i EFS zwane są Europejskim Funduszem Inwestycji Strategicznych - EFSI. Z uwagi na różne cele wsparcia współfinansowanego ze środków poszczególnych EFSI oraz zapisy poszczególnych programów współfinansowanych ze środków EFSI do wsparcia RLKS z poszczególnych EFSI kwalifikują się różne obszary. Wsparcie LEADER (RLKS z udziałem EFRROW) przewiduje się na obszarach wiejskich, wsparcie RLKS z udziałem EFMR - na obszarach rybackich i akwakultury, a wsparcie RLKS z udziałem EFRR i EFS na obszarze województw, które ujęty to w dokumentach programowych (Regionalnym Programie Operacyjnym).

Niniejsza LSR w swoim charakterze i w planowanych obszarach wsparcia (określonych w celach, wskaźnikach czy budżecie) jest strategią programującą wsparcie z wielu funduszy. Funduszem podstawowym będzie Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Prognozuje się także uzyskanie wsparcia dostępnego w ramach środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Dostępny dla realizacji zapisów LSR dostępne są środki w ramach:

- poddziałania 7.1.3. Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia,
- poddziałania 9.1.4 Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych,
- poddziałania 9.2.4 Rozwój usług społecznych,
- poddziałania 9.3.1 Wsparcie sektora ekonomii społecznej,
- poddziałania 10.2.4 Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych – wsparcie działań wynikających z Lokalnych Strategii Rozwoju obejmujących obszary wiejskie i rybackie,
- poddziałania 10.3.5 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

Niniejsza LSR jest co do zasady strategią jednofundusową. Jednak jej zapisy umożliwiają składanie wniosków w ramach EFSI (EFRROW, EFRR i EFS). Stąd wynika konkluzja, że realizacja poszczególnych operacji w ramach każdego z funduszy będzie możliwa na całym obszarze objętym niniejszą Lokalną Strategią Rozwoju.

Opis procesu tworzenia partnerstwa

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica” jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeczeniem o celach niezarobkowych, działającym na rzecz rozwoju obszarów wiejskich członkowskich gmin.

Pierwsze pomysły utworzenia Lokalnej Grupy Działania pojawiły się wiosną 2006r. po spotkaniach społeczności lokalnych, których tematem wiodącym była poprawa jakości życia na obszarze wiejskim. Inicjatorem jej powstania był Wójt Gminy Ożarówice. Zaproponował on współpracę Gminom Mierzęcice i Woźniki. Podczas kolejnych spotkań społeczności lokalnej, w których uczestniczyło 40 osób, wyłoniono grupę inicjatorów reprezentujących szeroki przekrój społeczny środowiska lokalnego w tym organizacje pozarządowe, samorządy oraz sektor gospodarczy, z terenu trzech gmin leżących przy źródłach rzeki Brynicy w trzech różnych powiatach. Dalsze spotkania grupy inicjatorów już z udziałem ekspertów miały za zadanie wypracowanie i doprecyzowanie zapisów statutowych nowej organizacji – Związku Stowarzyszeń Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica”. 12 czerwca 2006r. odbyło się zebranie założycielskie w którym brali udział przedstawiciele różnych środowisk, instytucji i organizacji co umożliwiło dużą reprezentatywność wszystkich sektorów z terenu tych trzech gmin. Byli wśród nich przedstawiciele ochotniczych straży pożarnych, klubów sportowych, stowarzyszeń działających na terenie miejscowości oraz przedstawiciele prywatnych przedsiębiorców. Celem działania LGD od początku funkcjonowania jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem zasobów historyczno-kulturowych, zastosowania nowych technologii oraz popularyzacji produktów lokalnych.

Wybrany na zebraniu Komitet Założycielski, będący reprezentacją 13 Członków Założycieli, kończąc społeczny proces tworzenia Lokalnej Grupy Działania jako nowego partnera w rozwiązywaniu problemów obszaru objętego Zintegrowaną Strategią Rozwoju Obszarów Wiejskich, zgodnie z wolą reprezentowanych podmiotów powołali do życia Związek Stowarzyszeń o nazwie Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica”. Wybrany w trakcie zebrania założycielskiego zarząd reprezentowany był w równej ilości przez trzy założycielskie gminy i składał się z dziewięciu

osób. LGD wpisana została do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 6.09.2006r. pod nr KRS 0000263450 jako związek stowarzyszeń.

Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica” zgodnie z założeniami od początku była otwarta na współpracę ze wszystkimi zainteresowanymi. Konsekwencją takiej filozofii było włączenie w skład LGD kolejnych gmin wraz z podmiotami z ich terenu. W wyniku oddolnych inicjatyw a także zaangażowania Zarządu i Rady LGD od kwietnia 2008 roku członkami LGD są gminy Siewierz i Bobrowniki a od początku 2011 roku akces przystąpienia do LGD złożyły Gminy Świerklaniec i Psary. Gmina Mierzęcice, która LGD powoływała wystąpiła ze struktur grupy w 2008 roku i ponownie do niej wstąpiła w 2011 roku.

Wypełniając zapisy Ustawy z 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, która dopuszcza tylko jedną formę funkcjonowania LGD jako „stowarzyszenie specjalne” posiadające osobowość prawną (wykorzystujące formułę stowarzyszenia rejestrowanego, dającego możliwość członkostwa zarówno podmiotom fizycznym, prawnym, należącym do sektora społecznego, publicznego jak i gospodarczego; nadzór nad stowarzyszeniem sprawuje Marszałek województwa na zasadach określonych w ustawie prawo o stowarzyszeniach oraz w ustawie o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 i ustawie o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności) 25 maja 2015 r. podczas Walnego Zebrania Członków LGD podjęto uchwałę, na mocy której dokonano zmiany Statutu polegające na zmianie formy prawnej LGD ze związku stowarzyszeń na stowarzyszenie. Dzięki temu Lokalna Grupa Działania może ubiegać się o środki finansowe dostępne w nowym okresie programowania przypadającym na lata 2014-2020.

15.10.2015 r. do KRS Lokalnej Grupy Działania wprowadzono stosowną zmianę.

Od początku istnienia LGD aktywnie zabiegała o wsparcie swojej działalności ze środków unijnych oraz o zdobywanie doświadczenia w zakresie funkcjonowania zgodnego z zasadami charakterystycznymi dla rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. W wyniku takiej polityki LGD „Brynica to nie granica” (jej członkowie, osoby wchodzące w skład organów statutowych, pracownicy biura a także wypracowane struktury i mechanizmy podejmowania decyzji) zdobyła doświadczenie, które skutkowało otrzymaniem dofinansowania poniższych projektów w ramach:

- działania 2.7 – Pilotażowy Program LEADER+ w ramach Sektorowego Program Operacyjnego „Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich 2004 – 2006”. W ramach projektu realizowano szkolenia i wyjazdy studyjne promujące wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, szkolenia z zakresu pozyskiwania funduszy europejskich oraz kursy obsługi sprzętu komputerowego, imprezy promocyjno-kulturalne, bezpłatne doradztwo dla organizacji pozarządowych i przedsiębiorców z terenu działania LGD, uruchomienie profesjonalnej strony internetowej LGD, opracowanie dokumentacji info-kiosków oraz szerokopasmowego internetu dla gmin, wydawnictwa promocyjne, nawiązanie współpracy z krajowymi LGD „Przymierze Jeziorsko” z Dobrej w województwie łódzkim oraz „Żywiecki Raj” z Żywca, a także z niemiecką grupą leaderowską z rejonu Frankfurt Hahn), - działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”, „Wdrażanie projektów współpracy” oraz „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Wysokość budżetu na realizację projektów w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” wynosiła prawie 8 mln zł i wydatkowana została na projekty z zakresu poprawy infrastruktury sportowej, utworzenia miejsc wypoczynku, poprawy stanu infrastruktury technicznej, promocji walorów lokalnych oraz integrujących mieszkańców, remontów świetlic wiejskich i ich wyposażenia, publikacji o historii miejscowości, organizacji warsztatów artystycznych, promowania aktywności fizycznej, tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw, różnicowania w kierunku działalności nierolniczej oraz, promowania obszaru gmin wchodzących w skład LGD. Zorganizowane zostały imprezy kulturalne, sportowe, spotkania informacyjne, wdrażana była współpraca z Lokalnymi Grupami Działania z kraju i z zagranicy, prowadzone były szkolenia oraz konsultacje dla partnerów LGD – mieszkańców, przedsiębiorców, podmiotów publicznych i społecznych. Założenia budżetu na realizację LSR 2007-2013 zrealizowane zostały w 87%.

W październiku 2015 r. struktura LGD składała się z 61 członków, w tym: 7 gmin jako (sektor publiczny), 38 organizacji pozarządowych (sektor społeczny), 9 przedsiębiorców (sektor gospodarczy) oraz 7 mieszkańców. Przejawem odpowiedzialności za budowanie partnerstwa w ramach IGD „Brynica to nie granica” jest także ciągłe uczestnictwo osób wchodzących w skład organów statutowych (Zarząd LGD, Rada) oraz pracowników biura w szkoleniach mających na celu podniesienie kwalifikacji oraz uzupełnienie wiedzy zgodnie ze zmieniającymi się procedurami, legislacją krajową i UE, konsultacjach z pracownikami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego czy Śląskiego Związku Gmin i Powiatów.

Opis struktury LGD

Struktura LGD „Brynica to nie granica” obejmuje władze LGD oraz Biuro LGD. Władzami LGD są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna oraz Rada. Zasady, którymi kierują się poszczególne organy LGD określone

zostały w Statucie Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” oraz w Regulaminach poszczególnych władz LGD: (Regulamin Walnego Zebrania Członków, Regulamin Zarządu, Regulamin Komisji Rewizyjnej, Regulamin Organizacyjny Rady LGD). Do kompetencji **Walnego Zebrania Członków** należy opiniowanie i uchwalanie kierunków, programu działania oraz dokumentów strategicznych LGD, wybór i odwołanie członków Rady i Zarządu, wybór i odwołanie członków Komisji Rewizyjnej zgodnie z zapisami Statutu LGD, rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, w szczególności dotyczących projektów realizowanych w ramach LSR, ustalanie wysokości składek członkowskich, udzielanie absolutorium ustępującemu Zarządowi, uchwalanie zmian Statutu, podejmowanie uchwały w sprawie rozwiązania LGD, rozpatrywanie odwołań od uchwał zarządu wniesionych przez członków LGD, uchwalanie i zmiana regulaminów wyborów władz LGD, Walnego Zebrania Członków, Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady oraz utworzenie Rady. Jak wspomniano wcześniej, w październiku 2015 r. struktura LGD składała się z **61 członków**, w tym: 7 gmin jako (sektor publiczny), 38 organizacji pozarządowych (sektor społeczny), 9 przedsiębiorców (sektor gospodarczy) oraz 7 mieszkańców. Przedstawiciele wszystkich sektorów byli członkami w okresie programowania 2007-2013 i zdobyli doświadczenie w realizacji działań będących w kompetencjach poszczególnych organów LGD. Sposób rozszerzania składu Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” o kolejnych członków odbywa się na podstawie zapisów Statutu. Członkiem zwyczajnym LGD może być osoba fizyczna, osoba prawna, w tym jednostka samorządu terytorialnego, z wyłączeniem województwa - która złoży deklarację członkowską i działa na obszarze określonym w § 1 ust. 1 statutu. Osoby fizyczne i prawne, które chcą wspierać LGD, ale nie chcą być członkami zwyczajnymi, mogą zostać członkami wspierającymi LGD. Osobom szczególnie zasłużonym dla LGD Walne Zebranie Członków na wniosek Zarządu może nadać tytuł członka honorowego. Osoby prawne mające w zakresie funkcjonowania określone cele zarobkowe działalności mogą być członkami wspierającymi LGD. Warunkiem przyjęcia członka wspierającego jest złożenie przez osobę prawną wniosku do Zarządu LGD i pisemne ustalenie z Zarządem zasad wspierania LGD. Osobom szczególnie zasłużonym dla LGD Walne Zebranie Członków na wniosek Zarządu może nadać tytuł członka honorowego. Nabycie członkostwa w LGD następuje na podstawie uchwały Zarządu LGD po złożeniu deklaracji członkowskiej. Stwierdzenie utraty członkostwa w LGD następuje na podstawie uchwały Zarządu LGD. Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica” jest otwarta na nowych członków. Jedynym warunkiem ich uczestnictwa jest chęć działania i spełnienie warunków określonych Statutem.

Do kompetencji **Zarządu** należy reprezentowanie LGD na zewnątrz i działanie w jego imieniu, przyjmowanie nowych członków LGD w okresie pomiędzy posiedzeniami Walnego Zebrania Członków, kierowanie bieżącą pracą LGD, zwoływanie Walnych Zebrań Członków, realizacja i aktualizacja LSR, przygotowanie projektów do realizacji, które zostaną objęte wnioskiem o dofinansowanie, utworzenie Biura LGD, powoływanie i odwoływanie Dyrektora Biura LGD, ustalanie wielkości zatrudniania i zasad wynagradzania pracowników Biura Lokalnej Grupy Działania, ustalanie regulaminu Biura LGD, podejmowanie i formalizowanie działań które mają zmierzać do współpracy z lokalnymi organizacjami i instytucjami w ramach LGD, nadawanie statusu Partnera LGD organizacjom, instytucjom oraz innym podmiotom i osobom delegującym swoich przedstawicieli do działań podejmowanych w celu realizacji LSR prowadzących działalność bezpośrednio lub przez swoich członków na obszarze LGD oraz powoływanie komitetów i zespołów doradczych.

Do kompetencji **Komisji Rewizyjnej** należy kontrola bieżącej pracy LGD, składanie wniosków w przedmiocie absolutorium dla Zarządu na Walnym Zebraniu Członków, występowanie z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania Członków, dokonywanie wyboru podmiotu, którego zadaniem będzie badanie sprawozdania finansowego LGD zgodnie z przepisami o rachunkowości.

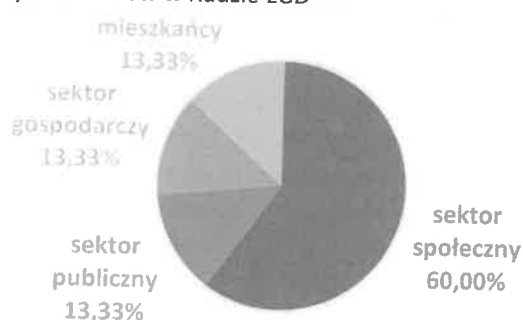
Biuro LGD tworzy dyrektor Biura oraz pracownicy merytoryczni: specjalista ds. projektów (obsługa projektowa, obsługa beneficjenta) i specjalista ds. promocji (wdrażanie, promocja). Stałą obsługę księgową prowadzi zewnętrzne biuro rachunkowe specjalizujące się w tej dziedzinie działalności (księgowość stowarzyszeń) lub zatrudniona osoba odpowiadająca za prowadzenie spraw księgowych LGD (na dzień przygotowania niniejszego LSR jest to biuro rachunkowe. Prace Biura Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” regulowane są Regulaminem Biura Lokalnej Grupy Działania, Opisem stanowisk pracy Biura LGD, Opisem warunków technicznych i lokalowych biura LGD oraz Procedurą naboru pracowników na wolne stanowiska pracy w Biurze LGD. Pracownicy Biura LGD posiadają doświadczenie w zakresie realizacji i aktualizacji LSR – Zarówno Dyrektor Biura jak i pracownicy Biura uczestniczyli w pracach związanych z realizacją zapisów LSR na lata 2007-2013: prowadzili konsultacje, doradztwo, obsługę składanych wniosków, rozlicznie otrzymanego i wydatkowanego dofinansowania na obsługę biura i operacje własne i prace nad aktualizacją strategii.

Organem decyzyjnym Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” jest **Rada LGD**. Rada (podobnie jak pozostałe organy LGD) jest organem kadencyjnym. Kadencja trwa 3 lata. Żaden z członków Rady LGD nie może być jednocześnie członkiem Zarządu i Komisji Rewizyjnej, oraz nie może być pracownikiem Biura LGD. Do kompetencji

Rady należy wybór operacji w rozumieniu art. 2 pkt. 9 rozporządzenia nr 1303/2013, które mają być realizowane w ramach LSR oraz ustalenie kwoty wsparcia – zgodnie z art. 34 ust. 3 lit. f rozporządzenia nr 1303/2013 a także składanie sprawozdań z działalności Rady na Walnym Zebraniu Członków. Rada składa się z Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego oraz Członków w ilości co najmniej 13 osób, lecz nie więcej niż 20 osób, wybieranych przez Walne Zebranie Członków spośród członków LGD. Dokładną liczbę członków Rady ustala Walne Zebranie Członków. W skład Rady wchodzi przedstawiciele władz publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców. Członkowie Rady powinni ponadto posiadać wykształcenie wyższe lub średnie, ukończyć szkolenia lub kursy z zakresu rolnictwa lub rozwoju obszarów wiejskich, legitymować się co najmniej 1 rokiem doświadczenia w strukturach podmiotu rekomendującego i posiadać doświadczenie w realizacji projektów na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. W przypadku zmniejszenia się składu Rady w czasie trwania kadencji, Zarząd zwołuje Walne Zebranie Członków w celu uzupełnienia składu.

Rada składa się z co najmniej 50% członków zwyczajnych LGD wskazanych przez poszczególne podmioty będące partnerami społecznymi i gospodarczymi, a działającymi na obszarze, dla którego została opracowana Lokalna Strategia Rozwoju (LSR) lub którego dotyczy LSR (parytet równowagi sektorów). Tym samym procentowy udział przedstawicieli sektora publicznego nie może przekraczać wynieść i przekroczyć 50% ogólnej liczby członków Rady. Regulamin Organizacyjny Rady Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” określa szczegółowe zasady i procedury funkcjonowania, w tym również procedurę wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu wyboru operacji w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości, co do jego bezstronności. Statut LGD „Brynica to nie granica” określa dodatkowo warunki jakie powinni spełniać członkowie Rady. Pierwsze wybory Rady Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” odbyły się na Walnym Zebraniu Członków w dniu 3 września 2008r. W wyniku przeprowadzonych wyborów Uchwałą Nr I/11/2008 Walnego Zebrania Członków wybrano Radę LGD. Żaden z wybranych członków Rady nie pełni funkcji w Zarządzie i Komisji Rewizyjnej, ani też nie jest zatrudniony w Biurze LGD. Procentowy udział poszczególnych sektorów w Radzie LGD na dzień 8 grudnia 2015r. (Uchwała Walnego Zebrania Członków Nr XVII/82/2015 w sprawie: wyboru Rady Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica”) przedstawia poniższy wykres.

Wykres. Procentowy udział poszczególnych sektorów w Radzie LGD

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentacji LGD „Brynica to nie granica”.

Udział partnerów sektora społecznego i gospodarczego stanowi 73,33% co warunkuje dostęp w ubieganiu się LGD „Brynica to nie granica” o wybór do realizacji LSR.

Planuje się, że zarówno członkowie organu decyzyjnego jak i pracownicy biura LGD będą uczestniczyć w szkoleniach, konferencjach i spotkaniach organizowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Urząd Marszałkowski w Katowicach (Wydział Terenów Wiejskich), Śląski Związek Gmin i Powiatów, Fundację Programów Pomocy Dla Rolnictwa, Krajową Sieć Obszarów Wiejskich, Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich i inne podmioty oferujące usługi w zakresie podnoszenia wiedzy i umiejętności z zakresu wdrażania LSR i rozwoju obszarów wiejskich.

Dzięki takim działaniom szkoleniowym obsługa beneficjentów, wdrażanie LSR czy udzielane doradztwo przez pracowników biura LGD będzie profesjonalne, merytoryczne i efektywne. Funkcjonowanie biura LGD i jakość udzielanego doradztwa przez pracowników LGD będzie mierzona w cyklach dwuletnich. Wykorzystywana będzie do tego ankieta badania i mierzenia kompetencji pracowników udostępniana beneficjentom i mieszkańcom obszaru LGD.

Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Podstawowym instrumentem kwitującym podjęte decyzje organów decyzyjnych LGD: Walnego Zebrania Członków,

Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady są uchwały.

W pracach organów decyzyjnych LGD, w tym w głosowaniu nad uchwałami biorą udział osoby fizyczne osobiście, w swoim imieniu, oraz osoby prawne przez organ uprawniony do reprezentowania tej osoby prawnej albo pełnomocnika umocowanego do uczestniczenia w pracach organów decyzyjnych LGD.

Proces decyzyjny przyjęty w ramach pracy Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” opiera się o naczelną zasadę quorum, rozumianego jako obecność co najmniej połowy członków (reprezentowanych członków zwyczajnych organów decyzyjnych LGD – Walnego Zebrania Członków, Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady) uprawnionych do głosowania w trakcie obradowania tych organów. Taka liczebność pozwala na podejmowanie większości decyzji zwykłą większością głosów.

Wyjątkiem od tej reguły jest podejmowanie decyzji (uchwał) w sprawie zmiany Statutu LGD, odwołania członków Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz rozwiązania LGD, które wymagają bezwzględnej większości głosów przy obecności co najmniej 2/3 członków (reprezentowanych członków zwyczajnych LGD) Walnego Zebrania Członków.

Z kolei w przypadku podejmowania decyzji przez Radę LGD ani władze publiczne, ani żadna z grup interesu nie może posiadać więcej niż 49% prawa głosu.

Projekty aktów decyzyjnych (uchwał) przesyłane są do członków poszczególnych organów preferowanymi przez nich kanałami przesyłania informacji: pocztą lub emailem a także udostępniane są na stronie internetowej LGD.

Koordinowaniem prac organów decyzyjnych LGD zajmuje się Biuro LGD.

Organy decyzyjne LGD wybierane są spośród członków LGD potwierdzając zasadę partycypacyjnego charakteru LGD. Potwierdza ją także zasada inicjatywy uchwałodawczej, którą ma każdy członek organów decyzyjnych LGD.

Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD

Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” określają niżej wymienione, odrębnie uchwalone dokumenty:

- Statut zatwierdzany i aktualizowany jest w drodze uchwały Walnego Zgromadzenia członków, bezwzględną większością głosów, przy obecności co najmniej połowy członków (reprezentowanych członków zwyczajnych LGD) Walnego Zebrania Członków. Statut określa cele LGD i sposób ich realizacji, podstawę prawną działalności grupy, zasady działania i funkcjonowania, informacje o członkach LGD oraz ich prawach i obowiązkach, określa władze LGD wraz z ich kompetencjami a także zapisy dotyczące majątku LGD,

- Regulamin Walnego Zebrania Członków przyjmowany, a także aktualizowany jest w formie uchwały Walnego Zebrania Członków na wniosek Zarządu lub co najmniej 5 członków LGD „Brynica to nie granica”. Uchwała musi być przyjęta minimum zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków (reprezentowanych członków zwyczajnych Walnego Zebrania Członków) uprawnionych do głosowania. Dokument określa procedurę zwoływania i przebiegu Walnego Zebrania członków, procedurę podejmowania decyzji (uchwał), kompetencje Przewodniczącego i Sekretarza Walnego Zebrania a także ustalenia dotyczące zmian regulaminu,

- Regulamin Zarządu zatwierdzany i aktualizowany jest w drodze uchwały Walnego Zgromadzenia członków LGD. Uchwała musi być przyjęta minimum zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków (reprezentowanych członków zwyczajnych Walnego Zebrania Członków) uprawnionych do głosowania. Regulamin określa skład i kompetencje Zarządu, sposób reprezentowania i kierowania jego pracami, procedurę przyjmowania decyzji, w tym uchwał oraz zasady obejmujące zarządzaniem środkami finansowymi LGD.

- Regulamin Komisji Rewizyjnej zatwierdzany i aktualizowany jest w drodze uchwały Walnego Zgromadzenia członków. Uchwała musi być przyjęta minimum zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków (reprezentowanych członków zwyczajnych Walnego Zebrania Członków) uprawnionych do głosowania. Regulamin określa podstawę działania, skład i kompetencje Komisji Rewizyjnej, sposób reprezentowania i kierowania pracami Komisji oraz procedurę przyjmowania decyzji Komisji, w tym uchwał.

- Regulamin Organizacyjny Rady LGD zatwierdzany i aktualizowany jest w drodze uchwały Walnego Zgromadzenia członków. Uchwała musi być przyjęta minimum zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków (reprezentowanych członków zwyczajnych Walnego Zebrania Członków) uprawnionych do głosowania. Regulamin określa organizację wewnętrzną i zasady pracy Rady LGD, w tym skład i zadania rady oraz jej przewodniczącego, opisuje procedury przygotowywania i zwoływania posiedzeń rady oraz głosowania w trakcie tych posiedzeń (dotyczących wyboru operacji do dofinansowania), sposobu dokumentowania posiedzeń a także procedurę wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu wyboru operacji.

- Regulamin Biura zatwierdzany i aktualizowany jest w drodze uchwały Zarządu LGD. Uchwała musi być przyjęta minimum zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków Zarządu uprawnionych do głosowania. Regulamin określa zasady funkcjonowania, zakres działania oraz kompetencje Biura Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” a także opisuje uprawnienia i wymogi wobec kierownika i pracowników Biura.

Powyższe dokumenty zapewniają przejrzystość i jawność funkcjonowania i podejmowania decyzji przez LGD.

Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR

Proces partycypacji czyli współuczestnictwa partnerów w tworzeniu niniejszej LSR odbywał się zgodnie z zasadą RLKS (rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność), według której rozwój obszarów wiejskich opiera się o zasadę rozwoju realizowanego przy pomocy lokalnych strategii i kierowanego przez lokalne grupy działania. Lokalne strategie winny powstać w trakcie oddolnego procesu uwzględniającego lokalne potrzeby i potencjał. Oznacza to, że w przygotowywanie strategii aktywnie zaangażowani byli przedstawiciele różnych sektorów społeczności lokalnej. Zaangażowanie społeczne w przygotowanie LSR ma znaczenie fundamentalne. Skoro bowiem ludzie przyczyniają się wypracowania LSR to po pierwsze partnerstwo najprawdopodobniej ulegnie wzmocnieniu i rozwojowi a biorący udział w tym partnerstwie osiągną zakładane cele.

W tworzenie strategii LGD „Brynica to nie granica” zaangażowanych było wiele osób i instytucji, reprezentujących wszystkie sektory, działające w ramach grupy (gospodarczy, społeczny, publiczny i mieszkańców, w szczególności wskazane w niniejszej LSR grupy defaworyzowane – bezrobotni, młodzież, osoby starsze a także niepełnosprawni). W wyniku takiej reprezentacji interesariuszy, czyli podmiotów, które mogą pośrednio lub bezpośrednio, pozytywnie lub negatywnie wpływać na rozwój LGD, wypracowany został dokument synergiczny, uwzględniający specyfikę potencjałów poszczególnych sektorów (publicznego, prywatnego gospodarczego oraz obywatelskiego) – ich wzajemne i indywidualne oczekiwania oraz przewidywane korzyści związane z realizacją wspólnej wizji rozwoju.

W toku prac nad strategią zdiagnozowane zostały:

- osoby, instytucje i organizacje, na które może mieć wpływ LGD, które mają wpływ na LGD, które mogą być użyteczne nawet jeżeli pozostają poza wpływem LGD, które mogą stać się stroną konfliktową, bądź „odczytać” tworzenie strategii jako zagrożenie dla swoich interesów,
- podmioty zgodnie z rolami i rodzajami wpływu na interesariuszy głównych (ich interesy są związane z celami i sposobem funkcjonowania LGD – należy przypuszczać, że są to potencjalni partnerzy i beneficjenci LGD), interesariuszy drugorzędnych (instytucje i podmioty, które będą musiały kontaktować się z LGD), interesariusze pozostali – (podmioty które mogą w przyszłości włączyć się w działania LGD),
- grupy defaworyzowane, czyli takie, których sytuacja społeczna czy gospodarcza jest gorsza od grup pozostałych (w ujęciu niniejszej LSR - bezrobotni, młodzież, osoby starsze a także niepełnosprawni ale może ona ulec poprawie w wyniku wdrażania instrumentów zawartych w strategii.

Proces planowania LSR koordynowany był przez Biuro LGD. W zakres koordynacji wchodziło przygotowywanie niezbędnych badań, planowanie i kierowanie procesem angażowania społeczności lokalnej, organizowanie warsztatów, zapewnienie technicznego zaplecza spotkań i realizacji analiz, zatrudnianie osób analizujących i wyciągających wnioski ze zrealizowanych badań oraz przekazywanie informacji na temat przebiegu przygotowania LSR wszystkim zainteresowanym poprzez korespondencję z partnerami LGD oraz stroną internetową.

Zespół przygotowujący LSR posiadał odpowiednie kwalifikacje i doświadczenia w zakresie technik badawczych, rozwoju terytorialnego, problematyki organizacji i funkcjonowania lokalnych grup działania oraz wdrażania mechanizmu Leader.

Przeprowadzona przez zespół przygotowujący LSR diagnoza polegała na identyfikacji, gromadzeniu i analizie danych na temat obszaru i podmiotów objętych planowaniem. Zawiera w sobie elementy oceniające potencjały wewnętrzne obszaru oraz uwarunkowania o charakterze zewnętrznym obejmujące prognozy międzynarodowe, krajowe, regionalne, powiatowe wreszcie gminne, w zakresie ich wpływu (potencjalnego lub realnego) na działania LGD.

Pozyskanie danych do diagnozy przez zespół przygotowujący LSR przebiegało trójtorowo:

- na podstawie analizy danych i innych źródeł informacji (źródła wtórne – BDL – dane GUS, dane członków LGD, informacje o inicjatywach, plany i strategię dotyczące obszaru, zarówno jako potencjalne źródło informacji, jak i w zakresie zapewniania komplementarności), pozyskano wiarygodne i aktualne dane liczbowe charakteryzujące poszczególne potencjały analizowanego obszaru,
- na podstawie analizy dokumentów koncepcyjnych i prognostycznych wyznaczono konkretne ramy prawne i przedmiotowe LSR,
- na podstawie ankiet, warsztatów, dyskusji, spotkań bezpośrednich określono specyfikę lokalną, czyli punkt widzenia na strategię partnerów lokalnych.

Kontrolującą i analizującą funkcję w zakresie tworzenia LSR sprawuje z kolei Zarząd LSR. Podczas jego posiedzeń analizie poddawane były etapy prac nad dokumentem czy przebieg spotkań i warsztatów, wyznaczane są terminy graniczne prowadzonych prac a także metody osiągnięcia celów służących przygotowaniu kompletnego formalnie dokumentu, zgodnego z wytycznymi i przepisami prawa.

Głównymi, kluczowymi etapami partycypacyjnego charakteru przygotowywania niniejszego LSR były etap definiowania potrzeb i problemów oraz etap określania celów i ustalania ich hierarchii, poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii, formułowania wskaźników realizacji LSR i identyfikowania grup docelowych strategii.

Etap definiowania potrzeb i problemów składał się z następujących elementów:

- wstępne badania i konsultacje w ramach grupy najbardziej aktywnych, opiniotwórczych i decyzyjnych podmiotów współpracujących z LGD. Na podstawie tych konsultacji określone zostały główne problemy i możliwości obszaru oraz zebrano opinię na temat funkcjonowania LGD,
- analiza obszaru LGD przeprowadzona w oparciu o metodę SWOT w trakcie prowadzonych warsztatów (grupowe konsultacje społeczne z udziałem 95 osób) we wszystkich gminach członkowskich. Uzyskane w ten sposób dane jakościowe pozwoliły zidentyfikować wyzwania i możliwości rozwojowe. Analiza SWOT stanowiła materiał uwzględniający liczne problemy lokalnych społeczności,
- analiza obszaru przeprowadzona na podstawie ankiet (z pytaniami zamkniętymi) realizowanych wśród 120 mieszkańców gmin LGD. W badaniu tym agregacji poddane zostały dane na temat struktury społeczno-demograficznej badanych osób (płci, wieku, wykształcenia, statusu zawodowego oraz reprezentowanego typu środowiska lokalnego), opinii na temat jakości i zadowolenia z życia, opinii o najważniejszych kierunkach rozwoju obszaru, zatrudnienia czy możliwości rozwoju,
- konsultacja zapisów dotyczących zdefiniowanych potrzeb i problemów poprzez umieszczenie ich na stronie internetowej i prośbę o odniesienie się do nich,
- dostęp partnerów do informacji na temat wszystkich etapów tworzenia LSR dzięki aktualizowanym informacjom na stronie LGD (<http://www.lgd-brynica.pl/>).
- wypracowanie ostatecznych zapisów dotyczących zdefiniowanych potrzeb i problemów w czasie wyjazdowych warsztatów, w których brało udział ponad 50 partnerów reprezentujących wszystkie sektory i wszystkie gminy należące do LGD „Brynica to nie granica”.

Etap określania celów i ustalania ich hierarchii, poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii, formułowania wskaźników realizacji LSR i identyfikowania grup docelowych strategii z kolei składał się poniższych elementów:

- określenie celów i priorytetów, poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii, formułowania wskaźników realizacji LSR i identyfikowania grup docelowych strategii w oparciu o metodę SWOT w trakcie prowadzonych warsztatów (grupowe konsultacje społeczne z udziałem 95 osób) we wszystkich gminach członkowskich. Na podstawie tej analizy określone zostały założenia strategiczne odzwierciedlające się w założeniach strategii,
- analiza obszaru przeprowadzona na podstawie ankiet (z pytaniami zamkniętymi) realizowanych wśród 120 mieszkańców gmin LGD. Udzielone w toku badania odpowiedzi, opinie na temat jakości i zadowolenia z życia, opinie o najważniejszych kierunkach rozwoju obszaru, zatrudnienia czy możliwości rozwoju pozwoliły na określenie celów i ich hierarchii, priorytetów LSR, rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii, propozycji dotyczących wskaźników realizacji LSR i grup docelowych strategii,
- konsultacja zapisów dotyczących celów i ustalenia ich hierarchii, rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii, propozycji dotyczących wskaźników realizacji LSR i grup docelowych strategii poprzez umieszczenie ich na stronie internetowej,
- dostęp partnerów do informacji na temat wszystkich etapów tworzenia LSR dzięki aktualizowanym informacjom na stronie LGD (<http://www.lgd-brynica.pl/>).
- wypracowanie wskaźników oddziaływania, rezultatu i produktu, kryteriów wyboru operacji do dofinansowania, grup docelowych, poziomu wsparcia dla poszczególnych typów beneficjentów pomocy czy dla typów (zakresów) operacji, zasad monitorowania i ewaluacji oraz przygotowania propozycji do planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR podczas wyjazdowych warsztatów. Warsztaty, w których brało udział ponad 50 partnerów reprezentujących wszystkie sektory i wszystkie gminy należące do LGD „Brynica to nie granica” przeprowadzono techniką Charette. Metoda ta zakłada zebranie w jednym miejscu osób reprezentujących różne środowiska i różne specjalności i zaproszenie ich do wspólnej, moderowanej rozmowy, w efekcie której powstają konkretne zalecenia i propozycje odnośnie przedmiotu konsultacji.

Społeczność lokalna angażowana będzie także podczas monitorowania i oceny realizacji strategii, aktualizacji strategii oraz opracowania i zmiany lokalnych kryteriów wyboru. Szczegółowe zapisy dotyczące procedury włączenia społeczności lokalnej w te ważne elementy wdrażania LSR zawierają odpowiednie części LSR.

Idea partycypacyjnego charakteru LSR opierała się o odpowiednie warunki dla uzyskania jak najbardziej

wiarygodnych (w kontekście zasady RLKS) danych. Warunkami tymi były:

- angażowanie lokalnych partnerów i społeczności na etapach przygotowania LSR, zbierania informacji, analizy SWOT, ustalania priorytetów, określania celów i podstawowej logiki interwencji, planowania wdrażania, zabezpieczania środków na wsparcie i uzgodnień w zakresie ostatecznego złożenia propozycji).
- rozpoczęcie procesu konsultacji partycypacyjnych od zidentyfikowania i zaangażowania relatywnie małej grupy kluczowych lokalnych interesariuszy i informatorów (wstępne badania i analizy, określenie głównych problemów i możliwości obszaru oraz zbieranie opinii na temat funkcjonowania LGD),
- kontynuacja analiz w szerokiej grupie społeczności (zapewnienie trafności, adekwatności, odpowiedzialności i efektywności zdobytych danych),
- zachęcanie do uczestnictwa w warsztatach i ankietyzacji oraz zapewnienie otwartości wszystkim grupom społecznym - zapewnienie takich warunków konsultacji i partycypacji, które umożliwiały komfortowe uczestnictwo szerokiemu spektrum społeczności LGD (odpowiedni czas i miejsce spotkań – popołudnia w obiektach użyteczności publicznej w centrach gmin, zapewnienie poczęstunku, przekazywanie zwartych, zrozumiałych informacji, wywoływanie dyskusji i opinii).

Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności

Charakterystyka gmin z obszaru LGD

Gmina Bobrowniki – gmina wiejska, leżąca w środkowo – wschodniej części województwa śląskiego, jedna z ośmiu gmin powiatu będzińskiego, najbardziej wysunięta na zachód gmina Zagłębia Dąbrowskiego. Gmina położona jest w bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie miast aglomeracji śląskiej, co stanowi istotną szansę ze względu na możliwość rozwoju funkcji mieszkaniowej, a także tworzenia małego i średniego biznesu. Wysoka wartość przyrodnicza obszarów (zbiornik wodny w Rogoźniku, stok Góry Dziewiczej w Myszkowicach, stok Góry Buczyna w Rogoźniku) oraz istnienie obszarów o ponadprzeciętnych walorach przyrodniczych stwarza predyspozycję do realizacji funkcji rekreacyjno - wypoczynkowej. Dobrze rozwinięty sektor drobnej przedsiębiorczości pozwala na korzystne rokowania co do stanu gospodarki gminy. Rozwojowe trendy gospodarcze korespondują z rozwojem infrastruktury technicznej oraz z wysokimi nakładami budżetu gminy na ochronę środowiska, drogownictwo oraz modernizację bazy instytucji. Gminę zamieszkuje 11 912 mieszkańców, zaś jej łączna powierzchnia obejmuje 52 km². Na obszarze gminy znajduje się 8 sołectw: Bobrowniki, Dobieszowice, Myszkowice, Rogoźnik, Sączów, Siemonia, Twardowice, Wymysłów.

Gmina Bobrowniki graniczy z :

- Od północny: gmina Ożarówice (powiat tarnogórski)
- Od północnego – zachodu: gmina Świerklaniec (powiat tarnogórski)
- Od wschodu: gmina Mierzęcice (powiat będziński)
- Od południowego - wschodu: gmina Psary (powiat będziński)
- Od południa: Wojkowice
- Od zachodu: Piekary Śląskie

Gmina Mierzęcice – leżąca w województwie śląskim gmina wiejska, jedna z ośmiu gmin powiatu będzińskiego. Ukształtowanie terenu jest wyżynne, z wzniesieniem 398 m n.p.m. będącym najwyższym wzniesieniem Wyżyny Śląskiej. Przez wschodnią część gminy przepływa rzeka Czarna Przemsza. Znajduje się tutaj też otoczony lasem Zalew Przeczycki o pow. 600 ha, stanowiący teren rekreacyjno - wypoczynkowy i sportowy, dobrze znany wśród mieszkańców Śląska i Zagłębia. Jest on doskonałą bazą wypoczynkową dla urlopowiczów, jak też dla tych, którzy korzystają tylko z sobotnio-niedzielnego wypoczynku. Powierzchnia gminy to 49 km², liczba mieszkańców wynosi 7 588. Na obszarze gminy znajduje się 10 sołectw: Mierzęcice, Mierzęcice II, Mierzęcice Osiedle, Przeczyce, Toporowice, Boguchwałowice, Nowa Wieś, Sadowie, Najdziszów, Zawada.

Gmina Mierzęcice graniczy z :

- Od północnego – zachodu: gmina Ożarówice (powiat tarnogórski)
- Od północnego – wschodu: gmina Siewierz (powiat będziński)
- Od południa: gmina Psary (powiat będziński), Dąbrowa Górnicza
- Od zachodu: Gmina Bobrowniki (powiat będziński)

Gmina Ożarówice - gmina wiejska, jedna z dziewięciu gmin powiatu tarnogórskiego, położona w centralnej części województwa śląskiego w granicach dwóch regionów: Doliny Małej Panwi i Progu Środkowotriasowego. Przeważają tu płaskie i szerokie doliny o łąkowym dnie. Na pograniczu Ożarowic z Celinami , Tąpkowicami i Sączowem znajduje się dolina Potoku Ożarowickiego będącego dopływem rzeki Brynicy. Gmina leży w strefach ochronnych zbiornika wody pitnej w Kozłowej Górze oraz zlewni rzeki Brynicy co wymusza konieczność szczególnej ochrony wód. Obecnie

w związku z coraz bardziej rozwijającym się Międzynarodowym Portem Lotniczym Katowice w Pyrzowicach planowana jest budowa nowej linii kolejowej, która prawdopodobnie będzie biegła przez Bytom, Radzionków, Nakło Śląskie, Tarnowskie Góry oraz Miasteczko Śląskie. W 2007 roku została oddana do użytku jedna nitka drogi ekspresowej S1, która łączy Port Lotniczy w Pyrzowicach z aglomeracją śląsko-dąbrowską. Droga ta biegnie przez teren Mierzęcic, gdzie zlokalizowany jest węzeł drogowy umożliwiający wjazd i zjazd na nią dla mieszkańców całej gminy.

Obecność na terenie gminy terenów leśnych oraz użytków zielonych ma korzystne oddziaływanie bioklimatyczne. Powierzchnia gminy obejmuje 46 km², liczba ludności wynosi 5 625. Na obszarze gminy znajduje się 7 sołectw: Celiny, Niezdara, Ossy, Ożarowice, Pyrzowice, Tąpkowice, Zendek.

Gmina Ożarowice graniczy z:

Od północy: Miasteczko Śląskie, gmina Woźniki

(powiat lubliniecki), gmina Koziegłowy (powiat myszkowski)

Od wschodu: gmina Siewierz (powiat będziński)

Od południa: gmina Bobrowniki, gmina Mierzęcice (powiat będziński)

Od zachodu: gmina Świerklaniec (powiat tarnogórski)

Gmina Psary - leżąca w województwie śląskim, gmina wiejska, jedna z ośmiu gmin powiatu będzińskiego zajmująca jego środkową część. Gmina zlokalizowana jest w północnej strefie Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Otoczona jest wyspowymi wzgórzami triasowymi. W części centralnej gminy, znajduje się kotlina Psarska, zaś jej wschodnią granicę wyznacza rzeka Czarna Przemsza. Gmina Psary leży w bezpośrednim sąsiedztwie rozwiniętych ośrodków miejskich: Będzina, Czeladzi i Dąbrowy Górniczej. Układ komunikacyjny dla gminy jest bardzo korzystny. Droga krajowa DK-86 stwarza dogodne połączenie z większością miast śląskich.

Liczba mieszkańców gminy Psary to 11 817, zaś jej łączna powierzchnia obejmuje 46 km².

Na obszarze gminy znajduje się 10 sołectw: Psary, Sarnów, Dąbie (z wsią Chrobakowe), Preczów, Gródków, Góra Siewierska, Gołusza (miejscowości: Brzękowice Górne i Gołusza Górna), Brzękowice (miejscowości: Gołusza Dolna i Brzękowice-Wał), Malinowice, Strzyżowice. Miejscowości nie będące sołectwami: Chrobakowe, Gajówka Łągisza (gajówka), Gołusza Biska.

Gmina Psary graniczy z:

Od północnego – zachodu: gmina Bobrowniki (powiat będziński)

Od północny – wschód: gmina Mierzęcice (powiat będziński)

Od wschodu: Dąbrowa Górnicza

Od południa: Będzin

Od południowy - zachód: Wojkowice

Gmina Siewierz - gmina miejsko-wiejska, jedna z ośmiu gmin wchodzących w obszar powiatu będzińskiego, zlokalizowana w centralnej części województwa śląskiego, w przeważającej części na wysokości ponad 300 m n.p.m. Krzyżują się tutaj ważne szlaki z Katowic do Warszawy, z Bytomia do Kielc, a także z Krakowa przez Olkusz do Częstochowy oraz z Katowic przez Myszków do Świętej Anny. Przez Siewierz przebiega linia kolejowa Zawiercie-Tarnowskie Góry, wykorzystywana w ruchu towarowym. Miasto Siewierz leży w dolinie Czarnej Przemszy, na wysokości 290,0 m n.p.m. Nad miastem górują wzgórza: Brudzowice - 368,4 m n.p.m., Łysa Góra - 329,4 m n.p.m i Warpie - 338,7 m n.p.m. Dobre warunki przyrodnicze, liczne zabytki z czasów Księstwa Siewierskiego, a także dobra komunikacja autobusowa PKS i KZK sprawiają, iż w okresie letnim Siewierz i okolice są licznie odwiedzane przez mieszkańców miast Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego.

Powierzchnia gminy obejmuje 114 km², zaś liczba mieszkańców wynosi 12 252. Na obszarze gminy znajduje się miasto Siewierz oraz 11 sołectw: Brudzowice, Dziewki, Gołuchowice, Leśniaki, Nowa Wioska, Podwarpie, Tuliszów, Warężyn, Wojkowice Kościelne, Żeliszawice. Pozostałe miejscowości: Czekańka, Dzierżawa, Hektary, Kuźnica Piaskowa, Kuźnica Podleśna, Kuźnica Warężyńska, Marcinków, Podwarężyn, Przedwarężyn, Słowik, Zawarpie. Gmina Siewierz graniczy z:

Od północy: gmina Koziegłowy (powiat myszkowski), Myszków

Od wschodu: Poręba, gmina Łazy

Od południa: Dąbrowa Górnicza

Od zachodu: gmina Mierzęcice (powiat będziński),
gmina Ożarowice (powiat tarnogórski)

Gmina Świerklaniec - gmina wiejska, jedna z dziewięciu gmin powiatu tarnogórskiego, znajdująca się w województwie śląskim, w makroregionie Wyżyny Śląskiej, na obszarze Garbu Tarnogórskiego, w rejonie jego przecięcia przez dolinę Brynicy. Gmina Świerklaniec pod względem walorów środowiska przyrodniczego jest jedną z

najatrakcyjniejszych w regionie. Do jej atutów należą: wysoka lesistość; czystsze powietrze w porównaniu z okolicznymi przemysłowymi miastami; występujące na jej obszarze zbiorniki wodne (Chechło – Nakło, Kozłowa Góra) i parki (w Świerkłańcu, w Nakle). Rekreacja na terenie gminy rozwija się głównie w oparciu o Park w Świerkłańcu i ośrodki nad Zalewem Nakło-Chechło. Tereny te są miejscem wypoczynku weekendowego i świątecznego dla mieszkańców Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego.

Gminę zamieszkuje 11650 mieszkańców, zaś jej łączna powierzchnia obejmuje 45 km².

Na obszarze gminy znajdują się 4 sołectwa: Nakło Śląskie, Nowe Chechło, Orzech, Świerklaniec.

Gmina Świerklaniec graniczy z:

Od północnego – zachodu: Tarnowskie Góry

Od północy: Miasteczko Śląskie

Od wschodu: gmina Ożarówice (powiat tarnogórski),

Gmina Bobrowniki (powiat będziński)

Od południa: Piekary Śląskie

Od południowego – zachodu : gmina Radzionków (powiat tarnogórski)

Gmina Woźniki - gmina wiejsko – miejska jedna z ośmiu gmin powiatu lublinieckiego, zlokalizowana w północno-wschodniej części województwa śląskiego. Gmina położona jest na Wyżynie Śląsko – Krakowskiej w makroregionie Wyżyna Wieluńsko – Woźnicka (Próg Woźnicki i Obniżenie Liswarty i Proсны), makroregionie Wyżyna Śląska (Próg Tarnogórski) oraz makroregionie Nizina Śląska (Równina Opolska – Obniżenie Małej Panwi). Przez południową część gminy przepływa rzeka Mała Panew zbierająca wody z licznych dopływów biorących początek w Progu Woźnickim. Najwyższym wzniesieniem jest góra Grojec 365 m n.p.m., wg różnych źródeł góra w Lubszy. Z uwagi na rozbieżność w opracowaniach gdzie wysokość w/w góry podaje się 366,2 m n.p.m. lub 359,2 m n.p.m. uznaje się górę Grójec za najwyższe wzniesienie. Powierzchnia gminy wynosi 128 km², a liczba jej mieszkańców wynosi 9 709. Na obszarze gminy znajduje się miasto Woźniki oraz 8 sołectw: Babienica, Czarny Las, Dyrdy, Kamienica, Kamieńskie Młyny, Ligota Woźnicka, Lubsza, Piasek oraz Psary.

Gmina Woźniki graniczy z:

Od północy: gmina Boronów (powiat lubliniecki),

gmina Starcza, gmina Konopiska (powiat częstochowski)

Od wschodu: gmina Koziegłowy (powiat myszkowski)

Od południa: gmina Ożarówice (powiat tarnogórski)

Od zachodu: Miasteczko Śląskie, Kalety, gmina Koszęcin (powiat lubliniecki)

Ogólna charakterystyka obszaru

Na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” zamieszkuje w sumie 70 553 osoby. Gęstość zaludnienia wynosi 147 osób na km², z czego największa jest na terenie gminy Świerklaniec - 261 osób i gminy Psary – 256 osób. W gminie Bobrowniki – wynosi 231 osób na 1 km², w gminie Mierzęcice – 154 osoby na km², w gminie Ożarówice – 123 osoby na km², w gminie Siewierz – 108 osób na km². Najmniejsze zaludnienie występuje na terenie gminy Woźniki – 76 osób na km². Szczegółowe zestawienie mieszkańców zamieszkujących poszczególne gminy przedstawia poniższa tabela

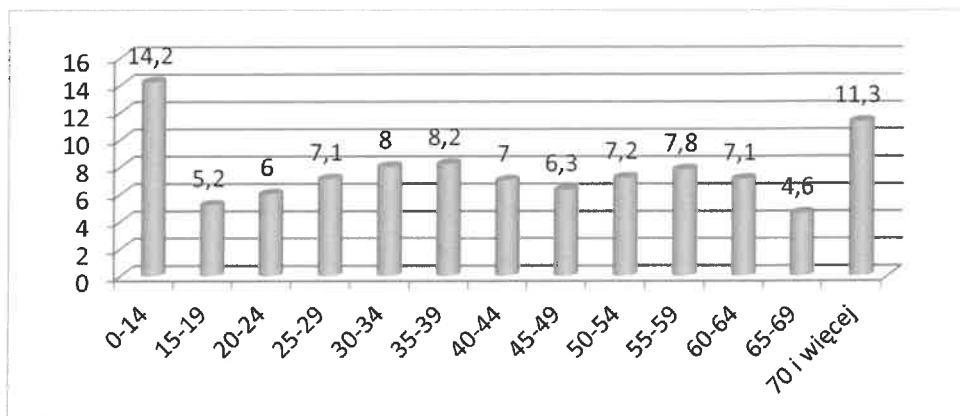
Tabela: Liczba ludności w Gminach objętych działaniem LGD.

Gmina	Ludność	Udział w całej populacji (%)
Bobrowniki	11 912	16,88
Mierzęcice	7 588	10,76
Ożarówice	5 625	7,97
Psary	11 817	16,75
Siewierz	12 252	17,37
Świerklaniec	11 650	16,51
Woźniki	9 709	13,76
Łącznie na obszarze LGD	70 553	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS na dzień 31.12.2013 r.

Ludność obszaru LGD stanowią w 51,6% kobiety (w liczbie 36406), a w 48,4% – mężczyźni (w liczbie 34147). Struktura ludności według wieku przedstawia się następująco:

Tabela: Ludność obszaru LGD w podziale na wiek [procent]

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych 31.12.2013

Dane dotyczące wieku powiązać należy z aktywnością zawodową. Osoby w wieku produkcyjnym stanowią 63,1% mieszkańców (44499 osób), przedprodukcyjnym – 17,2% (12148 osób), a poprodukcyjnym – 19,6% (13906 osób). Podsumowując z kolei dochody budżetów gmin na obszarze LGD przypadające na 1 mieszkańca podkreślić należy, że od 2004 do 2007 oraz w latach 2011-2014 były one wyższe od średniego dochodu w województwie śląskim, przy czym w roku 2013 i 2014 średni dochód LGD był wyższy za sprawą dochodów gminy Ożarówice (10414,74zł i 8067,55 zł, z uwagi na wykorzystanie środków unijnych na realizację inwestycji kanalizacyjnych na terenie Aglomeracji Ożarówice – Gmina Ożarówice były liderem porozumienia 3 gmin).

Tabela: Dochody budżetów gmin (na 1 mieszkańca)

Jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	zł	zł	zł	zł	zł	zł	zł	zł	zł	zł	zł
województwo śląskie ¹	1978,75	2190,99	2413,54	2727,16	2948,00	3007,20	3279,71	3420,73	3547,64	3744,71	4040,71
województwo śląskie ²	1603,02	1800,47	1970,37	2180,78	2393,33	2433,75	2709,09	2838,55	2878,10	2968,73	3183,29
Średnia na obszarze LGD	1614,50	1746,06	1956,36	2187,38	2316,59	2386,15	2512,14	2908,41	2971,03	4051,89	4099,55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (¹ – gminy łącznie z miastami na prawach powiatu; ² – gminy bez miast na prawach powiatu)

Opisując potencjał rynku pracy, przywołać należy dane o podmiotach gospodarki narodowej w podziale na sektor prywatny i publiczny – ten pierwszy w 2014 roku stanowił 97,94% podmiotów działających na obszarze LGD. Porównanie lat 2008 i 2014 przedstawia poniższa tabela:

Tabela: Działające na obszarze LGD podmioty gospodarki narodowej

Jednostka terytorialna	podmioty gospodarki narodowej (ogółem)		sektor publiczny (ogółem)		sektor prywatny (ogółem)	
	2008	2014	2008	2014	2008	2014
Bobrowniki	1007	1134	20	22	987	1112
Mierzęcice	642	665	18	18	624	647
Ożarówice	552	647	11	11	541	636
Psary	1061	1214	16	16	1045	1198
Siewierz	1356	1348	37	30	1319	1318
Świerklaniec	1100	1424	31	34	1069	1390
Woźniki	662	759	17	17	645	742
łącznie na obszarze LGD	6380	7191	150	148	6230	7043

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

W tym kontekście należy dodać, że na przestrzeni ostatnich lat wzrosła także aktywność gospodarcza mieszkańców regionu - liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w latach 2008-2014 wzrosła z 5222 do 5869.

W dalszym ciągu jednak nasycenie obszaru LGD w podmioty gospodarcze jest niewystarczające, podobnie jak struktura tych podmiotów – w dalszym ciągu brakuje podmiotów oferujących usługi dla ludności.

Z kolei w ramach sektora NGO w 2014 działało na obszarze LGD 173 stowarzyszeń i organizacji społecznych (najwięcej w Siewierzu i Bobrownikach), 5 fundacji i 27 spółdzielni (większość z nich, 11, w Siewierzu). Poniższa tabela prezentuje szczegółowe dane:

Tabela: Sektor prywatny – liczba spółdzielni, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych

Jednostka terytorialna	spółdzielnie	fundacje	stowarzyszenia i organizacje społeczne
Bobrowniki	3	1	31
Mierzęcice	4	0	17
Ożarówice	1	0	23
Psary	2	1	24
Siewierz	11	2	32
Świerklaniec	2	1	27
Woźniki	4	0	19
Łącznie na obszarze LSR	27	5	173

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Biorąc pod uwagę podmioty gospodarki narodowej ogółem, wyszczególnić można z kolei liczbę podmiotów działających w sektorze rolniczym, przemysłowym i budowlanym. Na obszarze LGD najwięcej podmiotów lokuje się w ostatnim z wymienionych sektorów. Szczegółowe dane z roku 2013 zaprezentowane zostały w tabeli poniżej:

Tabela: Działające na obszarze LGD podmioty gospodarki narodowej, z uwzględnieniem sektora rolniczego, przemysłowego i budowlanego

Jednostka terytorialna	ogółem	w tym w sektorze		
	2013	rolniczym	przemysłowym	budowlanym
Bobrowniki	1124	14	11	135
Mierzęcice	665	16	61	82
Ożarówice	645	10	44	66
Psary	1206	23	127	137
Siewierz	1348	49	181	114
Świerklaniec	1366	16	170	175
Woźniki	750	41	126	121
Łącznie na obszarze LGD	7104	169	720	830

Źródło: Opracowanie na podstawie: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2014

Uszczegółowienia wymaga również samo rolnictwo i rynek rolny. 99,9% gospodarstw rolnych ogółem (tabela poniżej), stanowią gospodarstwa indywidualne (7998). Działalność rolniczą prowadzi z kolei 3915 gospodarstw na obszarze LGD.

Tabela: Liczba gospodarstw rolnych na obszarze LGD

Jednostka terytorialna	gospodarstwa rolne ogółem
	2010
Bobrowniki	1638
Mierzęcice	1262
Ożarówice	778
Psary	1620
Siewierz	1868
Świerklaniec	56
Woźniki	781
Łącznie na obszarze LGD	8003

Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

48,8% stanowią gospodarstwa do 1 ha włącznie, a 51,2% – te powyżej 1 hektara. Łącznie liczbę gospodarstw rolnych na obszarze LGD w zależności od ich wielkości przedstawia poniższa tabela:

Tabela: Wielkość gospodarstw rolnych działających na obszarze LGD

Jednostka terytorialna	gospodarstwa rolne ogółem w 2010 roku										
	ogółem	do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha razem	1 - 5 ha	1 - 10 ha	1 - 15 ha	5 - 10 ha	5 - 15 ha	10 - 15 ha	5 ha i więcej	10 ha i więcej

łącznie na obszarze LGD	8003	3906	4097	3522	3914	3949	392	455	74	575	183	97
-------------------------	------	------	------	------	------	------	-----	-----	----	-----	-----	----

Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

W gospodarstwach rolnych, biorąc pod uwagę typ zasiewu, przeważają zboża, mieszanki zbożowe, ziemniaki oraz warzywa gruntowe. Wyszczególniona powyżej kategoria ludności w wieku produkcyjnym wymaga również uwzględnienia danych dotyczących udziału w niej zarejestrowanych bezrobotnych. Dane w przekroju czasowym (lata 2004-2014) dla każdej z gmin osobno oraz łącznie na obszarze LGD przedstawia poniższa tabela:

Tabela: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [procent]

Jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bobrowniki	10,8	10,1	9,2	6,9	3,8	5,0	5,5	5,8	6,7	6,5	6,3
Mierzęcice	10,1	9,6	8,1	6,2	3,6	5,0	5,3	5,4	5,7	6,5	6,3
Ożarówice	6,3	6,2	5,6	3,5	3,4	4,4	4,7	4,7	5,5	5,4	5,1
Psary	11,3	11,0	8,8	6,5	4,5	5,5	6,0	6,2	7,3	7,6	6,4
Siewierz	12,2	10,8	8,8	6,9	4,4	6,2	6,5	6,4	7,4	7,5	6,6
Świerklaniec	7,8	7,7	6,4	4,4	3,5	4,5	5,1	5,0	6,1	5,9	5,6
Woźniki	7,9	6,8	5,8	5,0	4,5	6,8	7,2	7,4	6,9	7,1	5,8
Średnia na obszarze LGD	9,5	8,9	7,5	5,6	4,0	5,3	5,8	5,8	6,5	6,6	6,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Reasumując, udział osób bezrobotnych w obszarze LGD w 2013 roku wynosił 6,6%, a w 2014 – 6,0%, podczas gdy w województwie śląskim – odpowiednio 7,1% i 6,1%.

Analizując w tym układzie obszar pomocy społecznej na obszarze LGD wskazać należy liczbę gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej.

Tabela: Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej

Jednostka terytorialna	2009	2013	2014
	gosp.	gosp.	gosp.
Bobrowniki	166	204	208
Mierzęcice	162	114	113
Ożarówice	77	69	57
Psary	144	166	166
Siewierz	188	203	200
Świerklaniec	176	169	133
Woźniki	130	159	165
łącznie na obszarze LGD	1043	1084	1042

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Ponadto, odnotować należy spadek liczby rodzin pobierających zasiłki rodzinne na dzieci (w roku 2009 łącznie 2050 rodzin, w roku 2011 – 1667, w 2013 – 1371, a w 2014 – 1260). Łączne kwoty świadczeń rodzinnych w latach 2008-2014 przedstawiają się następująco:

Tabela: Łączne kwoty świadczeń dla obszaru LGD [w tysiącach złotych]

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
kwota świadczeń rodzinnych						
8894	8418	9120	9194	9123	8881	8350
kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)						
6056	5533	5736	5277	4820	4747	4175
kwota zasiłków pielęgnacyjnych						
1785	1898	1962	2032	2161	2237	2375

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Zauważalna jest tendencja wzrostowa jeśli chodzi o liczbę dodatków mieszkaniowych przyznanych na obszarze LGD – wzrosła ona w okresie 2009-2014 z 715 do 1036 dodatków (mimo niewielkiego spadku w 2014 w stosunku do 2013), przy czym różnice pomiędzy gminami w ostatnim badanym okresie mieściły się w przedziale od 21 do 331. Podobna tendencja jest zauważalna w przypadku kwot tychże dodatków – w 2009 było to 155022 zł na obszarze LGD, w 2011 – 163137 zł, w 2013 – 238425 zł. i w 2014 – 227404. Szczegółowe informacje o liczbie dochodów przedstawia poniższa tabela.

Tabela: Liczba dodatków mieszkaniowych wypłaconych na obszarze LGD

Jednostka terytorialna	2009	2011	2013	2014
	gosp.	gosp.	gosp.	gosp.
Bobrowniki	24	102	143	153
Mierzęcice	295	222	234	212
Ożarówice	9	0	0	0
Psary	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Siewierz	33	10	22	21
Świerklaniec	100	68	334	319
Woźniki	254	376	381	331
Łącznie na obszarze LGD	715	778	1114	1036

Źródło: Opracowanie na podstawie: Banku Danych Lokalnych

Uzupełnieniem danych na temat wsparcia socjalnego w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych są dane na temat liczby lokali socjalnych. Łącznie na obszarze LGD do dyspozycji mieszkańców pozostaje 17 lokali socjalnych: 10 w Świerklańcu, 4 w Woźnikach oraz 3 w Psarach.

Analizując obszar gminy wskazać należy te kategorie społeczne, które są szczególnie narażone na trudności w zaspokajaniu potrzeb oraz wynikające z nich procesy społecznej ekсклюzy w obszarze ekonomicznym i społecznym. Są to osoby bezrobotne, młodzież, osoby starsze a także niepełnosprawni. Wśród problemów które dotyczą wymienione kategorie osób szczególnego znaczenia nabiera brak miejsc pracy (w tym dla osób z niepełnosprawnością), brak środków na zwalczanie bezrobocia, brak budownictwa socjalnego i komunalnego, brak żłobków i domów starości/domów opieki, zbyt mała liczba organizacji pozarządowych oraz brak integracji na poziomie gminy.

Biorąc pod uwagę możliwości korzystania z zaplecza społeczno-kulturalnego obszaru LGD warto przedstawić informacje dotyczące oferty w tym zakresie oraz korzystających z niej mieszkańców. Liczba imprez (zorganizowanych przez domy kultury, kluby, świetlice) oraz ich uczestników przedstawia poniższa tabela:

Tabela: Organizowane imprezy kulturalne i ich uczestnicy na obszarze LGD

Jednostka terytorialna	imprezy				uczestnicy imprez			
	2009	2011	2013	2014	2009	2011	2013	2014
	szt.	szt.	szt.	szt.	osoba	osoba	osoba	osoba
Bobrowniki	115	139	129	132	13300	24330	25320	28640
Mierzęcice	31	55	42	55	4538	7649	5556	5714
Ożarówice	61	71	71	48	11500	21399	13800	8050
Psary	93	44	30	30	3536	2380	1805	2860
Siewierz	31	75	103	151	20200	17766	27566	26069
Świerklaniec	55	136	48	45	6800	910	6370	10030
Woźniki	54	98	57	84	5250	3660	6835	10340
Łącznie na obszarze LGD	440	618	480	545	65124	78094	87252	91703

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2014 na terenie LGD najbardziej popularne były imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne (147 – z czego 113 w samym Siewierzu), występy zespołów amatorskich (100) oraz prelekcje spotkania, wykłady (95); w dalszej kolejności konkursy (44), występy artystów i zespołów zawodowych (39), wystawy (30). W stosunku do roku 2009 zmalała liczba występów zespołów amatorskich, wystaw, spotkań i wykładów.

Aktywność społeczną mieszkańców można opisać uwzględniając również liczbę takich jej form jak np. zespoły artystyczne i kluby dostępne w ofercie dla mieszkańców oraz ich atrakcyjność mierzona liczbą osób w niej uczestniczących.

Tabela: *Formy aktywności społeczno-kulturalnej i ich uczestnicy na obszarze LGD*

Jednostka terytorialna	zespoły artystyczne			członkowie zespołów art.			koła (kluby)			członkowie kół (klubów)		
	2009	2013	2014	2009	2013	2014	2009	2013	2014	2009	2013	2014
	szt.	szt.	szt.	osoba	osoba	osoba	szt.	szt.	szt.	osoba	osoba	osoba
Bobrowniki	15	15	15	225	263	192	5	17	5	86	373	124
Mierzęcice	3	3	4	44	44	59	3	4	11	80	166	478
Ożarówce	15	17	17	309	302	301	0	8	8	0	375	374
Psary	14	9	6	177	125	64	2	5	8	35	144	147
Siewierz	19	20	8	385	344	162	5	16	14	215	250	200
Świerklaniec	4	12	10	86	210	163	0	9	8	0	115	101
Woźniki	8	12	13	133	114	157	2	8	8	25	111	106
LGD	78	88	73	1359	1402	1098	17	67	62	441	1534	1530

Źródło: *Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych*

Dostępne koła(kluby) to przede wszystkim koła plastyczne (na obszarze LGD w roku 2013 i 2014 działało ich po 14), taneczne (w 2013 – 6, a w 2014 – 5), kluby seniora (odpowiednio 4 i 2), teatralne (odpowiednio 4 i 3); w 2013 dodatkowo działały 3 turystyczne i sportowo-rekreacyjne oraz 1 informatyczne. W sumie w 2013 roku skupiały one 694 członków, a w 2014 - 486.

Ofertę dla mieszkańców stanowią również kursy organizowane w gminach obszaru LGD. W 2014 roku było to zaledwie 6 kursów komputerowych, 5 kursów języków obcych, 4 – nauki gry na instrumentach oraz 1 – nauki tańca. W 2013 roku przeważają, podobnie jak w przypadku kół, kursy plastyczne (8) oraz gry na instrumentach (7); dalej w ofercie pozostawało 5 kursów języków obcych, 2 kursy tańca i 1 kurs komputerowy (w 2009 roku liczba kursów wynosiła – w stosunku do roku 2013 – odpowiednio: 0, 3, 2, 5, 65). Dwa rodzaje z tych kursów są szczególnie ważne z perspektywy podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób pozostających poza rynkiem pracy lub rozpoczynających aktywność zawodową.

Z aktywnością społeczną związane są również działające na obszarze LGD organizacje tworzące sektor pozarządowy (w szerokim rozumieniu). Z zebranych danych wynika, że na obszarze LGD łącznie działa 81 organizacji. Ich rozkład w poszczególnych gminach prezentuje poniższa tabela:

Tabela: *Liczba organizacji na obszarze LGD*

Jednostka terytorialna	liczba organizacji
Bobrowniki	13
Mierzęcice	9
Ożarówce	9
Psary	11 (12)
Siewierz	20
Świerklaniec	9 (7)
Woźniki	12
łącznie na obszarze LGD	81 (84)

Źródło: *Opracowanie własne na podstawie www.bazy.ngo.pl [data pobrania: 04.11.2015]*

*w nawiasie podana jest liczba włącznie z organizacjami, które mogą mieć nieaktualne dane lub są w stanie likwidacji

Aktywność ukierunkowaną na turystykę i rekreację wiązać należy z dziedzictwem historycznym, religijnym i kulturowym (opisane szczegółowo w podrozdziale „Uwarunkowania kulturowe”) oraz z takimi atutami obszaru LGD, którymi są walory przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki rowerowej: ukształtowanie urozmaiconej rzeźby terenu, występowanie terenów o dużej lesistości, rozległych przestrzeni pól i łąk, wód powierzchniowych oraz obecność form ochrony przyrody. Istniejące obecnie fragmenty tras rowerowych przebiegających przez obszar LGD umożliwiają zapoznanie się z zabytkami wskazującymi na bogactwo tego dziedzictwa:

Trasa nr 1: Niezdara-Lubsza przez m.in. Woźniki (całość 55.5km) – przechodzi przez tereny Warownego Śląska, pozostałości po bunkrach z II wojny światowej, schrony bojowe, obok jeziora Przeczyckiego; obok leśniczówki w

Komornie; przez liczne tereny leśne; obok drewnianego kościółka i grobu Józefa Lompy; wykopaliska archeologiczne z epoki kamienia, kultury łużyckiej i wpływów rzymskich.

Trasa nr 2: Czarny Las-Woźniki-Ożarówce-Mierzęcice (całość 36,5 km) – m.in. obok leśniczówki Strąków; łukiem mija lotnisko Katowice-Pyrzowice; Kościół parafialny św. Barbary z 1781r., kopalnie glinki ogniotrwałej i rud żelaza „Augusta”.

Atuty te stanowią potencjał dla rozwoju turystyki, nie tylko rowerowej.

W roku 2013 na obszarze LGD funkcjonowało 12 turystycznych obiektów noclegowych (posiadających w ofercie 10 i więcej miejsc), z czego w Mierzęcicach 4, Ożarówcach, Siewierzu i Woźnikach po 2 a w Psarach i Świerkłańcu po 1 (w Bobrownikach – brak danych).

Uwarunkowania przestrzenno-geograficzne

Obszar Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” to 7 gmin położonych w granicach 3 powiatów – lublinieckiego (Gmina Woźniki), tarnogórskiego (Gmina Ożarówce oraz Gmina Świerklaniec) oraz będzińskiego (Gmina Bobrowniki, Gmina Siewierz, Gmina Mierzęcice oraz Gmina Psary). Obszar ten leży w środkowej części Województwa Śląskiego, ok. 30 km na południe od Aglomeracji Katowickiej.

Tereny te graniczą:

Od północy: Boronów (powiat lubliniecki) Starcza, Konopiska (powiat częstochowski),

Od południa: Piekary Śląskie, Wojkowice, Będzin, Dąbrowa Górnicza

Od zachodu: gmina Radzionków (powiat tarnogórski), Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie, Kalety, gmina Koszęcin (powiat lubliniecki)

Od wschodu: gmina Koziegłowy (powiat lubliniecki), Myszków, Poręba, gmina Łazy (powiat zawierciański)

Mapa Położenie Gmin obszaru LGD „Brynica to nie granica” w województwie śląskim:

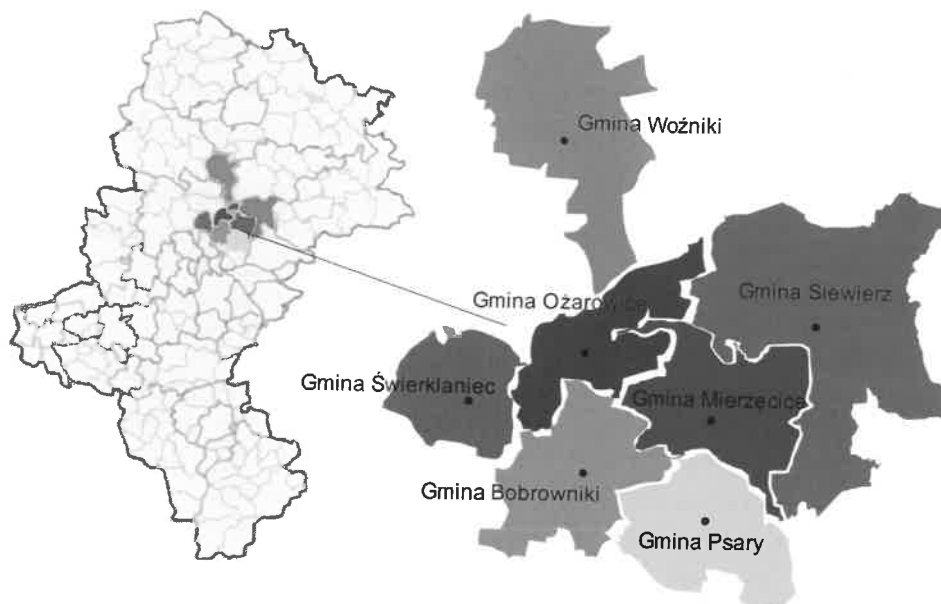

Tabela: Obszar poszczególnych Gmin LGD „Brynica to nie granica”

Nazwa Gminy	Powierzchnia w km ²	Udział w powierzchni całkowitej
Bobrowniki	52	10,83%
Mierzęcice	49	10,21%
Ożarówce	46	9,58%
Psary	46	9,58%
Siewierz	114	23,75%
Świerklaniec	45	9,38%
Woźniki	128	26,67%
łącznie obszar działania LGD	480,00	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Łączna powierzchnia terenów działalności Lokalnej Grupy Działania to 480 km²

O spójności tego obszaru świadczy fakt, że wszystkie gminy wg podziału geomorfologicznego leżą w obrębie makroregionu Wyżyna Śląska. Wyżyna Śląska stanowi zachodnią część podprovincji, jaką jest Wyżyna Śląsko-Krakowska.

Pod względem ukształtowania powierzchni Wyżyna Śląska tylko lokalnie jest urozmaicona grzbietami, pagórkami, płaskimi wyniosłościami oraz izolowanymi wzgórzami. Niewielkie różnice odpornościowe skał budujących podłoże, za wyjątkiem skał środkowotriasowych, długi okres rozwoju lądowego Wyżyny oraz przykrycie osadami lodowcowymi wywarły ogromny wpływ na wyrównanie jej powierzchni i przewagę równin falistych nad terenami pagórkowatymi.

W granicach Wyżyny Śląskiej wyróżnia się 5 mezoregionów: Garb Tarnogórski, Chełm, Wyżynę Katowicką, Pagóry Jaworznickie i Płaskowyż Rybnicki. Gminy należące do LGD są usytuowane w północnej części Wyżyny Śląskiej, obejmującej Garb Tarnogórski. Zbudowany jest z wapieni i dolomitów środkowego triasu (dlatego bywa nazywany także Progiem Środkowotriasowym). Powierzchnia opisywanego mezoregionu wznosi się przeciętnie na wysokość 340- 380 m.n.p.m. i urozmaicona jest lejkami krasowymi. Na ogół nie są one widoczne w rzeźbie, ze względu na wypełnienie materiałem zwierzelinowym. Stwierdzono je m.in. w okolicach Rogoźnika, Siemoni (gmina Bobrowniki) i Góry Siewierskiej (gmina Psary). Najwyższe wzniesienie Garbu Tarnogórskiego, o wysokości 398 m.n.p.m., znajduje się w miejscowości Nowa Wieś (gmina Mierzęcice).

Ponadto północna część obszaru LGD zachodzi na Wyżynę Woźnicko- Wieluńską. Wyżyna Woźnicko- Wieluńska, podobnie jak Wyżyna Śląska stanowi część podprovincji, jaką jest Wyżyna Śląsko- Krakowska. Wyżyna zbudowana jest ze skał mezozoicznych- triasowych i jurajskich- wykształconych głównie jako wapień, piaskowce, margle i iły. W wyniku długotrwałych procesów niszczących na wychodniach skał odpornych powstały progi (Próg Woźnicki, Próg Herbski i Wyżyna Wieluńska) , a na wychodniach skał mało odpornych, a więc szybciej niszczonej- obniżenia (Obniżenie Liswarty, Obniżenie Górnej Warty oraz Obniżenie Krzepickie). Gmina Woźniki położona jest w granicach mezoregionu Próg Woźnicki oraz Obniżenie Liswarty- Prosnny.

Próg Woźnicki wznosi się kilkadziesiąt metrów (60-80) ponad położoną na południe od niego Równiną Opolską. Podłoże zbudowane jest z odpornych wapieni, piaskowców górno triasowych a także mało odpornych iłów. Próg Woźnicki nazywany jest także Grzbietem Woźnickim lub Progiem Górnotriasowym. W granicach województwa śląskiego ciągnie się on wąskim pasem od Nowej Wioski (gmina Siewierz) po okolice Pawonkowa (gmina Pawonków). Na Progu Woźnickim biorą swój początek Mała Panew, Liswarta i Brynica. W mezoregionie położone są 3 miasta- Woźniki, Koziegłowy i Lubliniec.

Obniżenie Liswarty- Prosnny jest położone między Progiem Woźnickim a Progiem Herbskim. Podłoże mezoregionu zbudowane jest z mało odpornych iłów i łupków z okresu jury dolnej i środkowej. Lokalnie występują grube na kilkanaście metrów wkładki żwirów.

Uwarunkowania przyrodnicze

Obszar działania Lokalnej Grupy Działania charakteryzuje klimat wyżynny. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 7,5°C, lipca poniżej 18°C, stycznia -2,5°C. Średnio w roku należy spodziewać się około 120 dni z przymrozkami, w dolinach ilość ich może wzrosnąć. Okres bezprzymrozkowy trwa średnio w roku 160 - 170 dni. Dni zimowe występują od listopada do marca. Okres wegetacyjny trwa około 210 dni.

W ciągu roku najniższa wilgotność względna powietrza występuje od marca do sierpnia z minimum w maju, natomiast najwyższa w listopadzie, grudniu i styczniu. Z wilgotnością powietrza wiąże się problem występowania mgieł. Mgły najczęściej obserwowane są w październiku, listopadzie i grudniu. Najrzadziej w końcu zimy i początku lata. Średnio w roku spada od 690 - 720 mm opadów atmosferycznych, których wartość rośnie na Progu Woźnickim do 750 mm. Dni z opadami jest średnio w roku ok. 170. Najmniejsza liczba dni z opadem występuje w miesiącu wrześniu i październiku.

Na terenie LGD dominują wiatry z zachodniej połowy horyzontu. Wiatry południowo-zachodnie przeważają zimą i jesienią, natomiast północno-zachodnie wiosną i latem.

Jeżeli chodzi o bogactwa naturalne, to na obszarze LGD nie udokumentowano znacznych zasobów naturalnych, nie uwzględniając bogatych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. Jako zasoby podziemne można wyróżnić złoża surowca ceramiki budowlanej i złoża kruszywa naturalnego (piasek + żwir). Jako potencjalne bogactwo naturalne można również wyróżnić wody podziemne, które występują w trzech piętrach wodonośnych jako triasowe, jurajskie i czwartorzędowe:

- triasowe - związane z utworami z wapieniem muszlowym i retu. Wody występują na głębokości 10 - 190 m mają dobrą jakość. Uzyskiwane wydajności rzędu kilku do kilkudziesięciu m³ /h;

- jurajskie piętro wodonośne w dolnej jego części ma znaczenie użytkowe w północno - wschodniej części LGD , gdzie na głębokości 30 m uzyskuje się wydajności rzędu kilkunastu m³/h;

- czwartorzędowe warstwy wodonośne związane są z piaskami i osadami piaszczysto - żwirowymi i wody zalegają na głębokości 1 - do kilkunastu metrów. Wydajność ujęć z tego poziomu sięga kilku m³/h.

Gleby

Zróznicowanie typów, gatunków i rodzajów gleb oraz ich zmienność przestrzenna na obszarze LGD jest determinowana wieloma czynnikami przyrodniczymi, z których do najważniejszych należą: podłoże geologiczne, rzeźba terenu, warunki wodne oraz szata roślinna.

Na terenie LGD przeważają gleby zaliczające się głównie do IV klasy bonitacyjnej. Są to gleby orne średniej jakości a plony na nich uprawiane są niższe niż na glebach charakteryzujących się wyższymi klasami bonitacyjnymi, mimo stosowania zespołu zabiegów agrotechnicznych tj. nawożenie czy nawadnianie. Pod względem typologicznym na obszarze LGD dominują gleby biellicowe. Obecne są także rędziny oraz gleby brunatne.

Gleby biellicowe - gleby wytworzone głównie z piasków, glin i żwirów, charakterystycznych dla podłoża obszaru LGD. Są one porośnięte zwykle borami. Gleby ubogie w składniki mineralne, cechują się kwaśnym odczynem i małą zawartością próchnicy, ponadto posiadają bardzo mało wilgoci. Zajmują znaczną część m.in. gminy Bobrowniki, Ożarówice, Świerklaniec czy Woźniki.

Rędziny - Na terenie LGD występują większymi lub mniejszymi płatami m.in. w obrębie Progu Woźnickiego. Właściwości rędzin są ściśle związane z charakterem skał macierzystych. Wykształciły się one głównie na podłożu wapiennym. Gleby te charakteryzują się również stosunkowo dobrze rozwiniętym poziomem próchnicznym, a w związku z tym posiadają wyższą wartość użytkową. Nadają się one pod uprawę zbóż i drzew owocowych, dlatego też na terenie gminy Świerklaniec rozwinęła się tego typu produkcja.

Gleby brunatne - gleby wytwarzane pod wpływem występujących na tym terenie lasów liściastych lub mieszanych z różnych skał macierzystych zasobnych w wapń. Są to gleby dość żyzne. Zajmują one dużą część gminy Mierzęcice.

W dolinach rzecznych i obniżeniach występują gleby hydromorficzne tj. torfowe, mułowo- torfowe oraz mady. W zależności od składu mechanicznego i zwilgocenia, wykazują one różne wartości bonitacyjne.

Miejscami występują także czarne ziemie, czarnoziemy, gleby rdzawe i kamieniste.

W celu ochrony gleb przed zanieczyszczeniami przeprowadzane są badania monitorujące stan gleb, zmianę ich cech charakterystycznych oraz zmianę składu chemicznego, będącego wynikiem działań antropogenicznych.

Na zanieczyszczenia gleb znaczący wpływ mają metale ciężkie. Obecność metali ciężkich w glebach wynika z naturalnego składu mineralogicznego gleb i procesów hydrogeologicznych oraz szczególnie szkodliwych, procesów antropogenicznych.

Na obszarze LGD utrzymują się wysokie stężenia w glebach metali ciężkich: ołowiu, kadmu, cynku. Jest to częściowo wynik warunków naturalnych tzn. położenie obszaru LGD na Garbie Tarnogórskim, gdzie podłoże naturalne stanowiły w przeszłości rudy srebra, cynku i ołowiu eksploatowane od średniowiecza do lat 80. XX w.

Do antropogenicznych źródeł metali ciężkich na obszarze LGD można zaliczyć m.in:

- skażenia wytwarzane w pobliżu szlaków komunikacyjnych i punktach dystrybucji paliw, spalanie paliw ołowianych,

- ścieki oraz osady z oczyszczalni zawierające metale ciężkie, w sytuacji, gdy są stosowane do nawożenia.

Zważywszy na zanieczyszczenia gleb, możliwa jest jedynie uprawa roślin przemysłowych t.j. len, konopie, wiklina, ziemniaki oraz rzepak jako składnik biopaliw.

Gleby, które nie są w znacznym stopniu zanieczyszczone, mogą być wykorzystywane do uprawy roślin dla celów konsumpcyjnych.

Do głównych zagrożeń dla gleb występujących na obszarze LGD należą:

- nieskanalizowane obszary zabudowane,

- składowiska odpadów i tzw. „dzikie” wysypiska śmieci,

- zakłady przemysłowe,

- niewłaściwy system gospodarowania ziemią,

- niewłaściwe stosowanie nawozów mineralnych oraz środków ochrony roślin.

Lesistość

Do głównych elementów wpływających na atrakcyjność krajobrazową i przyrodniczą obszaru LGD zaliczyć należy występujące w granicach gmin: Bobrowniki, Mierzęcice, Ożarówice, Psary, Siewierz, Świerklaniec, Woźniki- obszary kompleksów leśnych. Kompleksy leśne wraz z otwartymi przestrzeniami, tworzą swoiste korytarze ekologiczne mające kontynuację na terenach sąsiadujących z LGD.

Na terenie LGD znajdują się lasy, które łącznie obejmują powierzchnię 13 685,97 ha. Lesistość obszaru w stosunku do ogólnej jego powierzchni wynosi 28,51 %. Udział powierzchni leśnych w poszczególnych gminach przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Udział powierzchni leśnych w poszczególnych gminach LGD

L.p.	Gmina	Powierzchnia gruntów leśnych [ha]	Lesistość [%]
1.	Bobrowniki	1151,74	21,6
2.	Mierzęcice	735,49	14,7
3.	Ożarówice	588,11	12,4
4.	Psary	674,46	14,1
5.	Siewierz	3576,12	30,9
6.	Świerklaniec	2049,52	43,8
7.	Woźniki	4910,53	37,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Jak wynika z powyższych danych najwięcej lasów pod względem wielkości zajmowanego obszaru znajduje się w gminie Woźniki. Analizując z kolei udział powierzchni zajmowanej przez lasy w stosunku do powierzchni gminy, to można tutaj wyróżnić gminę Świerklaniec, w której lasy zajmują ponad 43 % terenu gminy. Większość lasów na tym terenie jest własnością Skarbu Państwa. Lasy państwowe obszaru LGD znajdują się we władaniu: Nadleśnictwa Siewierz, Koszęcin i Świerklaniec. W administracji Nadleśnictwa Świerklaniec pozostają lasy z terenu Gminy Bobrowniki, Świerklaniec, 40 ha lasów z północno- zachodniej części gminy Psary. W obrębie Brynica- Nadleśnictwo Świerklaniec znajdują się tereny leśne z terenu gminy Woźniki. Woźnickie lasy podlegają także pod obręb Boronów i Zielona- Nadleśnictwo Koszęcin. Z kolei większość lasów z terenu gminy Siewierz, Ożarówice, Mierzęcice i Psary podlega pod Nadleśnictwo Siewierz.

Na obszarach leśnych przeważają typy siedliskowe tj. bór mieszany i bór świeży. Wśród panujących drzewostanów gatunkiem dominującym jest sosna, która zajmuje ponad 80 % powierzchni zalesionej. Drugim obok sosny gatunkiem wyróżniającym się jest świerk. Oprócz drzew iglastych, na obszarze LGD występują również drzewa liściaste, spośród których najwięcej jest brzoza i dębów. Ponadto niewielka powierzchnia lasów jest zajęta przez takie gatunki jak: buk, modrzew, jodła i osika.

Obecność lasów wpływa na polepszenie warunków klimatycznych i zdrowotnych obszaru LGD. Stanowią one naturalny filtr ochronny zapobiegający przedostawaniu się zanieczyszczeń pochodzących z pobliskich terenów miejskich tj. Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie czy Kalety.

Wyłączając aspekty gospodarcze i środowiskowe, lasy posiadają duże znaczenie dla wypoczynku, rekreacji i turystyki na tym obszarze.

Zasoby wodne

Sieć rzeczna obszaru LGD tworzą głównie rzeki: Brynica, Czarna Przemsza oraz Mała Panew. Podstawą drenażu południowej i zachodniej części obszaru LGD jest rzeka Brynica, która płynie z północy w kierunku południowym a następnie w kierunku południowo- wschodnim. Brynica stanowi prawy, przy tym główny dopływ Czarnej Przemszy. Swój początek bierze w Mysłowie, na wysokości 350 m n.p.m. Czarna Przemsza przepływa przez wschodnią i południową część obszaru LGD. Stanowi ona prawy dopływ Przemszy, która z kolei uchodzi do Wisły. Źródła Czarnej Przemszy znajdują się na wysokości 385 m n.p.m. w Bzowie, dzielnicy Zawiercia. Mała Panew z kolei przepływa przez północne tereny LGD, przez gminę Woźniki. Jest ona prawym dopływem Odry. Źródła rzeki znajdują się w pobliżu miasta Koziegłowy.

Do najważniejszych zbiorników wód powierzchniowych na terenie LGD należą:

Zbiornik Kozłowa Góra - powstał on w 1939 roku w wyniku spiętrzenia wód Brynicy i jest zlokalizowany w gminie Świerklaniec. Zbiornik utworzono dla celów militarnych, stanowił on element systemu umocnień stałych i polowych (np. schrony bojowe, zapory przeciwczołgowe, stanowiska artylerii). Obecnie stanowi rezerwar dla celów zaopatrzenia w wodę mieszkańców Górnego Śląska. Kolejną jego funkcją jest ochrona doliny Brynicy przed powodzią. Powierzchnia zbiornika wynosi 588 ha.

Jeziro Nakło- Chechło. Na terenie gminy Świerklaniec znajduje się również ponad 100-hektarowy zalew, który powstał w wyrobisku popiaskowym. Wody w jeziorze zaliczają się do pierwszej klasy czystości i jest ono udostępniane do kąpiel. Zbiornik ten stanowi lokalną atrakcję turystyczną. Wokół niego rozbudowały się osiedla domków letniskowych a sam zalew pełni funkcję turystyczno- rekreacyjną. Podobną rolę pełnią Jezioro Rogoźnickie.

Jeziora Rogoźnickie I i II - jeziora Rogoźnickie są zlokalizowane na terenie gminy Bobrowniki. Powstały one na rzece Jawornik, w miejscu w którym rzeka wypływa pomiędzy rozlicznych pagórków i rozlewa się na równinie w pobliżu Dobieszowic. Wokół jeziora również odnotowano występowanie kilku naturalnych wypływów wód. Są to jeziora pochodzenia antropogenicznego (w wyrobiskach popiaskowych). Powierzchnia zbiorników wynosi 38, 5 ha.

Zalew Przeczycko- Siewierski - zalew Przeczycko- Siewierski powstał na skutek spiętrzenia wód Czarnej Przemszy. Jego powierzchnia wynosi 480 ha, z czego 170 ha znajduje się na terenie gminy Mierzęcice, a pozostała część w granicach gminy Siewierz. Zbiornik ten został utworzony w celu zaopatrzenia w wodę elektrowni Łągisza. Stanowi on

także atrakcję pod względem rekreacji oraz stwarza możliwości uprawiania sportów wodnych wśród mieszkańców obszaru LGD jak również całego Śląska.

Ochrona środowiska

Północno – zachodnią część obszaru LGD, należącą do Woźnik stanowi fragment Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”. Jest to najbogatszy pod względem przyrodniczym i krajobrazowym obszar LGD. W środkowej części znajdują się tereny leśne, licznie zamieszkane przez zwierzęta leśne.

Na terenie LGD zidentyfikowano stanowiska 15 gatunków roślin objętych w Polsce ochroną prawną i występujących na stanowiskach naturalnych: Orlik pospolity, Pomocnik baldaszkowaty, Rojownik (rojenik) pospolity, Goryczka wąskolistna, Dziewięciślić bezłodygowy, Mieczyk błotny, Listera jajowata, Kruszczyk błotny, Kruszczyk szerokolistny, Kruszczyk rdzawoczerwony, Kukułka szerokolistna, Pierwiosnek lekarski, Wilżyna ciernista, Konwalia majowa, Przyłuszczka pospolita. Stwierdzono również występowanie tak rzadkich gatunków jak: turzycy wiosennej, poziomki twardej, zarazy czerwonej, tymotki Boehmera, szatwi łąkowej, żebrzycy rocznej.

Spośród chronionych gatunków zwierząt na uwagę zasługują gniazdujące w rejonie Zalewu Przeczycko - Siewierskiego perkoz rdzawoszyi i mewa śmieszka. Na równinie występują dość pospolite gatunki ornitofauny: bażanta, potrzęsca, kulczyka, sikory, trzciniaka, świergotka, skowronka.

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych. Ze źródeł emisji pozaprzemysłowych coraz istotniejszą rolę odgrywają źródła emisji niskiej, związanej z eksploatacją w okresie zimowym palenisk węglowych z kotłowni wbudowanych w domach mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Na terenie LGD niewielka część budynków jednorodzinnych podłączonych jest do sieci gazowej, przy czym niewiele z nich z przyczyn ekonomicznych korzysta z gazu do celów grzewczych. Pozostałe budynki korzystają z domowych kotłowni węglowych opalanych najczęściej niskogatunkowym węglem. Zanieczyszczenia emitowane są kominami o wysokości około 10 m, co powoduje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń po najbliższej okolicy.

Koniecznym jest promowanie ekologicznych źródeł ciepła, wytwarzania bioenergii oraz stosowanie odnawialnych źródeł energii. Pozwoli to zapobiec narastającemu zanieczyszczeniu środowiska i wpłynąć pośrednio na rozwój rolnictwa. Realizacja działań może przyczynić się do poprawy konkurencyjności gospodarki poprzez zmniejszenie energochłonności sektora publicznego i prywatnego. Zastosowanie odnawialnych źródeł energii może mieć wpływ na poprawę jakości życia oraz ochronę zdrowia mieszkańców dzięki likwidacji „niskiej emisji”.

Uwarunkowania kulturowe

Jednym z istotnych elementów kultury i historii obszaru LGD wynikającym z położenia geograficznego gmin Lokalnej Grupy jest odcinek rzeki Brynicy będący historyczną granicą między Śląskiem a Zagłębiem. Brynica była na przestrzeni długiego czasu rzeką graniczną łączącą mieszkańców po obu jej stronach m.in. od strony Zagłębia Dąbrowskiego miejscowości Bobrowniki, a od strony Śląska, Piekary Śląskie. LGD „Brynica to nie granica” tym samym łączy w sobie obszary należące do Śląska (gmina Świerklaniec, Woźniki) oraz należące do Zagłębia (gmina Bobrowniki, Mierzęcice, Ożarówce, Psary, Siewierz). Kraina dwóch regionów jaką stała się LGD w wyniku poszerzenia swojego zasięgu sprzyja wymianie i kultywowaniu bogatych tradycji. Obszar Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” to tradycje wynikające przede wszystkim z górnictwa. Gmina Psary wchodząca w skład LGD posiada długą tradycję przemysłową bowiem na jej terenie w roku 1789 powstała najstarsza kopalnia Zagłębia Dąbrowskiego. Również na terenie Bobrownik w XIX w. rozwijało się górnictwo miejscowe, na ziemiach gminy istniały dwie kopalnie rudy żelaznej jedna galmanu, jedna płuczka galmanu. Dodatkowym atutem spajającym ten obszar są uwarunkowania historyczne. Obszar ten należał w bardzo długim okresie do Polski. Zwyczaj, spójność społeczna i gospodarcza jest bardzo duża. Wymusza to nie tylko na ludności, ale również na władzach samorządowych współpracę. Dziedzictwem kulturowym można nazwać linię umocnień z okresu II wojny światowej wybudowanych przez polskich wojskowych po objęciu władzy przez Hitlera 1933 r. Fortyfikacje usytuowane w rejonie Mierzęcic i Ożarowic stanowiły północną część linii umocnień Obszaru Warownego „Śląsk”. Budowa fortyfikacji miała na celu obronę uprzemysłowionej części woj. śląskiego.

Ważniejsze obiekty zabytkowe w poszczególnych Gminach obszaru LGD:

Gmina Bobrowniki:

Kościół parafialny Św. Wawrzyńca w Bobrownikach (1669 r.), Zespół zabytków w Myszkowicach, Mur dawnego dworu w Myszkowicach z XVII w., Kościół parafialny Św. Jakuba w Sączowie (1872 r.), Dwór w Dobieszowicach z XVII w., Kapliczka przydrożna w Twardowicach

Gmina Mierzęcice:

Zespół kościelny z XVIII w. w Targoszycach: kościół parafialny pod wezwaniem Św. Mikołaja, mur otaczający kościół, cztery kaplice w głębokich wnękach w murze, wyposażenie kościoła parafialnego pod wezwaniem Św. Mikołaja obejmujące ołtarze, chrzcielnicę i ambonę, Kaplica z XVIII/XIX wieku, murowana, z wieżyczką na sygnaturkę w Nowej Wsi, Kapliczka p.w. św. Wawrzyńca w Mierzęcicach, Kapliczka z figurą świętego Mikołaja z XVII w. w Mierzęcicach, XVIII wieczna Figura Jezusa Frasobliwego w Boguchwałowicach, Kapliczka myśliwych w Niwiskach, Kapliczka ku pokrzepieniu serc w Niwiskach, XVIII w. Kapliczki z figurami św. Jana Nepomucena w Przeczycach i Toporowicach, Umocnienia Obszaru Warownego „Śląsk” - 2 bunkry w Nowej Wsi

Gmina Ożarówice:

Kościół św. Barbary z XVIII w. w Ożarówicach, stanowisko archeologiczne - osada kultury łużyckiej z okresu wczesnego średniowiecza (Ożarówice - Opary)

Gmina Psary:

Kapliczka przydrożna z sygnaturką i dzwonkiem oraz dwie figury w Brzękowicach Dolnych, Kapliczka przydrożna z drewnianą rzeźbą Św. Jana Nepomucena z XIX w. w Dąbiach Dolnych, Kapliczka przydrożna z sygnaturką i dzwonkiem oraz dwie figury w Dąbiach Dolnych, Figura Chrystusa upadającego pod krzyżem oraz figura Chrystusa Frasobliwego w Strzyżowicach

Gmina Siewierz:

Kościół św. Jana Chrzyciela w Siewierzu – jeden z najstarszych zabytków województwa śląskiego (z 1140r.), Zamek książąt śląskich, w latach 1443-1790 biskupów krakowskich – książąt siewierskich, Kościół pod wezwaniem świętej Barbary i Walentego w Siewierzu, Kościół pod wezwaniem świętego Macieja Apostoła w Siewierzu, Kościół św. Doroty i św. Marcina w Wojkowicach Kościelnych, Budynek Starej Gminy w Siewierzu z XIX w., Kamienica mieszczańska w Siewierzu z XIII w. (Kamienica w Rynku nr 22), Rynek w Siewierzu - średniowieczny układ urbanistyczny, Kaplica Zalassowskich w Żeliszawicach, Folwark Sulikowski w Siewierzu

Gmina Świerklaniec:

Park o charakterze parku angielskiego XVIII w., Kościół pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej – dawny zespół kaplicy mauzoleum rodu von Donnersmarck II poł. XIX w., Pałacyk Dom Kawalera znajdujący się na terenie parku krajobrazowego (bud. 1900 – 1902), Zamek wraz z założeniem parkowym neogotycki z XIX wieku w Nakle Śląskim, Ruiny zamku usytuowane w lesie na wschód od wsi (plan prostokątny z ryzalitem i czterema okrągłymi wieżami XIX w.) w Nakle Śląskim

Gmina Woźniki:

Kościół z przełomu XVII i XVIII w. w Lubszy, Dom organistówka z przełomu XVIII i XIX w. w Lubszy, Zespół dworski z XVIII w. w Czarnym Lesie, Kościół Opatrzności Bożej z XVIII w. w Piasku, Drewniany kościół św. Walentego z XVII w. Woźnikach

Uwarunkowania historyczne

Materiały badawcze oraz odkrycia archeologiczne pozwalają sądzić, że osadnictwo na terenie LGD rozpoczęło się około 180 tysięcy lat p.n.e., a więc wcześniej niż w innych regionach kraju. W 1931r. na wzgórzu Mogilnicy (gmina Psary) odnaleziono szczątki cmentarzyska związanego z kultem prasłowiańskim, zaś na tzw. Żabiańcu w Grodkowie cmentarzyska całopalnego z okresu kultury łużyckiej. Podobne szczątki cmentarzyska odnaleziono w roku 1928 na terenie szkoły podstawowej w Piasku (gmina Woźniki). Kolejnego przypadkowego odkrycia dokonano w roku 2000 w Ligocie Woźnickiej, gdzie podczas badań w pasie projektowanej autostrady znaleziono ślady osadnictwa z czasów Imperium Rzymskiego. Obszary Lokalnej Grupy Działania położone w większości na terenach pomiędzy Brynicą i Czarną Przemszą, należały w VIII wieku do legendarnego państwa Wiślan, a później do Państwa Polan. Na ziemiach obecnej gminy Świerklaniec w wieku XI znajdowała się siedziba kasztelana króla Bolesława Chrobrego, do którego należała ziemia bytomsko – tarnogórska. Po roku 1177 tereny Brynicy i Czarnej Przemszy znalazły się pod władaniem książąt śląskich. Jednocześnie granica pomiędzy ziemią krakowską i śląską oparta została na rzece Czarna Przemsza. W dokumencie podziału Śląska na dzielnice wymieniono po raz pierwszy nazwę grodu warownego Świerklin, wchodzącego w skład księstwa bytomskiego. Po wygaśnięciu piastowskiej linii książąt bytomskich i podziale ich dóbr, Świerklaniec stał się siedzibą starostów książąt oleśnickich. To właśnie jeden z książąt Oleśnickich Konrad II rozpoczął budowę zamku warownego w Świerklańcu. Spośród wszystkich gmin wchodzących w skład LGD najdłuższą historię posiadają ziemie Siewierza oraz Woźnik. Informacje o grodzie Siewierz pochodzą z roku 1125. Nazwa Siewierz pochodzi najprawdopodobniej od nazwy plemienia Siewierzan, które zamieszkiwało od III w. w dorzeczu Desny, dopływu Dniepru. W początkach swego istnienia Siewierz oraz większa część obszarów LGD wchodził w skład kasztelanii bytomskiej w granicach ziemi krakowskiej. Informacje o mieście Woźniki - jednym z najstarszych miast Górnego Śląska, które prawa miejskie otrzymały w roku 1270, znajdują się w dokumencie biskupa krakowskiego Fulko i wzmiankowane są jako osada służeźna. Prawa miejskie Woźniki otrzymały od Władysława Opolczyka i od tego czasu były miastem nadgranicznym z księżęcą komorą celną na granicy Śląsko - Małopolskiej, a później Prusko - Rosyjskiej do 1922. W XII w. pojawiają się w źródłach historycznych informacje o ziemiach

wchodzących w obszar dzisiejszej gminy Bobrowniki i gminy Psary, dotyczą dokumentów nadawczych klasztoru w Zwierzyńcu pod Krakowem. Najprawdopodobniej początki wioski Bobrowniki sięgają XI w., pierwsze dokumenty historyczne pochodzą z roku 1277. Do połowy XIV w. był to rezerwat bobrowy na Brynicy. Pod koniec XII w. tereny będące częścią kasztelani bytomskiej i oświęcimskiej przeszły w ręce Piastów. W roku 1443 na mocy aktu kupna - sprzedaży zawartego pomiędzy księciem cieszyńskim Waławem a biskupem Krakowskim Zbigniewem Oleśnickim, księstwo siewierskie (informacje o „księstwie siewierskim” pojawiają się w źródłach historycznych z roku 1341) przeszło we władanie biskupów krakowskich pozostawiając pod nim aż do roku 1790, kiedy to zostało włączone do Korony, jako osobna jednostka terytorialna w województwie krakowskim. Największym miastem w tym obszarze były Woźniki. Należały jednak w tym czasie do księstwa opolskiego. Dopiero w roku 1540 zostały włączone do posiadłości księstwa siewierskiego i do Rzeczypospolitej. Po wojnie trzydziestoletniej ziemia bytomska z Tarnowskimi Górami została przekazana w zastaw za cesarskie długi rodzinie Henckel von Donnersmarck, którzy stali się ich właścicielami przez ponad 300 lat, a dokładnie do roku 1945. Za ich panowania na tych ziemiach przebudowano średniowieczny zamek w Świerklańcu na nowożytną rezydencję renesansową wraz z parkiem tzw. Mały Wersal, którego budowę zakończono w 1876 roku, będącego założeniem pałacowo – parkowym stanowiącym jedno z najokazalszych rezydencji ówczesnej Europy (zamek wraz z „Małym Wersalem” zostały wyburzone w na przełomie lat 60. i 70. XX w.). Po III rozbiórce Polski, ziemia siewierska została zagarnięta przez prusaków i włączona do zaboru, Siewierz został wówczas miastem powiatowym. Woźniki zredukowano do „osady targowej”, a w 1798 w wyniku pożaru zostało całkowicie zniszczone. W roku 1858 Woźniki odzyskały prawa miejskie dzięki staraniom burmistrza Juliusa Radlika miasto dekretem królewskim zostało zrównane w prawach z innymi miastami Prus. Podczas II powstania śląskiego obszar ziemi woźnickiej określany był jako Republika Woźnicka, w wyniku plebiscytu górnośląskiego miasto utraciło swój nadgraniczny charakter włączając się wraz z Autonomicznym Województwem Śląskim do Polski.

W okresie zaborów obszar LGD był podzielony na dwie części: obszar gminy Woźniki i Świerklaniec należał do zaboru pruskiego, z kolei obszar pozostałych gmin: Bobrowniki, Ożarówce, Siewierz, Mierzęcice i Psary był pod władaniem zaboru rosyjskiego. Wybuch pierwszej wojny światowej w 1914 roku również doprowadził do podziału ziem obecnego Zagłębia Dąbrowskiego na dwie strefy okupacyjne: austriacką i niemiecką. Część ziemi będących dzisiejszym obszarem LGD znalazły się w strefie niemieckiej. Rosjanie opuścili posterunki nad Brynicą, a ich miejsce zajęli Niemcy.

W okresie międzywojennym powiat zawierciański stanowiący dużą część dzisiejszej LGD należał do woj. kieleckiego. W czasie II wojny światowej miasto Siewierz znalazło się w granicach Rzeszy, stając się siedzibą okręgu urzędowego, obejmującego gminy zbiorcze: Siewierz, Mierzęcice i Pińczyce.

W roku 1945 doszło do zmiany przynależności wojewódzkiej na mocy uchwały Rady Ministrów powiat zawierciański, został wyłączony z województwa kieleckiego i włączony do nowego województwa śląsko – dąbrowskiego. W tym też roku weszła w życie ustawa o likwidacji gmin i utworzeniu w ich miejsca gromad jako podstawowych jednostek podziału administracyjnego terenów wiejskich. W roku 1972 na mocy ustawy o utworzeniu gmin i zmianie ustawy o radach narodowych nastąpiła likwidacja gromad i reaktywowanie gmin. Kolejnym momentem przełomu był rok 1975 kiedy w życie weszła ustawa o dwustopniowym podziale administracyjnym państwa oraz zmiana ustawy o radach narodowych. W wyniku reformy administracyjnej zlikwidowano pośredni szczebel administracyjny, czyli powiat i utworzono 49 województw. Obszar LGD należał do województwa katowickiego aż do końca roku 1998. W następnym roku nastąpiła kolejna reforma administracyjna wprowadzająca trójstopniową strukturę podziału terytorialnego państwa. Oprócz województwa i gmin reaktywowano także powiaty grodzkie i ziemskie. Zmniejszono liczbę województw z 49 do 16.

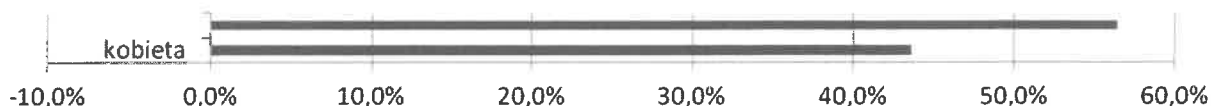
Analiza obszaru LGD w oparciu o dane ankietowe

Zmienne społeczno-demograficzne

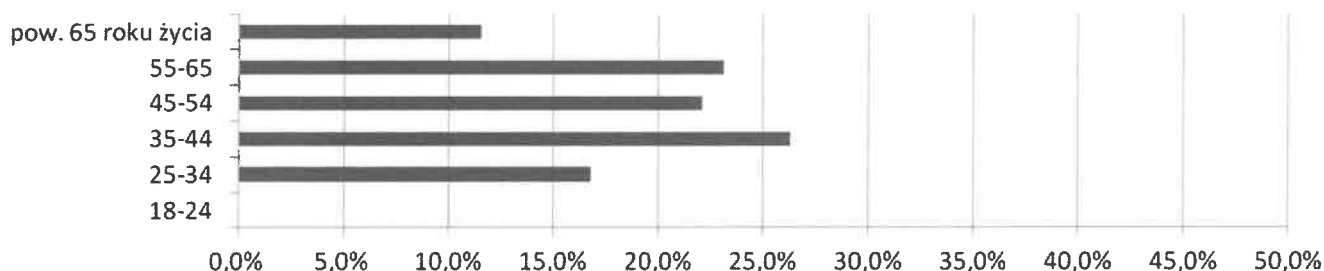
Analiza obszaru LGD dla gmin Bobrowniki, Mierzęcice, Ożarówce, Psary, Siewierz, Świerklaniec, Psary i Woźniki dokonana została na podstawie ankiet realizowanych wśród 120 mieszkańców tych gmin. Struktura społeczno-demograficzną badanych osób jest opisana z uwzględnieniem następujących cech: płeć, wiek, wykształcenie, status zawodowy oraz reprezentowany typ środowiska lokalnego (społeczne, publiczne i gospodarcze).

Ich rozkład przedstawiają wykresy 1-5.

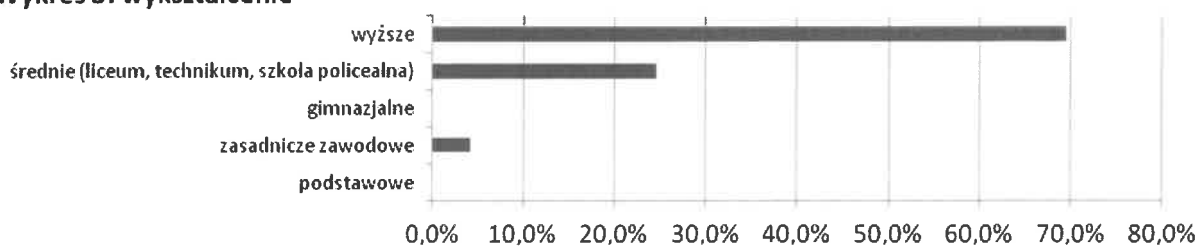
Wykres 1: płeć

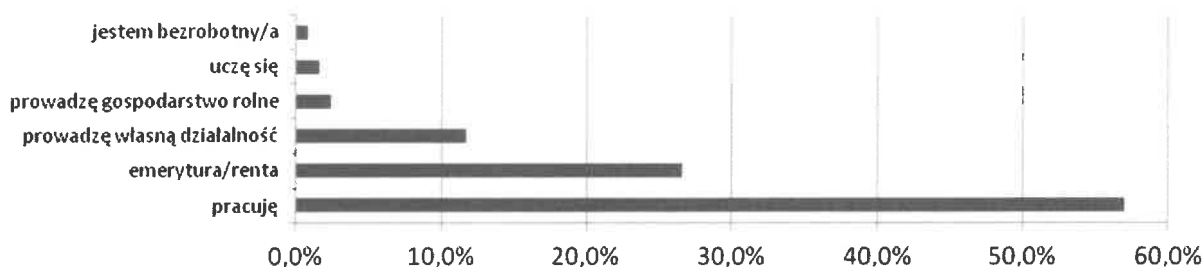
Wykres 2: wiek

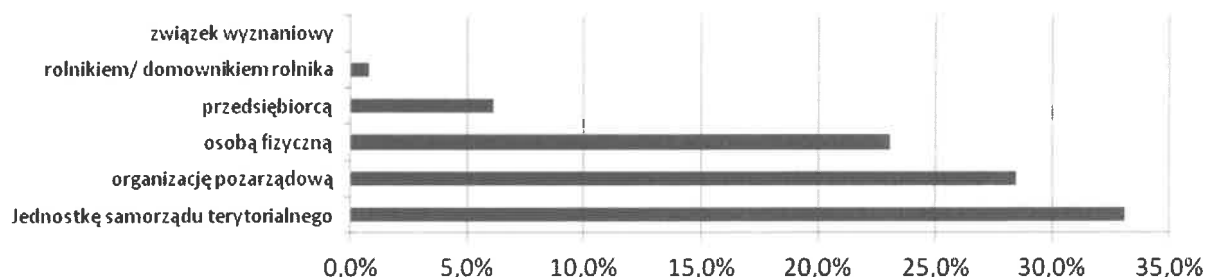
Wykres 3: wykształcenie

Wykres 4: status zawodowy

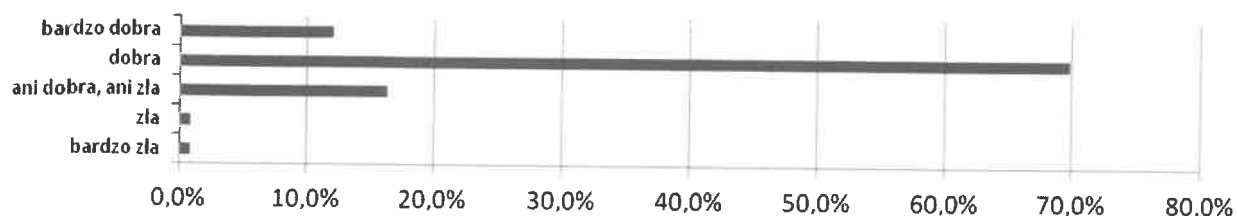
Wykres 5: kogo reprezentuję/jestem:

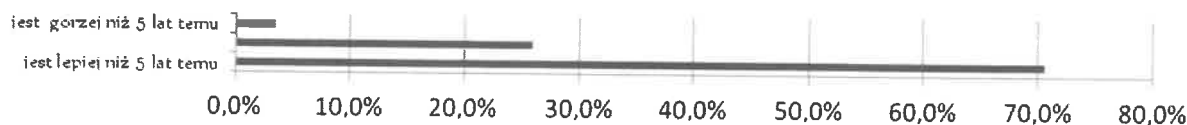
Zadowolenie z życia i jakość życia

Uzyskane informacje pozwalają stwierdzić, że jakość życia na analizowanym obszarze LGD przez większość mieszkańców oceniona została dobrze, przy wzrastającym – biorąc pod uwagę ostatnie 5 lat – zadowoleniu z życia. Odpowiedzi badanych szczegółowo prezentuje wykres 6 i 7.

Wykres 6: jakość życia

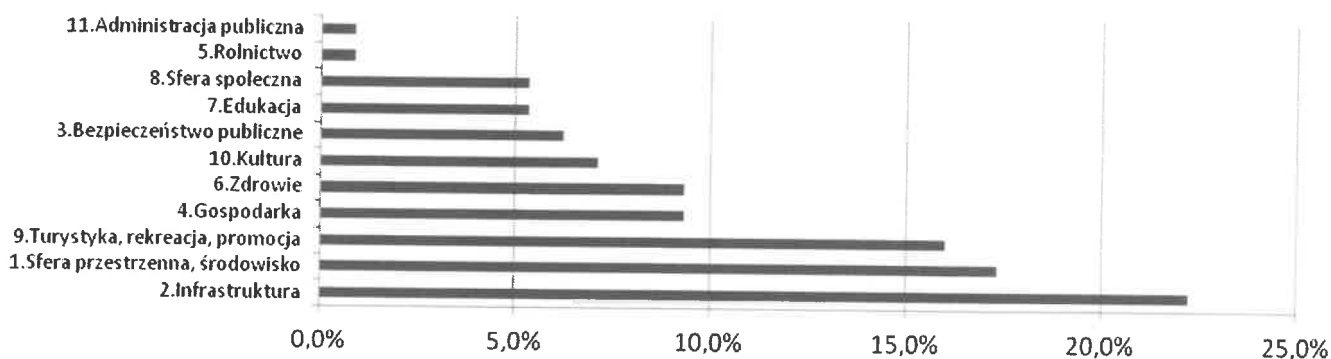

Wykres 7: zadowolenie z życia

Oceniając najważniejsze kierunki rozwoju gmin w obszarze LGD badani wskazali przede wszystkim infrastrukturę, sferę przestrzenną i środowisko oraz turystykę, rekreację i promocję. Najmniej ważne okazały się administracja publiczna i rolnictwo. Wyniki prezentuje wykres 8.

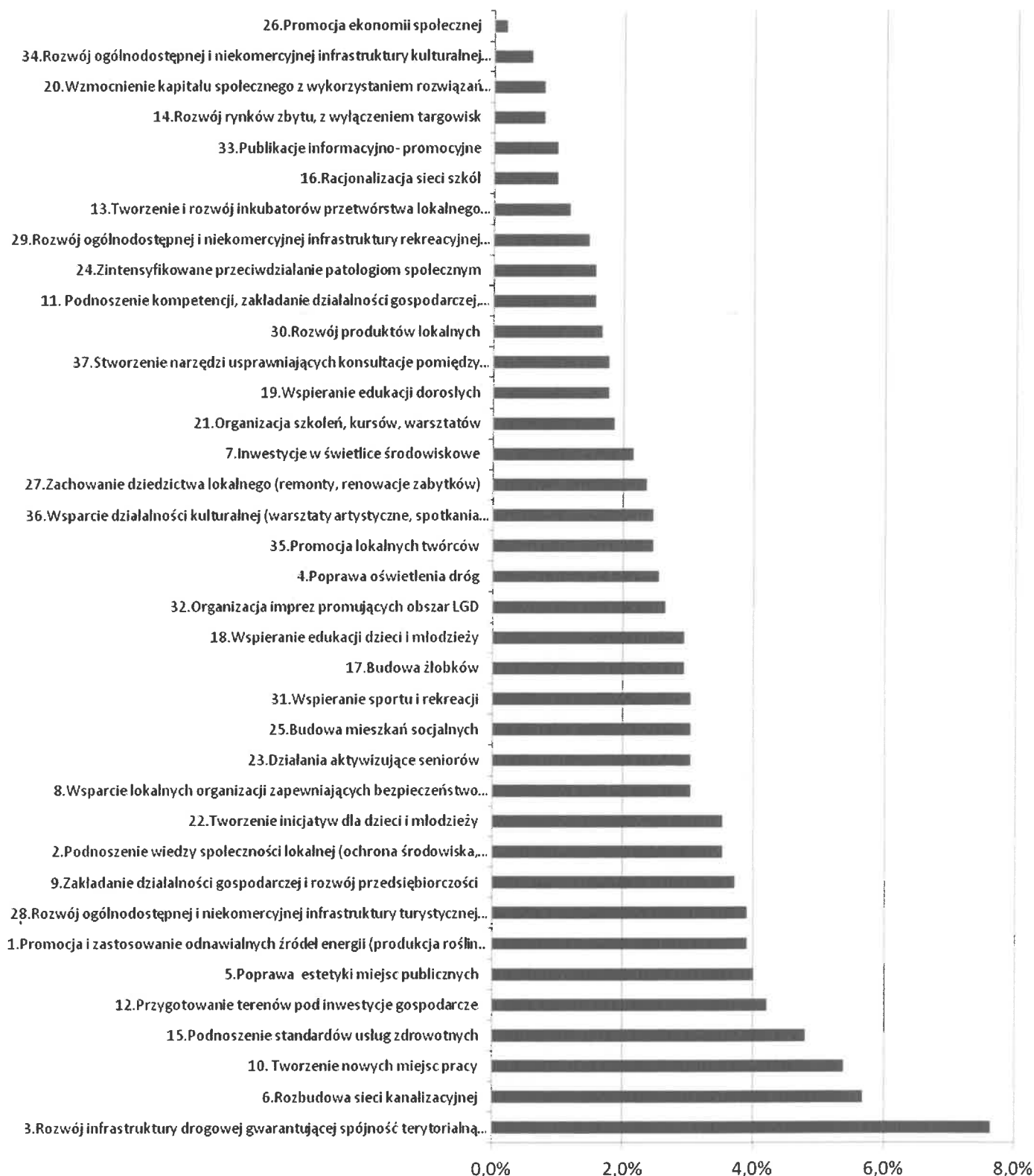
Wykres 8: najważniejszy kierunek rozwoju

Najpotrzebniejsze inicjatywy wg mieszkańców

Uszczegółowiając kierunki rozwoju obszaru LGD mieszkańcy wskazali na najpotrzebniejsze inicjatywy, do których należy przede wszystkim rozwój infrastruktury drogowej gwarantującej spójność terytorialną (drogi, chodniki), dalej – rozbudowa sieci kanalizacyjnej, tworzenie nowych miejsc pracy i podnoszenie standardów usług zdrowotnych, a także: przygotowanie terenów pod inwestycje gospodarcze, poprawa estetyki miejsc publicznych, promocja i zastosowanie odnawialnych źródeł energii (produkcja roślin energetycznych, biomasa, energia wiatrowa i słoneczna), rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej (ścieżki rowerowe, szlaki piesze), zakładanie działalności gospodarczej i rozwój przedsiębiorczości, podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych a także innowacji oraz tworzenie inicjatyw dla dzieci i młodzieży. Skalę poparcia dla wszystkich inicjatyw ujętych w badaniu prezentuje wykres 9.

Wykres 9: najpotrzebniejsze inicjatywy

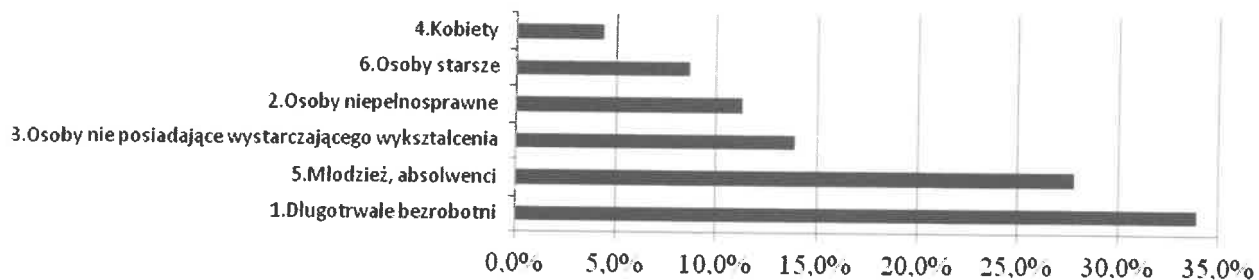

Problemy z zatrudnieniem

Mieszkańcy wskazali także grupę społeczną zamieszkującą obszar LGD, która ma największe problemy z znalezieniem zatrudnienia. W pierwszej kolejności są nimi osoby długotrwale bezrobotne oraz młodzież i absolwenci. Wielokrotnie rzadziej wskazywane były kobiety i osoby starsze.

Pełne dane prezentuje wykres 10.

Wykres 10: problemy z zatrudnieniem

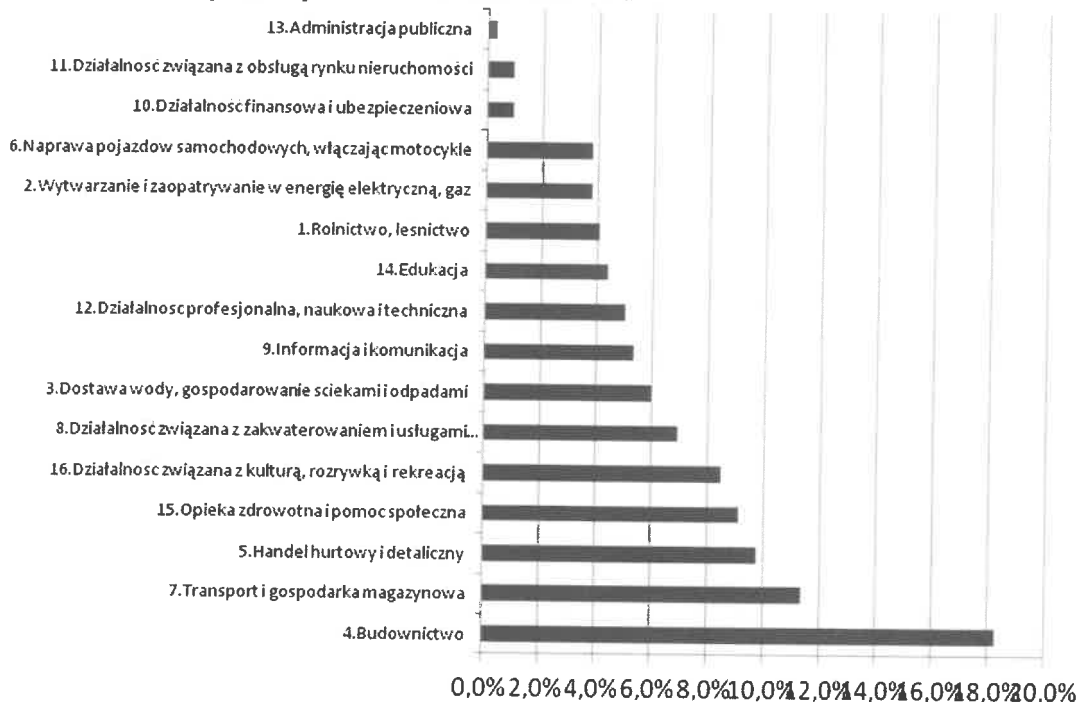

Działalność najbardziej rozwojowa pod względem ekonomicznym i oferująca zatrudnienie dla mieszkańców obszaru

Na podstawie danych zidentyfikowane zostały również rodzaje działalności, które uznane zostały przez uczestników badania za rozwojowe pod względem ekonomicznym i oferujące zatrudnienie dla mieszkańców obszaru. W opinii badanych najbardziej rozwojowe jest zdecydowanie budownictwo, a także transport i gospodarka magazynowa, dalej – handel hurtowy i detaliczny oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna a także działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.

Wszystkie uzyskane odpowiedzi prezentuje wykres 11.

Wykres 11: obszary rozwoju i możliwość zatrudnienia

Rozdział IV Analiza SWOT

Analiza SWOT została wykonana na podstawie informacji pochodzących z 7 gmin z użyciem danych statystycznych (badanie ankietowe 120 osób) oraz danych jakościowych (grupowe konsultacje społeczne z udziałem 95 osób). Dzięki nim możliwe jest wskazanie szans i zagrożeń płynących z otoczenia zewnętrznego oraz mocnych i słabych stron obszaru LGD „Brynica to nie granica”.

Analiza SWOT na podstawie informacji pochodzących z 7 gmin z użyciem danych statystycznych (badanie ankietowe 120 osób)

Rozpoczynając analizę od mocnych i słabych stron należy podkreślić, że wśród atutów obszaru LGD wskazać należy sferę przestrzenną i środowisko, które to mieszkańcy uznali za zdecydowanie najważniejsze dla jego rozwoju. Zwrócono szczególną uwagę na następujące elementy (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- bliskość międzynarodowego portu lotniczego (24%);
- bliskość miast aglomeracji śląskiej (24%);
- duża ilość obszarów o wysokich walorach przyrodniczych (jeziora, lasy) (21%);
- atrakcyjność położenia sprzyjająca rozwojowi budownictwa mieszkaniowego (18%);

- dobry stan środowiska naturalnego (czyste powietrze, wody powierzchniowe i podziemne, brak przemysłu) (13%).

Sfera gospodarki i rolnictwa jest drugim w kolejności atutem obszaru LGD, a składają się na nią (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- atrakcyjne warunki krajobrazowo-przyrodnicze sprzyjające rozwojowi różnych form turystyki, rekreacji, wypoczynku i związanej z nimi działalności gospodarczej (hotele, gastronomia) (34%);
- wolne tereny pod inwestycje gospodarcze (33%);
- wartościowy potencjał ludzki (22%);
- funkcjonowanie wielu dobrze prosperujących firm produkcyjnych i usługowych o zróżnicowanej strukturze branżowej (10%).

Wśród mocnych stron na miejscu trzecim należy wskazać turystykę, rekreację i promocję, a w szczególności (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

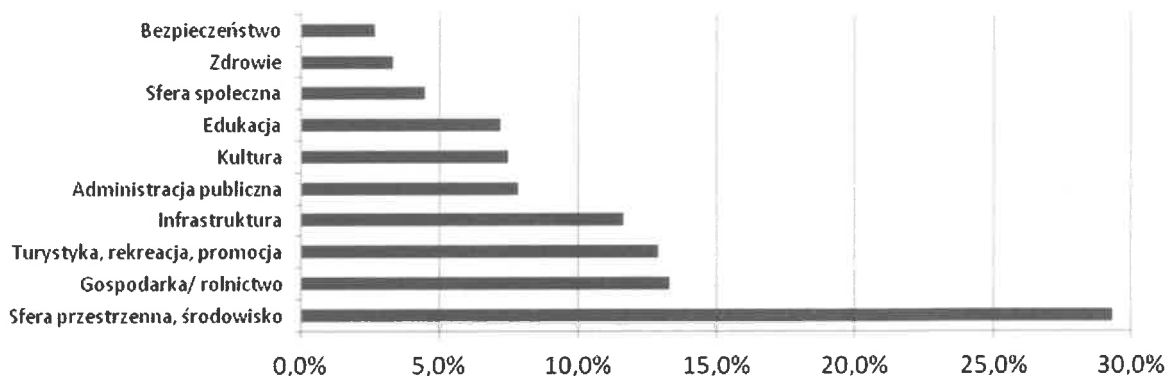
- bogate wyposażenie placów zabaw (29%);
- bliskość miejsc o dużym znaczeniu turystycznym (Jasna Góra, Jura Krakowsko- Częstochowska) (26%);
- zabytki architektoniczne pochodzące z różnych epok (zamek, pałace, kościoły) (25%);
- sprzyjające warunki do rozwoju agroturystyki (15%);
- znaczna ilość publikacji informacyjnych i promocyjnych o obszarze LGD (monografie, foldery, biuletyny) (5%).

Czwartym, o nieco mniejszym znaczeniu atutem okazała się infrastruktura, na którą składają się następujące elementy (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- rozwinięta infrastruktura drogowa (droga ekspresowa S1, autostrada A1) (50%)
- dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna (m.in. rozwinięta sieć energetyczna, wysoki poziom gazyfikacji, zaopatrzenie w ogrzewanie, wodę; uporządkowana gospodarka odpadami; dostęp do telefonii stacjonarnej i komórkowej) (31%)
- dobrze rozwinięta i dostępna infrastruktura społeczna (budynki użyteczności publicznej) (18%)

Administracja publiczna, kultura, edukacja, sfera społeczna, zdrowie i bezpieczeństwo to obszary, w których mieszkańcy rzadziej dostrzegają mocne strony (zdecydowanie najrzadziej w odniesieniu do trzech ostatnich). Zestawienie wszystkich udzielonych odpowiedzi przedstawia wykres 12.

Wykres 12: mocne strony

Analizując obszar LGD wskazać należy również obszary, które mieszkańcy w równym stopniu określili jako słabe strony, będące konsekwencją ograniczeń zasobów.

Pierwszym z nich jest gospodarka i rolnictwo, a wśród nich (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- brak perspektyw rozwoju dla ludzi wykształconych i młodych (37%);
- niewielki wpływ samorządów na obniżenie kosztów działalności gospodarczej (np. ulgi i zwolnienia w opłatach i podatkach lokalnych) (24%);
- rozdrobnienie rolnictwa i mała liczba gospodarstw specjalistycznych (13%);
- mała liczba szkoleń dla osób rozpoczynających lub/i prowadzących działalność gospodarczą (13%);
- niedostatecznie rozwinięte przetwórstwo produktów rolnych (12%).

Drugą, równie mocno odczuwaną przez mieszkańców, słabością obszaru jest infrastruktura, w obrębie której zwrócono uwagę na (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

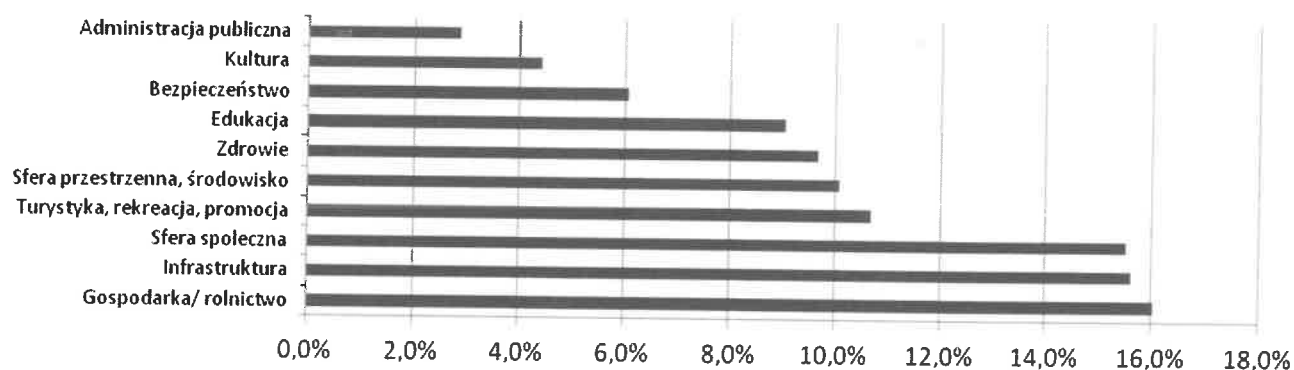
- braki w infrastrukturze transportowej (zły stan nawierzchni dróg, chodników, brak dróg rowerowych, słabo rozwinięty transport kolejowy) (53%);
- braki w infrastrukturze technicznej (niski stopień skanalizowania) (25%);
- niewystarczającą liczbą połączeń komunikacyjnych w transporcie publicznym (22%).

Ostatnim obszarem jest sfera społeczna, w odniesieniu do której badani wskazali zwłaszcza na (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- brak mieszkań komunalnych i socjalnych (zbyt małe gminy) (39%);
- występowanie zjawisk patologii społecznych, zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży (m.in. alkoholizm, przestępczość, zachowania szkodliwe dla rodziny: patologie rodziny, przemoc) (21%);
- bierne postawy długotrwale bezrobotnych wobec podjęcia pracy (18%);
- brak domów opieki społecznej (15%);
- brak organizacji pozarządowych działających na rzecz os. niepełnosprawnych (6%).

Pozostałe obszary, a więc turystyka, rekreacja i promocja, sfera przestrzenna i środowisko, zdrowie, edukacja, bezpieczeństwo, kultura i administracja publiczna były wielokrotnie rzadziej wskazywane (zwłaszcza dwa ostatnie). Wszystkie wybory badanych ukazuje wykres 13.

Wykres 13: słabe strony

W otoczeniu zewnętrznym obszaru LGD mieszkańcy gmin do niego należących wskazali na określone szanse i zagrożenia.

Wśród tych pierwszych szczególne znaczenie przypisali gospodarce, a szczególnie takim możliwościom z nią związanym jak (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- powstanie nowych miejsc pracy (31%);
- wykorzystanie wsparcia UE przez firmy na inwestycje rozwojowe (29%);
- rosnący popyt na usługi skierowane do turystów i podróżnych (hotele, motele, parkingi, obiekty gastronomiczne) (16%);
- wzrost aktywności inwestycyjnej (15%);
- możliwość i produkcji sprzedaży przetworzonych produktów rolnych przez rolników (tzw. sprzedaż bezpośrednia) (9%).

Równie ważnym obszarem, w którym lokują się zewnętrzne czynniki pozytywnie mogące wpływać na rozwój obszar LGD, jest infrastruktura, a szczególnie (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- możliwość ubiegania się o dofinansowanie inwestycji w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej ze środków UE (47%);
- rewitalizacja i odbudowa częściowo nieczynnej linii kolejowej Tarnowskie Góry – Zawiercie (27%);
- rozwój inwestycyjny terenów leżących w sąsiedztwie ważnych szlaków komunikacyjnych (26%).

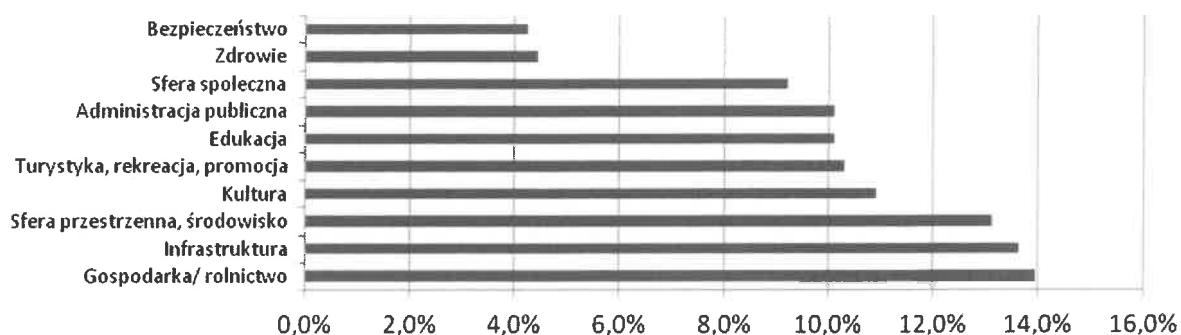
Sfera przestrzenna i środowisko to trzeci obszar, w którym badani dostrzegają szansę na zmianę. Szczególnie ważne okazały się (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- możliwości korzystania z potencjału silnego zaplecza gospodarczego (lotnisko, miasta) (42%);
- korzystne warunki dla nowo osiedlających się mieszkańców (30%);
- możliwości wspierania rozwoju przedsięwzięć sprzyjających utrzymaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego (27%).

Biorąc pod uwagę otoczenie zewnętrzne, badani dostrzegają szansę na rozwój obszaru LGD również w takich sferach jak kultura, turystyka, rekreacja i promocja, edukacja, administracja publiczna, sfera społeczna, zdrowie i bezpieczeństwo, ale odsetek wskazań jest niższy (w dwóch ostatnich przypadkach w znacznie).

Zestawienie wszystkich wyborów zawiera wykres 14.

Wykres 14: szanse rozwoju

Ostatnia część analizy SWOT to wskazanie zagrożeń tkwiących w środowisku zewnętrznym, a utrudniających rozwój obszaru LGD.

Wśród nich mieszkańcy za najważniejsze źródło tych zagrożeń uznali infrastrukturę, a w szczególności (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- niewystarczające nakłady na remonty i modernizacje dróg (47%);
- rosnące natężenie ruchu na drogach (38%);
- wysokie koszty inwestycji w infrastrukturę techniczną (15%).

Drugim w kolejności obszarem, w którym badani dostrzegają zagrożenia, jest gospodarka/rolnictwo, a zwłaszcza następując jej elementy (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

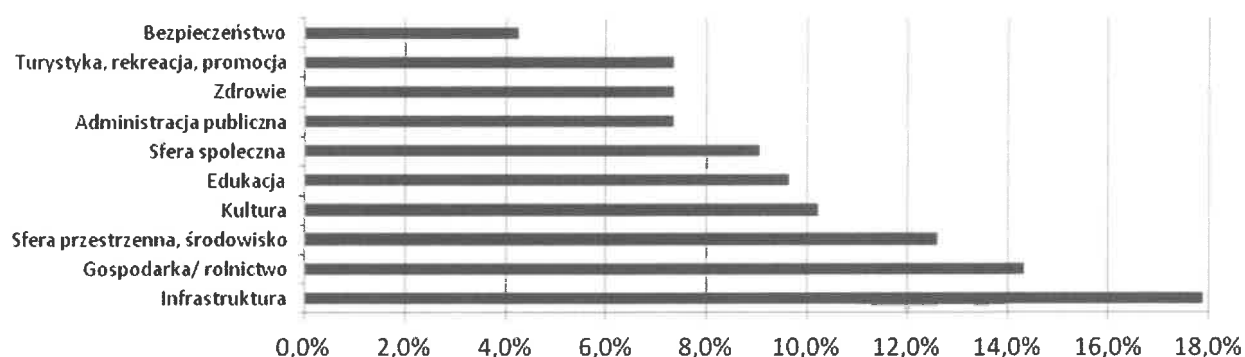
- odpływ zdolnych ludzi do atrakcyjniejszych ośrodków miejskich i za granicę (57%);
- skomplikowane procedury prowadzenia działalności gospodarczej (30%);
- brak odpowiednich instrumentów polityki rolnej pozwalających na zwiększenie opłacalności mniejszych gospodarstw rolnych (13%).

Sfera przestrzenna i środowisko to trzeci obszar dostrzeganych zagrożeń, wśród których mieszkańcy wymienili przede wszystkim (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców (52%);
- wzrost hałasu oraz poziomu zanieczyszczenia środowiska (32%);
- słaba jakość gleb utrudniająca konkurowanie rolnikom (14%).

Zestawienie wszystkich potencjalnych zagrożeń dla obszaru LGD wraz z ich poparciem wśród mieszkańców przedstawia wykres 15.

Wykres 15: zagrożenia dla rozwoju

W oparciu o analizę danych z badania ankietowego należy dodatkowo wskazać na potencjalne projekty, które zdaniem mieszkańców miałyby być zrealizowane z wykorzystaniem funduszy z dotacji Unii Europejskiej. Badani wskazali na:

- poprawę infrastruktury transportowej (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe)
- poprawę infrastruktury społecznej (budowa żłobków, przedszkoli, pływalni, placów zabaw, sztucznych lodowisk, świetlic i domów kultury, mieszkań socjalnych; wspieranie dodatkowych zajęć i form spędzania czasu wolnego; wsparcie rodzin zagrożonych wykluczeniem)
- wsparcie grup społecznych wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (osoby starsze, z niepełnosprawnościami, młodzież, długotrwale bezrobotni)
- poprawę infrastruktury technicznej (rozbudowa kanalizacji, poszerzenie dostępu do nowych technologii)

i wykorzystania sieci cyfrowych oraz internetowych)

- rozwój turystyki oraz związanej z nią promocji kultury i zasobów środowiska naturalnego (walory przyrodnicze)

- działania proekologiczne (ochrona środowiska naturalnego)

- aktywizacja społeczności obszaru LGD (wsparcie integracji mieszkańców, rozszerzenie oferty kulturalnej)

Analiza SWOT na podstawie danych jakościowych (grupowe konsultacje społeczne z udziałem 95 osób)

Powyżej wskazane mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia znajdują swoje potwierdzenie w analizie SWOT powstałej w oparciu o dane zebrane w trakcie przeprowadzonych konsultacji społecznych. Brało w nich udział 95 osób, z czego 11 mieszkańców gminy Woźniki, po 13 z gmin Mierzęcice i Ożarówce, po 14 z gmin Bobrowniki i Psary oraz po 15 z gmin Świerklaniec i Siewierz. W konsultacjach tych brali udział przedstawiciele sektora społecznego, publicznego i gospodarczego oraz mieszkańcy.

Uzyskane w trakcie spotkań informacje zostały ułożone z wykorzystaniem takiego samego podziału obszarów, jaki zastosowany został w badaniu ankietowym (w celu uzyskania możliwości porównania). Kolejność prezentowania obszarów w każdej części analizy SWOT odzwierciedla ważność danej sfery dla lokalnej społeczności (zmierzona częstotliwością wskazań w trakcie spotkań). Uczestnicy wskazali również grupy defaworyzowane na obszarze LGD, do których szczególnie należą bezrobotni, młodzież, osoby starsze a także niepełnosprawni.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p><u>1.gospodarka</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój przedsiębiorczości (dzięki m.in. układowi komunikacyjnemu) - możliwość pozyskania środków zewnętrznych - strefa ekonomiczna <p><u>2.sfera przestrzenna, środowisko</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój lotniska (m.in. nowy terminal) i związane z nim potencjalne wykorzystanie usług „okołolotniskowych” - projekty wprowadzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - możliwość wspierania realizacji przedsięwzięć (środowisko naturalne) <p><u>3.infrastruktura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa infrastruktury „okołolotniskowej” - rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej (S11, A1, druga nitka S1, linia kolejowa 182) <p><u>4.administracja publiczna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - perspektywa finansowa 2014-2020 - dedykowanie środków na rozwój cyfrowy <p><u>5.sfera społeczna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - napływ nowych mieszkańców - dostępność środków na zwalczanie bezrobocia <p><u>6.turystyka, rekreacja, promocja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - promocja turystyki <p><u>7.edukacja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - edukacja	<p><u>1.gospodarka/rolnictwo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zmieniająca się struktura społeczno-demograficzna związana z emigracją ludzi młodych i starzejącym się społeczeństwem - brak perspektyw rozwoju dla ludzi młodych - małe zainteresowanie zewnętrznymi inwestorów - brak rozwiązań prawnych w zakresie meldowania (kwestia podatków) <p><u>2.infrastruktura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rosnące natężenie ruchu drogowego i związany z tym brak planów w zakresie wyprowadzenia ruchu z centrum gminy - brak możliwości prawnych realizacji inwestycji w ramach ciągów pieszo-rowerowych - zbyt małe nakłady na budowę dróg w powiecie <p><u>3.administracja publiczna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ramy prawne funkcjonowania gminy (wzrost obowiązków i wynikających z nich wydatków: oświata, infrastruktura, zmiany prawne zmniejszające dochody budżetu) - skomplikowane przepisy dotyczące pozyskiwania i wykorzystywania środków unijnych - brak dofinansowania obszarów wiejskich <p><u>4.edukacja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - brak szkolnictwa zawodowego - system edukacji (przepisy prawa związane ze zmniejszającą się relatywnie subwencją oświatową) - rosnące koszty edukacji <p><u>5.bezpieczeństwo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - bezpieczeństwo mieszkańców w konsekwencji niedoinwestowania służb mundurowych (policja, straż, służby mundurowe) - brak posterunków policji (zbyt mała liczba w gminie) <p><u>6.zdrowie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - polityka zdrowotna państwa (zwłaszcza dotycząca seniorów)
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p><u>1.sfera przestrzenna, środowisko</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - sprzyjające położenie: węzły/połączenia komunikacyjne (A1, S1), zróżnicowane środowisko przyrodnicze i jego walory (lasy, zbiorniki wodne) - dobre połączenie z aglomeracją i port lotniczy - atrakcyjne warunki do budownictwa indywidualnego - stan środowiska naturalnego (czyste, sprzyjające) <p><u>2.infrastruktura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwinięta infrastruktura drogowa	<p><u>1.infrastruktura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - braki w infrastrukturze transportowej: brak ścieżek rowerowych, dróg (przykładowo brak rozbudowy S1 o drugą nitkę), drogi niskiej jakości, niedostosowane do panującego ruchu (droga 78), brak chodników przy drogach o dużym natężeniu, szlaków turystycznych - słabo rozwinięta komunikacja publiczna, słabe skomunikowanie sołectw gminy - brak środków na remonty i budowę dróg

<ul style="list-style-type: none"> -rozwinięta infrastruktura techniczna (media) - dobra (gęsta) sieć placówek szkolnych - rozwinięta infrastruktura społeczna (obiekty użyteczności publicznej); dobrze wyposażone place zabaw, obiekty sportowe, świetlice, szkoły, remizy <u>3.turystyka, rekreacja, promocja</u> - walory turystyczno-krajobrazowe i związana z nimi infrastruktura (np. baza gastronomiczna) - tereny rekreacyjne - obiekty zabytkowe na terenie gminy i ich ochrona <u>4.sfera społeczna</u> - aktywność społeczna i związana z nimi duża liczba organizacji społecznych - spójność społeczno-kulturowa (łatwość integracji środowiska lokalnego, działalność sektora społecznego - strażę, koła gospodyń wiejskich, koła emerytów i rencistów) <u>5.gospodarka</u> -potencjał ludności (wykształcona młodzież) - demografia (dodatni przyrost naturalny, rosnąca liczba mieszkańców, napływ osób młodych, wykształconych, artystów) - zatrudnienie w porcie lotniczym - wolne tereny pod inwestycje -pozyskanie środków unijnych na inwestycje <u>6.kultura</u> - bogata oferta kulturalna -wzmocnienie integracji społecznej w wyniku wydarzeń kulturalnych - infrastruktura społeczno-kulturalna (dom kultury, uniwersytet III wieku) -praca z młodzieżą wczesnoszkolną (kluby UKS) <u>7.edukacja</u> - kompleksowa edukacja - dobra siatka szkół podstawowych - wysoki poziom edukacji <u>8.zdrowie</u> -dobra opieka medyczna (brak kolejek) POZ <u>9.bezpieczeństwo</u> - bezpieczeństwo (w tym przeciwpożarowe) <u>10.administracja publiczna</u> - kompetentni pracownicy - stabilne dochody gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - brak infrastruktury technicznej (niski poziom skanalizowania, brak kanalizacji) - braki w infrastrukturze społecznej: brak żłobków, przedszkoli (miejsc w przedszkolach), domów spokojnej starości; wyposażenie placów zabaw oraz świetlic środowiskowych w części miejscowości (wraz z instruktorami); - brak centralnych placów wsi i rozproszenie obiektów użyteczności publicznej - rozmieszczenie mieszkańców: większa w części posiadającej lepszą infrastrukturę <u>2.gospodarka i rolnictwo</u> - brak terenów pod inwestycje - brak warunków do tworzenia firm usługowo-handlowych - zmieniająca się, niekorzystna struktura społeczno-demograficzna związana z emigracją ludzi młodych i starzejącym się społeczeństwem (niski przyrost naturalny) - zbyt małe wykorzystanie gazu do celów grzewczych - brak dużych przedsiębiorstw - brak miejsc pracy, bezrobocie na terenie powiatów, ale też brak osób chętnych do pracy - brak zameldowania, w konsekwencji wpływ podatków - słaba integracja środowiska przedsiębiorców <u>3.sfera przestrzenna, środowisko</u> - stan środowiska naturalnego: stan wód zalewu przeczyskiego, zapylenie, zanieczyszczenie, niska bonitacja gleb (klasa VI) - niska świadomość ekologiczna mieszkańców (według niektórych bardzo niska) - duże natężenie hałasu (samochody: DK 78, A1, S1; lotnisko) <u>4.sfera społeczna</u> - brak budownictwa socjalnego i komunalnego -brak żłobków i domów starości - zbyt mała liczba organizacji pozarządowych - brak integracji na poziomie gminy - brak domów opieki socjalnej - brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych <u>5.zdrowie</u> - słaby dostęp do specjalistycznej opieki medycznej - usługi zdrowotne; opieka paliatywna, opiekuńcza <u>6.kultura</u> - brak bezpośredniego dostępu do wydarzeń kulturalnych -brak animatorów kultury w miejscowościach wchodzących w skład gminy <u>7.edukacja</u> - brak szkolnictwa zawodowego (absolwenci) - brak szkolnictwa zawodowego <u>8.turystyka, rekreacja, promocja</u> - brak promocji lokalnych zasobów - słaba promocja księstwa siewierskiego <u>9.bezpieczeństwo</u> - brak monitoringu
--	--

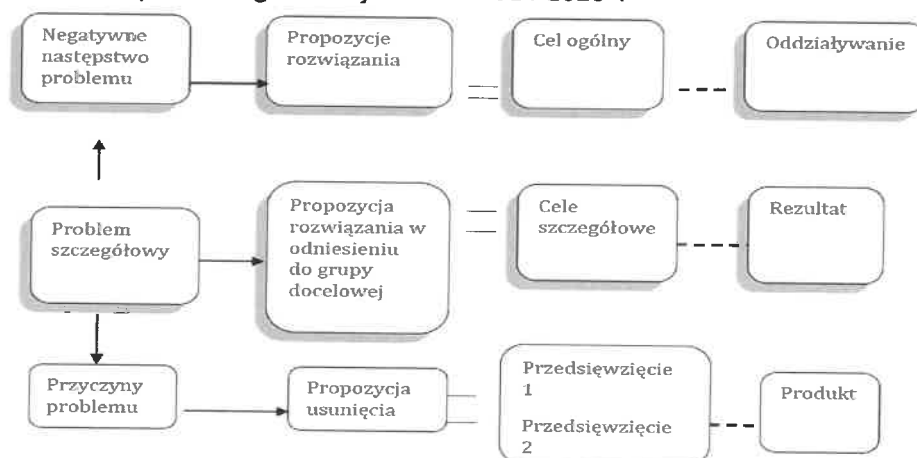
Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT, stworzonej w oparciu o badania ankietowe i konsultacje społeczne, podkreślić należy, że zdecydowanie najsłabsze strony badanego obszaru LGD dotyczą **infrastruktury, gospodarki i rolnictwa oraz turystyki, rekreacji i promocji**, co stanowi punkt wyjścia do wskazania kierunków działań na rzecz poprawy sytuacji w obszarze LGD. Mocne strony będą atutem gwarantującym skuteczność podejmowanych działań. Analiza zagrożeń z kolei pozwoli uniknąć negatywnych konsekwencji i podjąć działania zapewniające uniknięcie skutków tychże zagrożeń.

Najważniejsze aspekty analizy SWOT odniesione zostały do szczególnych elementów analizy obszaru LGD, co prezentuje poniższa tabela:

Mocne strony	Odniesienie do diagnozy (nagłówki podrozdziałów)	Słabe strony	Odniesienie do diagnozy (nagłówki podrozdziałów)
sprzyjające położenie w sferze przestrzennej	charakterystyka gmin z obszaru LGD	infrastruktura drogowa, techniczna i społeczna	ogólna charakterystyka obszaru; zmienne społeczno-demograficzne; najpotrzebniejsze inicjatywy; najważniejsze kierunki rozwoju
infrastruktura drogowa, techniczna i społeczna	zadowolenie i jakość życia; ogólna charakterystyka obszaru; działalność najbardziej rozwojowa pod względem ekonomicznym i oferująca zatrudnienie; zmienne społeczno-demograficzne	gospodarka i rolnictwo	ogólna charakterystyka obszaru; zmienne społeczno-demograficzne; problemy zatrudnieniem; najpotrzebniejsze inicjatywy; najważniejsze kierunki rozwoju
walory turystyczno-krajobrazowe związane z terenami rekreacyjnymi i obiektami zabytkowymi	uwarunkowania kulturowe; uwarunkowania historyczne; zasoby wodne; lesistość	sfera przestrzenna, środowisko	charakterystyka gmin z obszaru LGD; ochrona środowiska; gleby; najpotrzebniejsze inicjatywy
Szanse	Odniesienie do diagnozy (nagłówki podrozdziałów)	Zagrożenia	Odniesienie do diagnozy (nagłówki podrozdziałów)
gospodarka i rolnictwo	charakterystyka gmin z obszaru LGD;	gospodarka i rolnictwo	charakterystyka gmin z obszaru LGD;
sfera przestrzenna	charakterystyka gmin z obszaru LGD; uwarunkowania przestrzenno-geograficzne	infrastruktura drogowa, techniczna i społeczna	ogólna charakterystyka obszaru
turystyka, rekreacja, promocja	uwarunkowania przyrodnicze; zasoby wodne; lesistość; zadowolenie z życia i jakość życia	sfera przestrzenna, środowisko	charakterystyka gmin z obszaru LGD; ochrona środowiska; gleby

Rozdział V Cele i wskaźniki

Proces formułowania celów ogólnych, celów szczegółowych i przedsięwzięć dla potrzeb LSR opierał się o analizę SWOT oraz analizę diagnozy obszaru LSR – dokumentami źródłowymi były dane statystyczne GUS, dane statystyczne, którymi dysponowały jednostki samorządu terytorialnego oraz ankiety złożone podczas procesu tworzenia i konsultowania LSR. W oparciu o powyższe dane wskazane zostały potencjalne kierunki interwencji w ramach lokalnej strategii rozwoju. Kierunki działania wpisują się w oczywisty sposób w dokumenty strategiczne, w szczególności w Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Cele LSR zostały sformułowane z wykorzystaniem „metody problemowej”. Formułowanie celów opiera się o analizę SWOT, gdzie pierwszym etapem jest identyfikacja problemów. Proces powstawania i konstruowania celów zgodny jest przedstawionym poniżej „Poradnikiem dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020”.

Źródło: „Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020”, Warszawa 2015, Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane

Cele ogólne, cele szczegółowe i przedsięwzięcia

Problem szczegółowy	Cel szczegółowy (propozycja rozwiązania w odniesieniu do grupy docelowej)	Negatywne następstwo problemu	Cel ogólny (propozycja rozwiązania)	Przyczyny problemu	Przedsięwzięcie (propozycje usunięcia)
Braki w infrastrukturze społecznej i publicznej	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury o charakterze społecznym i publicznym oraz inwestycje w sferze dziedzictwa lokalnego tj. elementów infrastruktury pełniących ważne funkcje publiczne, infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, infrastruktury kulturalnej, obiekty cenne dla zachowania dziedzictwa lokalnego (place zabaw, boiska, świetlice środowiskowe, domy kultury, centra miejscowości, obiekty zabytkowe, trasy turystyczne, ścieżki Nordic Walking, miejsca wypoczynku, biwaki, domy opieki społecznej, itp.)	Obniżenie poziomu zaspokajania potrzeb poszczególnych grup mieszkańców oraz zubożenie form/sposobów spędzania czasu wolnego	Poprawa jakości infrastruktury technicznej, transportowej, społecznej i publicznej	Wzrost potrzeb poszczególnych kategorii mieszkańców, braki budżetowe oraz przeniesienie środków na inwestycje innego rodzaju	1. Budowa i remonty obiektów pełniących ważne funkcje publiczne 2. Budowa i remonty infrastruktury sportowo-rekreacyjnej 3. Budowa i remonty infrastruktury kulturalnej lub wspomagającej inicjatywy kulturalne lub obiektów związanych z zachowaniem dziedzictwa lokalnego, w tym prace konserwatorskie lub restauratorskie obiektów zabytkowych
Niedostatecznie rozwinięta lokalna infrastruktura techniczna w kontekście wykluczenia cyfrowego	Zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w obszarze usług cyfrowych a w konsekwencji przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu - podniesienie standardu życia mieszkańców	Obniżenie jakości życia mieszkańców poprzez brak dostępu do technologii, towarów i informacji dostarczanych drogą cyfrową	Poprawa jakości infrastruktury technicznej, transportowej, społecznej i publicznej	Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura cyfrowa w wyniku wieloletnich zaszczości, braku możliwości finansowych realizacji inwestycji i braku wiedzy na temat znaczenia technologii cyfrowych	Działania wspierające rozwój infrastruktury i usług cyfrowych (sieci i dostępu do sieci internetowej)
Braki w infrastrukturze transportowej	Zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w obszarze bezpieczeństwa (wydzielone ścieżki rowerowe, chodniki przy drogach o dużym natężeniu ruchu) a w konsekwencji podniesienie jakości życia mieszkańców	Obniżenie jakości życia mieszkańców oraz poczucia bezpieczeństwa	Poprawa jakości infrastruktury technicznej, transportowej, społecznej i publicznej	Niedostatecznie inwestycji w zakresie infrastruktury transportowej (ścieżki rowerowe, chodniki) do bieżących potrzeb mieszkańców i zmieniających się warunków życia (wzrost natężenia ruchu pojazdów)	1. Budowa i przebudowa infrastruktury drogowej 2. Poprawa bezpieczeństwa ruchu rowerowego w gminach należących do LGD

Występowanie grup defaworyzowanych, takich jak osoby powyżej 50 roku życia, młodzież (osoby od 11 do 25 roku życia), osoby bezrobotne oraz niepełnosprawne, szerzej mieszkańcy	Podniesienie kompetencji społecznych i zawodowych osób z obszaru LGD	Niski standard życia oraz niski stopień zaspokajania potrzeb osób z grup defaworyzowanych	Wsparcie inkluzji społecznej i rozwoju gospodarczego	Brak lub niewystarczające kompetencje społeczne i zawodowe pracowników z grup defaworyzowanych na potrzeby rynku pracy	Realizacja działań o charakterze szkoleniowo-educacyjnym kulturalnym, wychowawczym oraz rozrywkowym rozwijające kompetencje społeczne i kulturowe mieszkańców obszaru LGD
Niewystarczająca ilość osób prowadzących szeroko rozumianą działalność gospodarczą (małe i średnie przedsiębiorstwa, produkcja i dystrybucja towarów lokalnych przez mieszkańców)	Wzmocnienie gospodarki lokalnej i lokalnej produkcji towarów i usług poprzez stworzenie możliwości rozwoju szeroko rozumianej działalności gospodarczej (sprzyjające warunki lokalowe, doradztwo, sprofilowane szkolenia dla osób rozpoczynających i prowadzących szeroko rozumianą działalność gospodarczą, usługi kosmetyczne, motoryzacyjne, fryzjerskie, zdrowotne)	Spowolnienie rozwoju gospodarczego na obszarach słabiej rozwiniętych oraz utrwalenie bierności społecznej niektórych kategorii mieszkańców obszaru LGD	Wsparcie inkluzji społecznej i rozwoju gospodarczego	Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców, brak kompetencji oraz niska świadomość możliwości korzystania z wsparcia instytucjonalnego, wysoki poziom biurokratyzowania działań	1. Tworzenie i rozwój inicjatyw lokalnych o charakterze usługowym, w tym kreowanie współpracy 2. Tworzenie lub rozwój inkubatorów produktu lokalnego
Dysproporcje pomiędzy miastem a wsią w zakresie dostępu do usług rynkowych	Rozwój usług zmniejszających dysproporcje między obszarami wiejskimi a miejskimi	Spowolnienie rozwoju gospodarczego na obszarach słabiej rozwiniętych oraz utrwalenie bierności społecznej niektórych kategorii mieszkańców obszaru LGD	Wsparcie inkluzji społecznej i rozwoju gospodarczego	Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców, brak kompetencji oraz niska świadomość możliwości korzystania z wsparcia instytucjonalnego, wysoki poziom biurokratyzowania działań	Rozwój usług wyrównujących szanse edukacyjne i zawodowe mieszkańców LGD
Niski poziom partycypacji społecznej w percepcji i upowszechnianiu zasobów lokalnych	Rozwój działań w zakresie tworzenia lokalnych produktów turystycznych, kulturalnych, sportowych i rozrywkowych w oparciu o walory historyczne, przyrodnicze i architektoniczne wraz ze wspieraniem technicznym i materialnym tych działań, prowadzące do wzrostu aktywności społecznej	Pogłębienie bierności społecznej mieszkańców obszaru LGD. Brak wiedzy o zasobach lokalnych.	Wzmocnienie kapitału społecznego w kształtowaniu i rozwoju obszaru LGD	Niski poziom zaufania do tego braku cieni współuczestnictwa i współdziałania na rzecz innych	1. Wyszukiwanie i promocja lokalnych producentów i produktów 2. Identyfikacja walorów przyrodniczych i kulturalnych obszaru LGD jako produktów lokalnych połączona z działaniami promocyjnymi

Zbyt niski poziom integracji społecznej	Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz integracji społeczności poprzez organizację wycieczek tematycznych, wyjazdów i wizyt studyjnych	Podtrzymanie luźnych więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami gmin na obszarze LGD.	Wzmocnienie kapitału społecznego w kształtowaniu i rozwoju obszaru LGD	Słabość inicjatyw na rzecz budowy więzi społecznych. Opór mieszkańców w obszarze współuczestnictwa w budowaniu zwartego, na poziomie więzi społecznych obszaru	1. Działania inicjujące i wspierające powstawanie lokalnych wspólnot i grup
Niski poziom wiedzy o zasobach lokalnych LGD	Podniesienie wiedzy na temat historii, kultury, przyrody, kulinariów ochrony środowiska, zmian klimatycznych, ekologii a także innowacji gmin wchodzących w skład LGD poprzez promocję zasobów lokalnych i organizację wydarzeń kulturalnych, wychowawczych, sportowych czy rozrywkowych	Obniżenie się wiedzy mieszkańców LGD oraz zainteresowanych osób spoza tego obszaru na temat zasobów gmin wchodzących w skład LGD	Upowszechnienie wiedzy o obszarze LGD	Wyczerpanie się dotychczasowych form promocji zasobów lokalnych, zmieniająca się sytuacja gmin z obszaru LGD wpływająca na potencjał obszaru, wzrost zainteresowania zasobami lokalnymi wśród mieszkańców i zainteresowanych	1. Organizacja i wspieranie wydarzeń kulturalno-rozrywkowych 2. Inicjatywy w zakresie ekspozycji, publikacji i promocji walorów obszaru LGD

Przyjęte dla poszczególnych celów i przedsięwzięć wskaźniki są ściśle powiązane z diagnozą obszaru objętego strategią i z analizą SWOT oraz odnoszą się do najważniejszych aspektów zakładanych zmian. Są mierzalne, ambitne, możliwe do osiągnięcia (w perspektywie czasowej oraz z uwzględnieniem możliwości technicznych i ekonomicznych, którymi dysponuje LGD) oraz z określoną perspektywą czasową.

Wskaźniki przypisane do celów ogólnych – zakładają, że źródłem danych pozwalających ocenić stopień realizacji celów ogólnych są zarówno dane pochodzące z dokumentów przechowywanych w LGD, instytucji wdrażającej, otrzymywanych od beneficjentów i wnioskodawców, jak i źródła zewnętrzne – Główny Urząd Statystyczny, instytucje publiczne gromadzące właściwe dane (oficjalne dane z gmin, z policji, z urzędów pracy itp.), ale również badania (w tym ankietowe) prowadzone przez podmiot zewnętrzny.

Wskaźniki przypisane do celów szczegółowych i przedsięwzięć – zakładają korzystanie przede wszystkim z dokumentów dostępnych w LGD, instytucji wdrażającej lub otrzymywanych od wnioskodawców i beneficjentów.

Cel ogólny I. Poprawa jakości infrastruktury technicznej, transportowej, społecznej i publicznej

Podstawą realizacji wielu przedsięwzięć na obszarze LGD jest infrastruktura techniczna, transportowa, społeczna i kulturalna oraz związana z zachowaniem dziedzictwa lokalnego. Jej rozbudowa oraz doskonalenie jest uzależnione od stworzenia sieci nowoczesnych i dobrze wyposażonych budynków instytucji publicznych, zagospodarowanie oraz odnowienie przestrzeni publicznej i miejsc aktywności rekreacyjno-sportowej, a także miejsc ważnych dla zachowania dziedzictwa lokalnego, na terenie gmin, co z kolei pozwoli na bardziej efektywne wykorzystanie z infrastruktury i wpłynie pozytywnie na poprawę jakości życia mieszkańców. Przy takim założeniu wybrane wskaźniki oddziaływania: 1. liczba osób korzystających z nowej/zmodernizowanej infrastruktury technicznej, transportowej, społecznej i publicznej oraz 2. procent osób odczuwających wzrost poczucia jakości życia w obszarze LGD pozwolą zmierzyć stopień realizacji zakładanego celu.

Wyodrębnione w tym obszarze cele szczegółowe zakładają wykorzystanie adekwatnych wskaźników rezultatów (a zatem liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych obiektów/technologii/infrastruktury drogowej oraz liczba miejsc pracy powiązanych z tymi inwestycjami) oraz wskaźników przedsięwzięć prowadzących bezpośrednio do ich realizacji (dlatego uzasadnionymi wskaźnikami są te, które wprost mówią o sposobie ich realizacji – przykładowo: liczba nowych/zmodernizowanych obiektów, rewitalizacji, nowych technologii, operacji w zakresie infrastruktury drogowej).

Cel ogólny II. Wsparcie inkluzji społecznej i rozwoju gospodarczego

Ważnym elementem wpływającym zarówno na rozwój społeczny jak i gospodarczy obszaru LGD jest wspieranie działań przyczyniających się do podnoszenia kompetencji społecznych i zawodowych osób zamieszkujących obszar LGD, a w konsekwencji wpływających nie tylko na proces włączania społecznych osób z grup defaworyzowanych ale również na rozwój gospodarczy. O dokonujących się w tych wymiarach zmianach świadczą następujące przyjęte wskaźniki: 1. udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie LGD; 2. liczba gospodarstw korzystających z pomocy społecznej; 3. liczba wypłacanych dodatków mieszkaniowych, 4. liczba podmiotów gospodarczych działających w sektorze prywatnym. Spadek liczby bezrobotnych, będący istotnym wskaźnikiem poprawy sytuacji ekonomicznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, jest bezpośrednio powiązany z liczbą gospodarstw korzystających z pomocy społecznej (w tym z dodatków mieszkaniowych). Do rozwoju gospodarczego obszaru LGD przyczynia się nie tylko spadek liczby bezrobotnych, ale również wzrost liczby podmiotów działających w sektorze prywatnym – oba procesy wiążą się z wykorzystywaniem przez mieszkańców kompetencji nie tylko zawodowych, ale i społecznych.

Wybrane dla tego obszaru cele szczegółowe zakładają wykorzystanie adekwatnych wskaźników rezultatów (a zatem liczba osób przeszkolonych i oceniających szkolenia jako adekwatne, liczba uczestników poszczególnych inicjatyw, korzystających z usług, liczba projektów, utworzonych miejsc pracy) oraz wskaźników przedsięwzięć prowadzących bezpośrednio do ich realizacji (dlatego uzasadnionymi wskaźnikami są te, które wprost mówią o sposobie ich realizacji – przykładowo: liczba szkoleń, projektów współpracy, centrów przetwórstwa lokalnego, operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa, inicjatyw wspierających szanse grup defaworyzowanych).

Cel ogólny III. Wzmocnienie kapitału społecznego w kształtowaniu i rozwoju obszaru LGD

Ważnym elementem podnoszącym atrakcyjność obszaru LGD jest bogata oferta działań o charakterze społeczno-kulturalnym, w szczególności na wykorzystywanie potencjałów tkwiących w samych mieszkańcach, zaplecze kulturalnym, turystycznym i w związanym z nim środowisku naturalnym. Dlatego jako wskaźniki oddziaływania tego celu ogólnego przyjęto: 1. liczbę spółdzielni, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na obszarze LGD; 2. liczba członków zespołów artystycznych; 3. liczba członków kół (klubów); 4. poziom poczucia współodpowiedzialności za obszar LGD. Wszystkie cztery wskaźniki świadczą o rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, którego kapitał społeczny jest nieodzownym elementem – pierwsze trzy odwołują się do danych obiektywnych, a ostatni – do danych subiektywnych, odzwierciedlających subiektywnie zadeklarowaną postawę wobec zamieszkiwanego obszaru.

Wyodrębnione w tym obszarze cele szczegółowe zakładają wykorzystanie adekwatnych wskaźników rezultatów

(a zatem liczba osób uczestniczących w działaniach promujących lokalne produkty, liczba nowopromowanych produktów lokalnych, liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby, liczba uczestników inicjatyw na rzecz integracji społecznej, działań prośrodowiskowych, edukacyjnych) oraz wskaźników przedsięwzięć prowadzących bezpośrednio do ich realizacji (dlatego uzasadnionymi wskaźnikami są te, które wprost mówią o sposobie ich realizacji – przykładowo: liczba inicjatyw w zakresie promocji lokalnych producentów i produktów/walorów obszaru LGD, liczba inicjatyw ukierunkowanych na wsparcie aktywności społeczności, liczba przygotowanych projektów, zrealizowanych projektów, kampanii edukacyjnych, działań ukierunkowanych na innowacje technologiczne).

Cel ogólny IV. Upowszechnienie wiedzy o obszarze LGD

Atrakcyjność obszaru LGD jest ściśle związana z wiedzą o nim – o zasobach społecznych, kulturalnych, turystycznych, rolniczych i tych związanych z środowiskiem naturalnym. Ważne są w takim układzie inicjatywy przyczyniające się do przekazywania zarówno mieszkańcom jak i turystom walorów obszaru – dlatego dla tego celu przyjęto dwa wskaźniki: 1. liczba zorganizowanych imprez kulturalnych; 2. liczba uczestników organizowanych imprez.

Wybrane dla tego obszaru cele szczegółowe zakładają wykorzystanie adekwatnych wskaźników rezultatów (a zatem liczba uczestników imprez, liczba osób, które skorzystały z materiałów promujących walory obszaru LGD, liczba rozdyskrebowanych materiałów drukowanych promujących walory obszaru LGD) oraz wskaźników przedsięwzięć prowadzących bezpośrednio do ich realizacji (dlatego uzasadnionymi wskaźnikami są te, które wprost mówią o sposobie ich realizacji – liczba zorganizowanych imprez, liczba wydawnictw, liczba działań promujących obszar LGD).

Szczegółowa charakterystyka wszystkich wskaźników (dla celów i przedsięwzięć) a także sposób pomiaru wskazany został w tabelach prezentujących cele ogólne (I-IV) i przypisane im cele szczegółowe oraz przedsięwzięcia, a częstotliwość dokonywania pomiaru określona została w zasadach monitoringu i ewaluacji.

W poniższych tabelach przedstawione zostały planowane do realizacji przedsięwzięcia. 15 z nich będzie realizowane w trybie konkursu, 2 to projekty grantowe, 1 konkurs to operacja własna oraz 1 to projekt współpracy. Podstawową formą realizacji przedsięwzięć, ustaloną w formule partycypacyjnej jest konkurs (15 przedsięwzięć); 2 przedsięwzięcia, z uwagi na ich powszechny charakter (przedstawiciele co najmniej 3 gmin zgłaszały chęć realizacji podobnych zakresem operacji) będzie realizowane w formule operacji grantowych; 1 operacja to operacja własna (LGD zamierza być liderem w zakresie wyszukiwania i upowszechnienia spożywczych produktów lokalnych) i 1 to projekt współpracy (opisany w ramach celu ogólnego 3).

Cel ogólny 1.

Poprawa jakości infrastruktury technicznej, transportowej, społecznej i publicznej

Cel ogólny 1 Poprawa jakości infrastruktury technicznej, transportowej, społecznej i publicznej odnosi się do wzmocnienia i rozwoju wyposażenia obszaru LGD w elementy podnoszące jakość tego obszaru i standard życia mieszkańców. Wpływa to także wprost na rozwój gminy, wzrost poczucia komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców oraz szeroko rozumianą atrakcyjność obszaru LGD.

Cel szczegółowy 1.1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury o charakterze społecznym i publicznym oraz inwestycje w sferze dziedzictwa lokalnego tj. elementów infrastruktury pełniących ważne funkcje publiczne, infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, infrastruktury kulturalnej, obiekty cenne dla zachowania dziedzictwa lokalnego (place zabaw, boiska, świetlice środowiskowe, domy kultury, centra miejscowości, obiekty zabytkowe, trasy turystyczne, miejsca wypoczynku, biwaki, itp.)

Przedsięwzięcia:

1.1.1. Budowa i remonty obiektów pełniących ważne funkcje publiczne

1.1.2. Budowa i remonty infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

1.1.3. Budowa i remonty infrastruktury kulturalnej lub wspomagającej inicjatywy kulturalne lub obiektów związanych z zachowaniem dziedzictwa lokalnego, w tym prace konserwatorskie lub restauratorskie obiektów zabytkowych

1.1.4. Rewitalizacja przestrzeni w gminach LGD, rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych, służąca lokalnym społecznościom

Cel szczegółowy 1.2 Zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w obszarze usług cyfrowych a w konsekwencji przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu - podniesienie standardu życia mieszkańców (poprzez inwestycje w usługi świadczone za pośrednictwem internetu, budowa hotspotów, inwestycje w bezprzewodowy internet)

Przedsięwzięcia:

1.2.1. Działania wspierające rozwój infrastruktury i usług cyfrowych

Cel szczegółowy 1.3 Zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w obszarze bezpieczeństwa - wydzielone ścieżki rowerowe, chodniki przy drogach o dużym natężeniu ruchu a w konsekwencji podniesienie jakości życia mieszkańców

Przedsięwzięcia:

1.3.1. Budowa i przebudowa infrastruktury drogowej

Realizacja powyższych przedsięwzięć (1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.2.1. 1.3.1.) zostanie dofinansowana ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Cel ogólny 1 odpowiada założeniom działania LEADER, a dokładnie celom:

- wzmocnienie kapitału społecznego, w tym wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji założeń Lokalnej Strategii Rozwoju;
- podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych, ekologii a także innowacji;
- rozwój produktów lokalnych
- rozwój rynków zbytu dla tych produktów;
- zachowanie dziedzictwa lokalnego (historycznego, kulturowego, przyrodniczego, kulinarnego);
- rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury, w szczególności: infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej
- rozwój infrastruktury drogowej gwarantującej spójność terytorialną w zakresie włączenia społecznego.

Realizacja przedsięwzięcia 1.1.4. planowana jest w przypadku otrzymania środków w ramach RPO WSL 2014-2020, w ramach poddziałania 10.2.4 Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych – wsparcie działań wynikających z Lokalnych Strategii Rozwoju obejmujących obszary wiejskie i rybackie oraz 10.3.5 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych. W ramach poddziałania 10.3.5 możliwa jest realizacja operacji polegających na robotach budowlanych (za wyjątkiem budowy nowych obiektów) w obiektach przemysłowych, powojennych, popegeerowskich, pokolejowych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, zagospodarowywaniu przestrzeni miejskich, w tym robotach budowlanych (za wyjątkiem budowy nowych obiektów) w obiektach wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia oraz w zdegradowanych budynkach wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia.—W ramach poddziałania 10.2.4 możliwa jest realizacja operacji polegających na robotach budowlanych (za wyjątkiem budowy nowych obiektów) w zdegradowanych budynkach w celu adaptacji ich na mieszkania socjalne, wspomagane i chronione, robotach budowlanych (za wyjątkiem budowy nowych obiektów) w zdegradowanych budynkach na potrzeby utworzenia centrów usług społecznościowych.

Zapisy Szczegółowego opisu priorytetów RPO WSL 2014-2020 stanowią, że realizacja operacji w ramach działań 10.2.4 i 10.3.5 uzależniona jest od realizacji projektu z zakresu usług społecznych, finansowanych w ramach EFS, a dotyczących określonej grupy społecznej, dotkniętej dysfunkcją lub wykluczeniem. Wsparcie inwestycyjne projektów z EFRR ma charakter uzupełniający (dodatkowy) i możliwe jest wyłącznie w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS, które pełnią rolę wiodącą względem EFRR. Tak więc projekty muszą wykazywać charakter przedsięwzięć kompleksowych, koordynujących interwencję infrastrukturalną z wsparciem realizowanym w ramach EFS. Niniejsza LSR zakłada, że projektem powiązonym, komplementarnym będzie projekt realizowany w ramach celu ogólnego 2 Wsparcie inkluzji społecznej i rozwoju gospodarczego, celu szczegółowego 2.1 Podniesienie kompetencji społecznych i zawodowych osób z obszaru LGD, typu operacji 2.1.2 Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, w tym kobiety, polepszające ich status społeczno-zawodowy.

CEL OGÓLNY 1	Poprawa jakości infrastruktury technicznej, transportowej, społecznej i publicznej					
CEL SZCZEGÓLNOY	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury o charakterze społecznym i publicznym oraz inwestycje w sferze dziedzictwa lokalnego					
CEL SZCZEGÓLNOY	Zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w obszarze usług cyfrowych a w konsekwencji przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu					
CEL SZCZEGÓLNOY	Zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w obszarze bezpieczeństwa					
<i>Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego</i>						
W1.0	Poprawa jakości infrastruktury technicznej, transportowej, społecznej i publicznej	Liczba osób korzystających z nowej/zmodernizowanej infrastruktury technicznej, transportowej, społecznej i publicznej; Procent osób odczuwających wzrost poczucia jakości życia w obszarze LGD;	Jednostka miary	stan początkowy 2014	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
			osoba procent	0 0	30000 60	Dokumentacja LGD, dane z gmin, GUS/ pomiar liczby użytkowników Beneficjent/badanie ankietowe zadowolonia z obszaru LGD
<i>Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych</i>						
W1.1	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury o społecznym i publicznym oraz inwestycje w sferze dziedzictwa lokalnego	Liczba osób korzystających z charakterze infrastruktury o charakterze wybudowanych/zmodernizowanych obiektów o charakterze społecznym i publicznym oraz cennych kulturowo Liczba utworzonych miejsc pracy w przeliczeniu na etaty średnioroczne	Jednostka miary	stan początkowy 2014	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
			osoba sztuka	0 0	22000 4	Dane beneficjenta, dane z gmin/pomiar ilości użytkowników Dane z gmin/zestawienie umów o pracę
W1.2	Zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w obszarze usług cyfrowych a w konsekwencji przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu	Liczba osób korzystających z usług w obszarze dostępu do nowych/zmodernizowanych technologii;	osoba	0	20000	Dane beneficjenta, dane z gmin/pomiar ilości użytkowników
W1.3	Zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w obszarze bezpieczeństwa	Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej drogowej w zakresie włączenia społecznego Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych ścieżek rowerowych	osoba Osoba	0 0	1000 7000	Dane beneficjenta, dane z gmin/pomiar ilości użytkowników Dane beneficjenta, dane z gmin/pomiar ilości użytkowników

Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				Źródło danych/sposób pomiaru
			nazwa	Jednostka miary	wartość początkowa 2014 rok	wartość końcowa 2023 rok	
1.1.1.1.	mieszkańcy LGD,	Konkurs 492 108,62 EUR	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej	sztuka	0	7	Dane beneficjenta/ dane UM/ protokół odbioru robót
1.1.1.2.	mieszkańcy LGD	Konkurs 588 969,24 EUR	Budowa i remonty infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	sztuka	0	16	Dane beneficjenta/ dane UM/ protokół odbioru robót
1.1.1.3.	mieszkańcy LGD	Konkurs 48 085,90 EUR	Budowa i remonty infrastruktury kulturalnej lub wspomagającej inicjatywy kulturalne lub obiektów związanych z zachowaniem dziedzictwa lokalnego, w tym prace konserwatorskie lub restauratorskie obiektów zabytkowych	sztuka	0	3	Dane beneficjenta/ dane UM/ protokół odbioru robót
1.1.1.4.	Grupy defaworyzowane, mieszkańcy LGD	Konkurs (RPO WSL) 6000000 zł (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)	Rewitalizacja przestrzeni w gminach LGD, rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomagane i chronione oraz infrastruktury usług społecznych, służąca lokalnym społecznościom	sztuka	0	7	Dane beneficjenta/ dane UM/ protokół odbioru robót
1.2.1.	mieszkańcy LGD	Konkurs 21 560,29 EUR	Działania wspierające rozwój infrastruktury i usług cyfrowych	sztuka	0	3	Dane beneficjenta/ dane UM/ protokół odbioru robót
1.3.1.	mieszkańcy LGD, turyści	Konkurs 123 977,37 EUR	Budowa i przebudowa infrastruktury drogowej	sztuka	0	2	Dane beneficjenta/ dane UM/ protokół odbioru robót
SUMA					1 274 701,42 EUR		

Cel ogólny 2. Wsparcie inkluzji społecznej i rozwoju gospodarczego

Cel 2 związany jest z wspieraniem działań przyczyniających się do doskonalenia kompetencji społecznych i zawodowych społeczności lokalnej, rozwoju lokalnej działalności gospodarczej oraz rozwoju usług zmniejszających dysproporcje pomiędzy obszarem wiejskim a miejskim. Problem inkluzji, czyli włączenia odnosi się w najwyższym stopniu do grup defaworyzowanych (zgodnie z diagnozą niniejszej LSR). Poprawa ich sytuacji jest najważniejszym celem tej części analizy. Powyższe działania prowadzić mają do wzrostu atrakcyjności obszaru, wzrost jego konkurencyjności gospodarczej oraz uzupełnienie oferty gospodarczej zdominowanej przez port lotniczy „Katowice”, czyli podstawowy czynnik warunkujący rozwój przedsiębiorczości, napływ inwestycji i charakter prowadzonej działalności gospodarczej na terenie LGD. Dywersyfikacja oferty gospodarczej prowadzić ma do wzrostu zatrudnienia mieszkańców LGD, poszerzenia oferty usługowej, rozwój istniejących podmiotów gospodarczych i rozwój możliwości tworzenia nowych miejsc pracy. Poczesną rolę zajmuje tutaj plan tworzenia i rozwoju inkubatorów produktu lokalnego. Zasoby obszaru LGD (kulinarne, historyczne, rzemieślnicze, osobowe) znajdują w inkubatorach miejsce pozwalające na dystrybucję i zbycie, wymianę opinii, doświadczeń, podniesienie wiedzy czy wzrost jakości.

Cel szczegółowy 2.1 Podniesienie kompetencji społecznych i zawodowych osób z obszaru LGD - kluby, domy pracy twórczej, kursy, szkolenia, warsztaty, aktywna integracja, wdrażanie instrumentów wspierających rozwój osobisty, planowanie rozwoju zawodowego, rozwój usług społecznych itp.)

Przedsięwzięcia:

2.1.1 Realizacja działań o charakterze szkoleniowo-edukacyjnym, kulturalnym, wychowawczym oraz rozrywkowym rozwijających kompetencje społeczne i kulturowe mieszkańców obszaru LGD

2.1.2 Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, w tym kobiety, polepszające ich status społeczno-zawodowy

Cel szczegółowy 2.2 Wzmocnienie gospodarki lokalnej i lokalnej produkcji towarów i usług poprzez stworzenie możliwości rozwoju szeroko rozumianej działalności gospodarczej (sprzyjające warunki lokalowe, doradztwo, sprofilowane szkolenia dla osób rozpoczynających i prowadzących szeroko rozumianą działalność gospodarczą, usługi kosmetyczne, motoryzacyjne, fryzjerskie, zdrowotne)

Przedsięwzięcia:

2.2.1 Tworzenie inicjatyw lokalnych o charakterze usługowym, w tym kreowanie współpracy

2.2.2 Rozwój inicjatyw lokalnych o charakterze usługowym, w tym kreowanie współpracy

2.2.3. Tworzenie lub rozwój inkubatorów produktu lokalnego

Cel szczegółowy 2.3 Rozwój usług zmniejszających dysproporcje między obszarami wiejskimi a miejskimi – organizacja zajęć i usług wspierających wyrównanie dysproporcji między obszarami wiejskim i miejskim

Przedsięwzięcia:

2.3.1 Rozwój usług wyrównujących szanse edukacyjne i zawodowe mieszkańców LGD – podejmowanie działalności gospodarczej

2.3.2 Rozwój usług wyrównujących szanse edukacyjne i zawodowe mieszkańców LGD

Realizacja powyższych przedsięwzięć (2.1.1, 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.3.1, 2.3.2.) zostanie dofinansowana ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Cel ogólny 2 odpowiada założeniom działania LEADER, a dokładnie celom: wzmocnienie kapitału społecznego, w tym wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji założeń Lokalnej Strategii Rozwoju; zakładanie działalności gospodarczej i rozwój przedsiębiorczości, czyli tworzenie nowych miejsc pracy; dywersyfikację (róznicowanie) źródeł dochodu, w tym tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego tj. infrastruktury i zaplecza służącego przetwarzaniu produktów rolnych - umożliwienie lokalnym producentom sprzedaży własnych produktów; podnoszenie kompetencji osób z obszaru LSR w powiązaniu z rozwojem przedsiębiorczości lub dywersyfikacją źródeł dochodów, lub podejmowaniem zatrudnienia, w szczególności rolników i osób długotrwale pozostających bez pracy; rozwój produktów lokalnych; rozwój rynków zbytu dla tych produktów;

Przedsięwzięcie 2.1.2 będzie wdrażane w przypadku otrzymania środków RPO WSL 2014-2020, w ramach:

- poddziałania 7.1.3. Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez, poddziałania 9.1.4 Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych, poddziałania 9.2.4 Rozwój usług społecznych, poddziałania 9.3.1 Wsparcie sektora ekonomii społecznej.

CELO OGÓLNY 2		Wsparcie inkluzji społecznej i rozwoju gospodarczego		
CEL SZCZEGÓLNY		Podniesienie kompetencji społecznych i zawodowych osób z obszaru LGD.		
CEL SZCZEGÓLNY		Wzmocnienie gospodarki lokalnej oraz lokalnej produkcji towarów i usług poprzez stworzenie możliwości rozwoju szeroko rozumianej działalności gospodarczej		
CEL SZCZEGÓLNY		Rozwój usług zmniejszających dysproporcje między obszarami wiejskimi a miejskimi.		
CEL SZCZEGÓLNY		Podniesienie kompetencji zawodowych osób obszaru LGD oraz zacieśnienie współpracy szkół z sektorem przedsiębiorstw działających na obszarze LGD.		
<i>Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego</i>				
W2.0		Jednostka miary		Źródło danych/sposób pomiaru
Wsparcie inkluzji społecznej rozwoju gospodarczego		Stan początkowy 2014	plan 2023 rok	
i) Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie LGD		6,0	5,0	
Liczba gospodarstw korzystających z pomocy społecznej;		1042	950	GUS, dane z gmin
Liczba wypłacanych dodatków mieszkaniowych;		1036	990	
Liczba podmiotów gospodarczych działających w sektorze prywatnym		7043	8010	
<i>Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych</i>				
W2.1		Stan początkowy 2014 rok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Podniesienie kompetencji społecznych zawodowych osób z obszaru LGD.		0	210	dokumentacja LGD, dane od beneficjentów/zestawienie osób biorących udział w szkoleniach, w tym osób z grup defaworyzowanych
Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem		0	190	dokumentacja LGD, dane od beneficjentów/ankiety składane przez uczestników szkoleń
Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych		0	10500	dokumentacja LGD, dane od beneficjentów/zestawienie osób biorących udział w inicjatywach
Liczba uczestników inicjatyw o charakterze kulturalnym, wychowawczym oraz rozrywkowym		0	300	
Liczba uczestników inicjatyw wspierających grupy defaworyzowane		0		
W2.2		0	36	Dane beneficjentów/zestawienie umów o pracę
Wzmocnienie gospodarki lokalnej oraz produkcji towarów i usług poprzez stworzenie możliwości rozwoju szeroko rozumianej działalności gospodarczej		0	30	Dane gmin/zestawienie, wypis z rejestru działalności
Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych		0		
W2.3		0	1	Dane beneficjenta/zestawienie umów o pracę
Rozwój usług zmniejszających dysproporcje między obszarami wiejskimi a miejskimi.		0	50	Dane beneficjenta/listy uczestników
Liczba utworzonych miejsc pracy w przeliczeniu na etaty średnioroczne (ogółem)				
Liczba osób korzystających z usług wyrównujących szanse edukacyjne i zawodowe mieszkańców LGD				

Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				Źródło danych/sposób pomiaru
			nazwa	Jednostka miary	wartość		
					początkowa 2013 rok	końcowa 2023 rok	
2.1.1.	Mieszkańcy LGD, w tym grupy defaworyzowane	Konkurs 10 591,37 EUR	Liczba szkoleń	sztuka	0	3	dokumentacja LGD
2.1.2.	Grupy defaworyzowane	Konkurs (RPO WSL) 1000000 zł (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)	Liczba inicjatyw o charakterze kulturalnym, wychowawczym oraz rozrywkowym	sztuka	0	3	dane od beneficjentów/sprawozdanie z inicjatyw i szkoleń
2.2.1.	Przedsiębiorcy Grupy defaworyzowane Mieszkańcy LGD	Konkurs 634 755,61 EUR	Liczba inicjatyw wspierających szanse osób z grup zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym kobiet, na polepszenie ich sytuacji społeczno-zawodowej (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)	sztuka	0	2	dokumentacja LGD dane od beneficjentów/sprawozdanie ze zrealizowanych inicjatyw
2.2.2.	Przedsiębiorcy Grupy defaworyzowane Mieszkańcy LGD	Konkurs 344 117,54 EUR	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	0	29	dokumentacja LGD dane beneficjenta/ rejestr przedsiębiorców
2.2.3.	Przedsiębiorcy Grupy defaworyzowane Mieszkańcy LGD	Konkurs 114 066,84 EUR	Liczba operacji polegających na rozwijaniu przedsiębiorstwa	sztuka	0	6	dokumentacja LGD dane beneficjenta/ rejestr przedsiębiorców
2.3.1.	Przedsiębiorcy Grupy defaworyzowane Mieszkańcy LGD	Konkurs 21 524,21 EUR	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa lokalnego	sztuka	0	3	dokumentacja LGD dane beneficjenta/ rejestr przedsiębiorców
2.3.2.	Mieszkańcy LGD, w tym grupy defaworyzowane	Konkurs 13 917,65 EUR	Liczba usług wyrównujących szanse edukacyjne i zawodowe mieszkańców LGD	Sztuka	0	1	dokumentacja LGD rejestr przedsiębiorców dane beneficjenta/sprawozdanie z realizacji inicjatyw
SUMA		1 138 973,23 EUR					

Cel ogólny 3.

Wzmocnienie kapitału społecznego w kształtowaniu i rozwoju obszaru LGD

Ważnym elementem podnoszącym atrakcyjność obszaru LGD jest uczestnictwo lokalnej społeczności w kształtowaniu obszaru, czyli budowanie trwałego, silnego i świadomego kapitału społecznego. Dzięki wiedzy, podzielanym wartościom, poczuciu swoistej dumy z lokalnych zasobów (produktów regionalnych, historii, zasobów naturalnych, środowiska, zabytków, wybitnych mieszkańców, prężnych grup) obszar LGD może być atrakcyjnym miejscem spędzania czasu wolnego, osiedlania się, inwestowania czy prowadzenia działalności społecznej. Bogata oferta działań o charakterze kulturalnym, w szczególności ukierunkowanych na kultywowanie tradycji oraz wykorzystywanie potencjału organizacji pozarządowych, inicjatywy podejmowane przez lokalne instytucje oraz organizacje pozarządowe przyczyniają się do podnoszenia całego wachlarza walorów regionu - wzbogacają obszar o nowe produkty lokalne i turystyczne, polepszają jego kondycję oraz aktywizują mieszkańców by w ten sposób upowszechnić wiedzę o LGD na zewnątrz.

Cel szczegółowy 3.1 Rozwój działań w zakresie tworzenia lokalnych produktów turystycznych, kulturalnych, sportowych i rozrywkowych w oparciu o walory historyczne, przyrodnicze i architektoniczne wraz ze wspieraniem technicznym i materialnym tych działań, prowadzące do wzrostu aktywności społecznej

Przedsięwzięcia:

3.1.1 Wyszukanie i promocja lokalnych producentów i produktów

3.1.2. Identyfikacja walorów przyrodniczych i kulturalnych obszaru LGD jako produktów lokalnych połączona z działaniami promocyjnymi

Przedsięwzięcie zakłada realizację projektu grantowego oraz projektu współpracy.

Projekt współpracy planuje się zrealizować w dwóch etapach: jako operację polegającą na przygotowaniu projektu współpracy w zakresie opracowania koncepcji sieci tras rowerowych oraz projektu współpracy obejmującego między innymi: wytyczenie i oznakowanie trasy rowerowej (tras rowerowych), usytuowanie miejsc odpoczynku dla rowerzystów, organizację imprezy promujące projekt, wydanie map, folderów promujących projekt.

Cel szczegółowy 3.2 Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz integracji społeczności poprzez organizację wycieczek tematycznych, wyjazdów i wizyt studyjnych, spotkań, kół zainteresowań

Przedsięwzięcia:

3.2.1. Działania inicjujące i wspierające powstawanie lokalnych wspólnot i grup

3.2.2. Realizacja projektów współpracy

Projekty współpracy planuje się zrealizować między innymi z Lokalną Grupą Działania „Leśna Kraina Górnego Śląska” z województwa śląskiego. Celem projektów będzie współpraca pomiędzy mieszkańcami, członkami i producentami poprzez wymianę informacji i doświadczeń, zdobywanie wiedzy, promocję i rozwój, wykreowanie wizerunku lokalnych produktów LGD oraz kultywowania dziedzictwa kulturowego poprzez spowodowanie postrzegania LGD jako ośrodków pielęgnowania i rozwijania tradycyjnego produktu lokalnego za pomocą organizacji przedsięwzięć kulturalno-edukacyjnych. Działania projektu: 1. Spotkania informacyjne; 2. Baza produktów lokalnych; 3. Konkurs; 4. Wyjazd studyjny; 5. Szkolenia; 6. Stworzenie miejsc do sprzedaży; 7. Imprezy promujące projekt.

Realizacja przedsięwzięć zostanie dofinansowana ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Cel ogólny 3 odpowiada założeniom działania LEADER, a dokładnie celom:

- wzmocnienie kapitału społecznego, w tym wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji założeń Lokalnej Strategii Rozwoju;
- rozwój produktów lokalnych
- rozwój rynków zbytu dla tych produktów;
- zachowanie dziedzictwa lokalnego (historycznego, kulturowego, przyrodniczego, kulinarnego).

Pomoc na realizację projektów współpracy jest przyznawana do wysokości limitu, który dla jednej LGD wynosi nie więcej niż 10% wysokości środków określonych w umowie ramowej, z tym że pomoc na operacje polegające wyłącznie na przygotowaniu projektu współpracy nie może przekroczyć 1% wysokości tych środków.

CEL OGÓLNY 3		Wzmocnienie kapitału społecznego w kształtowaniu i rozwoju obszaru LGD				
3.1 CEL SZCZEGÓŁOWY		Rozwój działań w zakresie tworzenia lokalnych produktów turystycznych, kulturalnych, sportowych i rozrywkowych				
3.2 CEL SZCZEGÓŁOWY		Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz integracji społeczności				
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego		Jednostka miary		Stan początkowy 2014 rok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W3.0	Wzmocnienie kapitału społecznego w kształtowaniu i rozwoju obszaru LGD	Liczba spółdzielni, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na obszarze LGD; Liczba członków zespołów artystycznych; Liczba członków kół (klubów) Poziom poczucia współodpowiedzialności za obszar LGD	sztuka osoba osoba procent mieszkańców	205 1098 1530 0	220 1150 1590 20	GUS, dane z gmin, dokumentacja LGD Beneficjent/badanie ankietowe dotyczące poczucia współodpowiedzialności o obszar LGD
Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych		Jednostka miary		stan początkowy 2014 rok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W3.1	Rozwój działań w zakresie tworzenia lokalnych produktów turystycznych, kulturalnych, sportowych i rozrywkowych	Liczba osób uczestniczących w działaniach promujących lokalne produkty Liczba nowopromowanych produktów lokalnych	Osoba Sztuka	0 0	30 5	Dokumentacja LGD/listy uczestników Dokumentacja LGD/zestawienie wypromowanych produktów lokalnych
W3.2	Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz integracji społeczności	liczba uczestników inicjatyw na rzecz integracji społecznej Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, młodzież	Osoba Sztuka sztuka	0 0 0	700 1 2	Dane beneficjenta/listy uczestników Dane beneficjenta/lista projektów Dane beneficjenta/lista projektów

Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu					Źródło danych/sposób pomiaru
			nazwa	Jednostka miary	wartość		końcowa 2023 rok	
					początkowa 2013 rok	0		
3.1.1.	mieszkańcy LGD, przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane	operacja własna 11 239,74 EUR	Liczba inicjatyw w zakresie promocji lokalnych producentów i produktów	sztuka	0	3	dokumentacja LGD dane beneficjenta/sprawozdanie z realizacji inicjatyw	
3.1.2.	mieszkańcy LGD, turyści	projekt grantowy 12 970,15 EUR	Liczba operacji w zakresie promocji walorów przyrodniczych i kulturalnych obszaru LGD	sztuka	0	1	dokumentacja LGD/sprawozdanie z realizacji operacji	
		projekt współpracy 101 042,25 EUR	Liczba przygotowanych projektów współpracy	sztuka	0	1		
3.2.1	mieszkańcy LGD, grupy defaworyzowane	projekt grantowy 20 754,16 EUR	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	sztuka	0	1	dokumentacja LGD/sprawozdanie z podejmowanych działań	
3.2.2.	Mieszkańcy LGD	projekt współpracy 101 042,25 EUR	Liczba inicjatyw ukierunkowanych na wsparcie aktywności społeczności obszaru LGD	sztuka	0	1		
			Liczba przygotowanych projektów współpracy	sztuka	0	2		
			Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	sztuka	0	2	dokumentacja LGD/sprawozdanie z realizacji projektów współpracy	
			Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	sztuka	0	3		
SUMA		247 048,55 EUR						

Cel ogólny 4.

Upowszechnienie wiedzy o obszarze LGD

Promocja zasobów obszaru LGD w ramach wydarzeń realizowanych przez instytucje i organizacje pozarządowe poprzez publikacje, festyny, festiwale, koncerty, wyposażenie, rajdy i inne wydarzenia o charakterze promocyjnym, kulturalnym, sportowym itp. Inicjatywy te stają się wizytówką obszaru LGD, przyciągając coraz liczniejsze grupy turystów. Przedsięwzięcia w ramach celu 4 sprzyjać będą także integracji między mieszkańcami gmin wchodzących w skład LGD oraz staną się miejscem prezentacji dokonań podmiotów działających w ramach grupy, wyeksponują twórczości lokalnych artystów oraz rozpropagują walory infrastrukturalne, historyczne i przyrodnicze gmin wchodzących w skład LGD.

Cel szczegółowy 4.1 Podniesienie wiedzy na temat historii, kultury, przyrody, kulinariów ochrony środowiska, zmian klimatycznych, ekologii a także innowacji gmin wchodzących w skład LGD poprzez promocję zasobów lokalnych i organizację wydarzeń kulturalnych, wychowawczych, sportowych czy rozrywkowych

Przedsięwzięcia:

4.1.1 Organizacja i wspieranie wydarzeń kulturalno-rozrywkowych (festiwale, koncerty, festyny, rajdy, warsztaty)

4.1.2. Inicjatywy w zakresie ekspozycji, publikacji i promocji walorów obszaru LGD

Realizacja przedsięwzięć zostanie dofinansowana ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Cel ogólny 4 odpowiada założeniom działania LEADER, a dokładnie celom:

- wzmocnienie kapitału społecznego, w tym wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji założeń Lokalnej Strategii Rozwoju;
- podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych, ekologii a także innowacji;
- rozwój produktów lokalnych
- rozwój rynków zbytu dla tych produktów;
- zachowanie dziedzictwa lokalnego (historycznego, kulturowego, przyrodniczego, kulinarnego),
- promowanie obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych.

4.0 CEL OGÓLNY 4		Upowszechnienie wiedzy o obszarze LGD					
4.1 CEL SZCZEGÓŁOWY		Podniesienie wiedzy na temat historii, kultury, przyrody, kulinariów ochrony środowiska, zmian klimatycznych, ekologii a także innowacji gmin wchodzących w skład LGD					
<i>Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego</i>							
W4.0		Upowszechnienie wiedzy o obszarze LGD		Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych; Liczba uczestników organizowanych imprez Liczba uczestników działań prośrodowiskowych		Subiektywna ocena wzrostu wiedzy o obszarze LGD	
		Jednostka miary		plan 2023 rok		Źródło danych/sposób pomiaru	
		sztućka osoba osoba		570 93000 1200		GUS, dane z gmin, dokumentacja LGD Dokumentacja własna beneficjenta	
		procent mieszkańców		15		Beneficjent/badanie ankietowe dotyczące wiedzy o obszarze LGD	
W4.1		Podniesienie wiedzy na temat historii, kultury, przyrody, kulinariów ochrony środowiska, zmian klimatycznych, ekologii a także innowacji gmin wchodzących w skład LGD		plan 2023 rok		Źródło danych/sposób pomiaru	
		Jednostka miary		plan 2023 rok			
		osoba		3500		Dokumentacja LGD/sprawozdanie z wydarzeń	
		osoba		0		Beneficjent/badanie ankietowe dotyczące wiedzy o obszarze LGD	
		sztućka		15000		Dokumentacja LGD/ewidencja dystrybucji materiałów drukowanych	
<i>Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych</i>							
4.1.1.		Organizacja i wspieranie wydarzeń kulturalno-rozrywkowych (festiwale, koncerty, festyny, rajdy, warsztaty)		plan 2023 rok		Źródło danych/sposób pomiaru	
		Grupy docelowe		wartość			
		mieszkańcy LGD, turyści, osoby z grup defaworyzowanych		początkowa 2013 rok		końcowa 2023 rok	
		Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)		Jednostka miary		Zródło danych/sposób pomiaru	
		Konkurs 12 046,50 EUR		sztuka		Dokumentacja LGD/sprawozdanie z realizacji imprezy	
		Liczba zorganizowanych imprez kulturalno-rozrywkowych		0		8	
		Liczba kampanii edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska		0		8	
		Liczba wydawnictw o historii miejscowości LGD		0		3	
		Liczba działań promujących obszar LGD		0		1	
		Konkurs 47 159,86EUR		sztuka		dokumentacja LGD/protokoły odbioru	
		SUMA		59 206,36 EUR			

Kluczowym celem przyjętych procedur wyboru i oceny operacji oraz sposobu ustanawiania kryteriów wyboru jest zapewnienie przejrzystości, obiektywności, demokratyczności oraz jawności podejmowanych decyzji. Oparte na tych zasadach decyzje prowadzić mają do wyboru operacji rozwiązujących wskazane w ramach konsultacji społecznych i określone w niniejszym LSR problemy, wypracowane cele ogólne i szczegółowe oraz spełniać w najwyższym stopniu przyjęte wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania. W konsekwencji procedury te powinny przyczynić się do osiągnięcia szeroko pojętego rozwoju obszarów wiejskich członkowskich gmin, czyli celu będącego ideą założycielską LGD „Brynica to nie granica”.

Zgodnie z delegacją Rozporządzenia 1303/2013 Lokalna Strategia Rozwoju winna zawierać niedyskryminującą i przejrzystą procedurę wyboru oraz obiektywne kryteria wyboru operacji, które pozwalają uniknąć konfliktów interesów, gwarantują, że co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi i umożliwiają wybór w drodze procedury pisemnej.

Rozwiązania formalno-instytucjonalne przyjęte jako procedury sposobu wyboru i oceny operacji do dofinansowania, kryteria wyboru tych operacji oraz skład organu decyzyjnego – Rady LGD, spełniają zasadę przejrzystości, obiektywności, podejścia oddolnego, partycypacyjnego charakteru doboru tych rozwiązań, demokratyczności oraz jawności podejmowanych przez Radę LGD decyzji.

Procedury te obejmują ocenę zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju, proces wyboru operacji, system odwołań od rozstrzygnięć Rady LGD, proces przyjmowania i zmiany kryteriów oraz obowiązujące wzory dokumentów i pism związanych z procedurami konkursowymi.

Przyjęte rozwiązania wynikają z obowiązujących regulacji prawnych dotyczących wdrożenia Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Procedura oceny i wyboru operacji w ramach LSR opiera się o dwa dokumenty:

1. Regulamin Organizacyjny Rady, który w tym zakresie opisuje zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego (sposób informowania członków organu o posiedzeniach i zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach Rady), zasady powoływania i odwoływania członków organu decyzyjnego, zasady dotyczące zachowania bezstronności i unikania konfliktu interesu wraz z obowiązkiem publikowania protokołów z posiedzeń organu decyzyjnego zawierających informacje o wyłączeniach z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem których wniosków wyłączenie dotyczy, zasady w zakresie określania kworum i systemu głosowania, regulacje zapewniające zachowanie paritetu w poszczególnych głosowaniach organu decyzyjnego, gwarantującego, że co najmniej 50% głosów podczas dokonywania wyboru wniosków do dofinansowania, pochodzi od członków, którzy nie są przedstawicielami sektora publicznego, zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru (ocena wniosków, sposób podziału wniosków do oceny pomiędzy członków organu, zasady preselekcji operacji, jeśli dotyczy, zasady dokumentowania oceny), zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego, zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego oraz opis sposobu udostępniania procedur do wiadomości publicznej. Regulamin Organizacyjny Rady przyjęty jest w drodze uchwały przez Walne Zgromadzenie Członków, po uprzednim opracowaniu zapisów przez biuro LGD w oparciu o doświadczenia we wdrażaniu LSR na lata 2007-2013, wywiad wśród członków Rady, Zarządu, lokalnych organizacji i liderów, warsztaty wyjazdowe dla członków LGD oraz upublicznieniu dokumentu na stronie internetowej LGD.

2. Procedury wyboru i oceny operacji zawierające regulacje zapewniające stosowanie tych samych kryteriów w całym procesie wyboru w ramach danego naboru, zasady ustalania kwoty wsparcia dla danej operacji z uwzględnieniem przepisów prawa dla poszczególnych programów, z których planowane jest finansowanie LSR, opis sposobu postępowania LGD w przypadku gdy złożony wniosek o przyznanie pomocy nie będzie odpowiadał ww. kwocie albo w przypadku gdy biznesplan załączony do tego wniosku nie będzie uzasadniał poniesienia wydatków w wysokości uprawniającej do przyznania pomocy tej wysokości, opis sposobu informowania o wynikach oceny i możliwości wniesienia protestu, w tym warunki i sposób wniesienia protestu, termin na jego wniesienie zgodnie z art. 22 ustawy o RLKS, zasady rozpatrywania protestu a także wzory dokumentów. Opracowanie procedur odbywało się kilkietapowo: propozycje rozwiązań przedstawiło biuro LGD w oparciu o doświadczenia we wdrażaniu LSR na lata 2007-2013, wywiad wśród członków Rady, Zarządu, lokalnych organizacji i liderów, warsztaty wyjazdowe dla członków LGD oraz konsultacje zapisów za pośrednictwem strony internetowej LGD.

Kryteria wyboru operacji uwzględniają wymogi określone w PROW na lata 2014-2020 oraz RPO WSL na lata 2014-2020. Kryteria wypracowane zostały podczas trzydniowych warsztatów wyjazdowych dla członków LGD, w których uczestniczyło ponad 50 osób. Tam także wypracowane zostały podstawowe elementy monitoringu i ewaluacji

realizacji Strategii, które znalazły zastosowanie także w procedurze zmiany kryteriów wyboru a także zdecydowano o wysokości wsparcia. Zapisy dotyczące propozycji kryteriów opierały się o analizę obszaru LGD a także powiązane zostały z przyjętymi celami i wskaźnikami. Wszystkie opracowane kryteria wyboru operacji są mierzalne i adekwatne do analizy SWOT. Kryteria jakościowe (Innowacyjność, związaną z poprawą jakości życia mieszkańców na terenach wiejskich) zawierają szczegółowy opis wskazujący wymagania konieczne do ich spełnienia a kryteria mierzalne zawierają jasny opis warunkujący otrzymanie określonej liczby punktów. Percepcja i zastosowanie przyjętych rozwiązań (przyznawana punktacja, opis kryteriów, warunki ich osiągnięcia) nie budzą wątpliwości, co zostało omówione i skonsultowane w czasie warsztatów wyjazdowych. Kryteria zostały następnie upublicznione na stronie LGD z jednoczesnym zaproszeniem partnerów LGD do ich konsultowania i wnoszenia uwag i zastrzeżeń.

W toku tak przeprowadzonego wyboru ustalone zostały następujące kryteria wyboru: Kwalifikacje i zasoby wnioskodawcy; Doświadczenie wnioskodawcy; Innowacyjność projektu; Projekty związane z turystyką; Wysokość wnioskowanej pomocy; Miejsce realizacji projektu; Projekt związany z poprawą jakości życia mieszkańców na terenach wiejskich; Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w wyniku realizacji projektu w sektorze usług; Zdolność wnioskodawcy do zapewnienia finansowania projektu; Poziom zaangażowania społeczności lokalnej; Zasięg oddziaływania projektu; Projekt skierowany do grup defaworyzowanych; Konsultacja wniosku o dofinansowanie operacji z biurem LGD. Innowacyjność zdefiniowana została jako czynność wykorzystująca nie praktykowane dotąd lokalnie rozwiązania technologiczne lub nie praktykowane rozwiązania i procesy instytucjonalne wykorzystujące lokalne zasoby i lokalny potencjał. Przez miejsce pracy utworzone w wyniku realizacji projektu w sektorze usług rozumie się miejsce pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne, w sektorze usług, którego utworzenie uzasadnione jest zakresem realizacji operacji. W przypadku operacji w zakresie podejmowania działalności gospodarczej przez utworzenie miejsca pracy rozumie się także podjęcie działalności gospodarczej we własnym imieniu w sektorze usług oraz zgłoszenie podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy do ubezpieczenia emerytalnego, ubezpieczeń rentowych i ubezpieczenia wypadkowego na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych.

Do grupy defaworyzowanych zalicza się: osoby niepełnosprawne, młodzież (osoby od 11 do ukończenia 25 roku życia), osoby starsze (osoby, które ukończyły 50 roku życia), osoby bezrobotne.

Zmiany kryteriów wyboru operacji dokonuje Walne Zebranie Członków na wniosek Rady LGD, Zarządu lub co najmniej 1/2 członków Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica”.

Pisemna propozycja zmian wraz ze szczegółowym uzasadnieniem, złożona przez uprawnionych wnioskodawców do Zarządu LGD konsultowana będzie z instytucją zarządzającą i poddana następnie głosowaniu na najbliższym Walnym Zebraniu Członków. W przypadku zmiany kryteriów wyboru będą one obowiązywać dla konkursów ogłoszonych po dniu zatwierdzenia zmian przez Walne Zebranie Członków.

W ramach realizacji niniejszej LSR realizowane będą wszystkie możliwe typy operacji:

- 1) operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybierane przez organ decyzyjny, a następnie przedkładanych do weryfikacji do samorządu województwa.
- 2) projekty grantowe,
- 3) operacje „własne” LGD, w których beneficjentem i realizatorem operacji jest LGD.

Zgodnie z ustaleniami dotyczącymi z kolei wysokości wsparcia, przyjętymi na warsztatach wyjazdowych i w czasie konsultacji, pomoc na operacje w zakresie innym niż określony w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” jest przyznawana w wysokości:

- do 70% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku podmiotu wykonującego działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców, z tym że w przypadku organizacji pozarządowej, która wykonuje taką działalność gospodarczą – jeżeli organizacja ta ubiega się o pomoc w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit b i c oraz pkt 3 rozporządzenia
- do 100% – w przypadku
  - podmiotu niewykonującego działalności gospodarczej, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców
  - organizacji pozarządowej, która wykonuje działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców – jeżeli organizacja ta ubiega się o pomoc w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 1 oraz 4-8 rozporządzenia
- do 63,63% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku jednostki sektora finansów publicznych.

Limity wydatków na poszczególne typy operacji również zgodne są z limitami wyznaczonymi w w/w rozporządzeniu.

W czasie warsztatów wyjazdowych, w których uczestniczyli także przedsiębiorcy ustalono ponadto, że ze względu na sytuację społeczno-gospodarczą (mała ilość firm usługowych, niska aktywność społeczności w zakładaniu działalności gospodarczej, wzrost liczby mieszkańców), wysokość wsparcia przyznawanego na rozpoczęcie działalności gospodarczej wyniesie od 50 000 zł do 100 000 zł, w oparciu o uzasadniony ekonomicznie biznesplan.

Rozdział VII Plan działania

Przyjęty Plan działania ściśle powiązany jest z logiką realizacji LSR opisaną przez założone w LSR cele i wskaźniki oraz z zaprojektowanym budżetem.

Harmonogram opracowano z zachowaniem zasady minimalizacji zagrożeń mających potencjalny wpływ na jego wykonalność. Przyjęte wskaźniki opierają się o krytyczną analizę możliwości finansowych i instytucjonalnych potencjalnych beneficjentów, czas trwania realizacji zaplanowanych przedsięwzięć, przewidują możliwe do osiągnięcia przepływy finansowe, biorą pod uwagę stan wdrożenia poszczególnych instrumentów finansowych – PROW 2014-2020 oraz RPO WSL 2014-2020 a także czas trwania procedur przewidzianych w tych dokumentach. Każdemu celowi ogólnemu odpowiada odrębna tabela. W niej przedstawiany jest harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji każdego typu przedsięwzięć przypisanego poszczególnym celom szczegółowym. W ramach tego harmonogramu określone zostały planowane poziomy osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu w przedziałach czasowych oraz planowane wydatkowanie kwot przypadających na poszczególne typy przedsięwzięć.

Rozdział VIII Budżet LSR

Budżet LSR przewiduje wydatki ze środków PROW 2014-2020 dotyczące aktywizacji, kosztów bieżących, projektów współpracy i realizacji LSR oraz środki na realizację projektów w ramach RPO WSL 2013-2020.

Wydatki w ramach projektów współpracy, realizacji LSR oraz realizacji projektów w ramach RPO WSL 2013-2020 wynikają z analizy SWOT i w związku z tym mają swoje odzwierciedlenie w tabeli celów i wskaźników. Koszty bieżące oraz Aktywizacja ujęte są jedynie w tabeli Budżet LSR. W ramach typów wydatku koszty bieżące oraz Aktywizacja panuje się osiągnięcie poniższych wskaźników:

Koszty bieżące

Typ wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa	Sposób potwierdzenia
Wskaźnik produktu	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	35	Dokumentacja LGD
	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	154	Dokumentacja LGD
	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa - ogółem	360	Dokumentacja LGD
	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa – osoby fizyczne	300	Dokumentacja LGD
	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa - instytucje	76	Dokumentacja LGD
	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa i złożyły wniosek o przyznanie pomocy	89	Dokumentacja LGD
Wskaźnik rezultatu	Liczba podmiotów, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonych w biurze LGD	70	Dokumentacja LGD

Aktywizacja

Typ wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa	Sposób potwierdzenia
Wskaźnik produktu	Liczba spotkań informacyjno- konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	6	Dokumentacja LGD
	Liczba konferencji / targów / prezentacji (odbywających się poza terenem LGD) z udziałem przedstawicieli LGD	6	Dokumentacja LGD
Wskaźnik rezultatu	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno – konsultacyjnych	630	Dokumentacja LGD

	Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD	570	Ankieta wypełniana przez uczestników
	Liczba odwiedzin strony internetowej LGD	100 000	Dokumentacja LGD

Budżet LSR skonstruowany jest z zasadą, że kwota dostępnych środków obejmuje zarówno wkład EFRROW, jak i wymagany krajowy wkład środków publicznych. Zgodnie z PROW jednolita wielkość wkładu EFRROW to 63,63% a wymagany krajowy wkład środków publicznych to 36,37%. W przypadku operacji gdzie beneficjentem jest jednostka sektora finansów publicznych krajowym wkładem środków publicznych jest wkład własny tej jednostki na poziomie minimalnym zapewniającym wymaganą wysokość krajowego wkładu (36,37%), a pomoc wypłacana przez agencję płatniczą, nie wyżej niż 63,63% kosztów kwalifikowalnych w całości finansowana jest ze środków EFRROW. W pozostałych przypadkach pomoc wypłacana przez agencję płatniczą (w wysokości określonej zgodnie z obowiązującymi przepisami) w 63,63% finansowana jest ze środków EFRROW, a w 36,37% ze środków budżetu państwa.

Intensywność pomocy dla niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju ustalona została w oparciu o partycypacyjny udział społeczności. Przyjęte założenia, zgodne z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, zostały poddane dyskusji na warsztatach wyjazdowych, a ustalenia z tych warsztatów poddane zostały opiniowaniu poprzez dane zawarte na stronie internetowej LGD.

Przyjęto założenia zgodnie, z którymi pomoc na operację w zakresie innym niż określony w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a w/w rozporządzenia jest przyznawana w wysokości:

- do 70% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku podmiotu wykonującego działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców, z tym że w przypadku organizacji pozarządowej, która wykonuje taką działalność gospodarczą – jeżeli organizacja ta ubiega się o pomoc w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit b i c oraz pkt 3 rozporządzenia
- do 100% – w przypadku
  - podmiotu niewykonującego działalności gospodarczej, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców
  - organizacji pozarządowej, która wykonuje działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców – jeżeli organizacja ta ubiega się o pomoc w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 1 oraz 4-8 rozporządzenia
- do 63,63% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku jednostki sektora finansów publicznych.

Limity wydatków na poszczególne typy operacji również zgodne są z limitami wyznaczonymi w w/w rozporządzeniu.

W czasie warsztatów wyjazdowych, w których uczestniczyli także przedsiębiorcy ustalono ponadto, że ze względu na sytuację społeczno-gospodarczą (mała ilość firm usługowych, niska aktywność społeczności w zakładaniu działalności gospodarczej, wzrost liczby mieszkańców), wysokość wsparcia przyznawanego na rozpoczynanie działalności gospodarczej wyniesie od 50 000 zł do 100 000 zł, w oparciu o uzasadniony ekonomicznie biznesplan.

Przyjęte zapisy budżetu ściśle korelują z zapisami Planu działania oraz z założonymi w LSR celami i wskaźnikami. Przyjęte poziomy kosztów poszczególnych typów przedsięwzięć są realne, oparte o analizę rynku, osiągalne i efektywne, tzn. zapewniają najkorzystniejszą relację ceny do osiągniętych założeń.

W związku z przeprowadzoną analizą celów LSR w kontekście ich realizacji z wykorzystaniem poszczególnych funduszy EFSI, stanowiących źródło finansowania LSR w latach 2014-2020, przyjęto następujące założenia: Wszystkie przedsięwzięcia w ramach 4 celów ogólnych, z wyjątkiem przedsięwzięć 1.1.4 Rewitalizacja przestrzeni w gminach LGD, rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych, służąca lokalnym społecznościom oraz 2.1.2 Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, w tym kobiety, polepszające ich status społeczno-zawodowy, realizowane będą ze środków EFRROW w ramach PROW 2014-2020.

Przedsięwzięcie 1.1.4. Rewitalizacja przestrzeni w gminach LGD, rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych, służąca lokalnym społecznościom w ramach celu ogólnego 1 Poprawa jakości infrastruktury technicznej, transportowej, społecznej i publicznej i celu szczegółowego 1.1

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury o charakterze społecznym i publicznym, finansowane będzie ze środków EFRR w ramach poddziałania 10.3.5 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych lub 10.2.4 Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych – wsparcie działań wynikających z Lokalnych Strategii Rozwoju obejmujących obszary wiejskie i rybackie.

RPO WSL 2014-2020. Dofinansowanie w ramach poddziałania 10.3.5 i 10.2.4 ze środków EFRR wynosi maksymalnie 85% kosztów kwalifikowanych.

Przedsięwzięcie 2.1.2 Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, w tym kobiety, polepszające ich status społeczno-zawodowy w ramach celu ogólnego 2. Wsparcie inkluzji społecznej i rozwoju gospodarczego i celu szczegółowego 2.1 Podniesienie kompetencji społecznych i zawodowych osób z obszaru LGD finansowane będzie ze środków EFS w ramach poddziałań RPO WSL 2014-2020:

7.1.3 Przeciwdziałanie bezrobociu, 9.1.4 Wzmocnienie potencjału społecznego i zawodowego, 9.2.4 Rozwój usług społecznych oraz 9.3.1 Wsparcie sektora ekonomii społecznej. Dofinansowanie w ramach w/w poddziałań EFS wynosi maksymalnie 85% kosztów kwalifikowanych.

Nadmienić należy na koniec, że wydatki na realizację kosztów bieżących (funkcjonowanie LGD, wynagrodzenia i szkolenia) oraz działań aktywizacyjnych (realizacja Planu komunikacji) przekraczają planowaną kwotę wsparcia (tj. 1.841.214,39zł). W związku z tym część przewidzianych do realizacji elementów Planu komunikacji finansowanych będzie ze środków własnych LGD.

Rozdział IX Plan komunikacji

Plan komunikacji to zestaw działań informacyjno-promocyjnych przewidzianych w Lokalnej Strategii Rozwoju. Celem planu komunikacji jest wspieranie realizacji celów LSR poprzez rzetelne i wyczerpujące przekazywanie informacji o stanie realizacji celów LSR do odpowiednich odbiorców, z należyтым wyprzedzeniem, w odpowiednim czasie. Plan komunikacji jest także narzędziem przekazywania wiedzy o możliwościach, zasadach, formach, terminach i korzyściach płynących z korzystania ze środków z Funduszy Europejskich, w szczególności w ramach realizacji LSR, skierowanej do wszystkich zainteresowanych (potencjalnych i rzeczywistych beneficjentów, uczestników projektów oraz odbiorców osiągniętych rezultatów - podmiotów gospodarczych, społecznych, publicznych i mieszkańców) z terenu LGD „Brynica to nie granica”.

Wszystkie działania informacyjno-promocyjne przewidziane w Planie komunikacyjnym będą zgodne z zasadami horyzontalnymi Unii Europejskiej:

- promowaniem równouprawnienia mężczyzn i kobiet,
- zapobieganiem dyskryminacji,
- zrównoważonym rozwojem,
- partnerstwem,

a ponadto wykazują się, poprzez konsultowanie przyjętych rozwiązań w czasie warsztatów z udziałem przedstawicieli podmiotów z terenu LGD i ankiet umieszczonych na stronie internetowej, partycypacyjnym charakterem.

Głównymi adresatami Planu komunikacji LGD „Brynica to nie granica” są:

- beneficjenci (faktyczni i potencjalni),
- uczestnicy projektów (faktyczni i potencjalni),
- odbiorcy rezultatów rozumiani jako szeroko pojęta opinia publiczna, zarówno z terenu LGD jak i spoza tego terenu - media, partnerzy społeczni i gospodarczy, instytucje publiczne i społeczne, decydenci i liderzy, środowiska opiniotwórcze (artyści, kościoły i związki wyznaniowe, sportowcy, nauczyciele, władze, branża reklamowa itp.).

Osobnymi adresatami (zawartymi w powyższych grupach) działań informacyjno-promocyjnych będą grupy defaworyzowane: bezrobotni, młodzież (osoby od 11 do ukończenia 25 roku życia), osoby starsze (osoby, które ukończyły 50 roku życia), a także niepełnosprawni. Dotarcie do tych grup z kompleksową informacją o korzyściach płynących z realizacji LSR, możliwościach realizacji przedsięwzięć, wsparciu w procesie przygotowania i realizacji operacji będzie szczególnie ważne i odbywać się będzie z zachowaniem zasad kompletności, rzetelności i terminowości.

Plan komunikacji zakłada realizację zestawu działań informujących i promujących wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju, czyli także wdrażanie szeroko rozumianego wsparcia unijnego na lata 2014-2020.

Tak ogólnie sformułowany cel zawiera w sobie zestaw szczegółowych elementów, którymi są:

- skuteczne rozpowszechnianie wiedzy o możliwościach, zasadach, formach, terminach i korzyściach płynących z korzystania ze środków z Funduszy Europejskich, w szczególności w ramach realizacji LSR, prowadzącej do rzeczywistego uczestnictwa partnerów (potencjalnych i rzeczywistych) w realizacji założeń LSR (aplikowanie o środki, realizowanie operacji)

- wzrost liczby zrealizowanych przedsięwzięć a w konsekwencji polepszenie stanu obszaru LGD i dalej wzmocnienie konkurencyjności i atrakcyjności obszaru LGD,
  - poprawa świadomości wśród potencjalnych i rzeczywistych beneficjentów, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych, dotyczącej możliwości realizacji rozwojowych i poprawiających sytuację przedsięwzięć współfinansowanych ze środków unijnych,
  - podtrzymanie i wzrost pozytywnych odczuć podmiotów z terenu Lokalnej Grupy Działania związanych z funkcjonowaniem LGD, realizacji LSR a także w szerszej perspektywie z istnieniem samych funduszy unijnych oraz skutków ich działania,
  - wdrożenie instrumentów, dzięki którym każdy partner LGD będzie pośrednio wyrazicielem idei Unii Europejskiej.
- Zakładane, wymienione powyżej cele, osiągnięte zostaną dzięki przewidzianym narzędziom i działaniom. Narzędzia, które planuje się wykorzystać w procesie komunikacji to:
- kampania reklamowa w mediach masowych i społecznościowych (reklama banerowa, notatki prasowe, artykuły i audycje reklamowe, wypowiedzi dla mediów, patronaty medialne),
  - informacje podsumowujące, raporty, analizy,
  - imprezy i wydarzenia promocyjne,
  - serwis internetowy LGD (strona internetowa),
  - warsztaty, spotkania informacyjne, szkolenia,
  - ulotki, przewodniki, albumy itp. drukowane lub elektroniczne materiały promocyjne przybliżające realizację LSR,
  - działania animacyjno-doradcze,
  - narzędzia bezpośredniej współpracy z beneficjentami (potencjalnymi i rzeczywistymi) – informacje mailowe, korespondencja pocztowa, wspólne wyjazdy studyjne.

Powyższe instrumenty wykorzystane zostaną podczas:

- informowania i pomocy udzielanej beneficjentom na etapie pozyskiwania środków w ramach LSR oraz w czasie realizacji projektów,
- budowania pozytywnego wizerunku LSR wśród mieszkańców obszaru,
- podniesienia poziomu wiedzy partnerów LGD (rzeczywistych i potencjalnych) o korzyściach płynących z członkostwa w Unii Europejskiej,
- wzmacniania pozytywnego wizerunku LGD jako obszaru efektywnie wykorzystującego dostępne finansowanie ze środków unijnych,
- poszerzania i wzmacniania informacji dotyczących zasobów (przyrodniczych, kulturalnych, społecznych, gospodarczych, edukacyjnych itp.) obszaru LGD,
- utrwalania systemu wizualizacji i identyfikacji LGD „Brynica to nie granica”.

W ramach planu komunikacyjnego określone zostały także przesłanki leżące u podstaw jego opracowania, opisano działania, które podejmowane zostaną w przypadkach problemów z realizacją LSR czy niskim poparciem społecznym dla działań realizowanych przez LGD, określono zakładane wskaźniki realizacji działań komunikacyjnych oraz efektów działań komunikacyjnych, przewidziano sposób korygowania planu komunikacji i wykorzystania w procesie realizacji LSR wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych a także określono budżet przewidziany na działania komunikacyjne.

Rozdział X Zintegrowanie

W kontekście niniejszego dokumentu pojęcie zintegrowania rozpatrywane jest na kilku poziomach. Mówimy więc o zintegrowaniu na poziomie programowym (strategia wykazuje powiązania z dokumentami programowymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym ora lokalnym), zintegrowaniu sektorowym (współpracy sektorów publicznego, społecznego i gospodarczego), zintegrowaniu zasobów (strategia zaplanowanymi działaniami odnosi się do szeregu zasobów obszaru LGD) oraz zintegrowaniu obszaru (w wyniku zrealizowanych działań na całym obszarze LGD stanie się on bardziej spójny).

W kontekście zintegrowania programowego LSR wpisuje się w kluczowe ustalenia dokumentów na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym z dokumentami strategicznymi poszczególnych poziomów administracji samorządowej i centralnej.

Na poziomie krajowym LSR wykazuje zintegrowanie z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (PROW 2014–2020) z 12 grudnia 2014 roku zwłaszcza w ramach Priorytetu 6 Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich (cel szczegółowy 6A: Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw, a także tworzenia miejsc pracy oraz 6B: Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich). Ponadto LSR wykazuje zintegrowanie z celem szczegółowym 3A – poprawa konkurencyjności producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rolno-

spożywczym poprzez systemy jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy i organizacje producentów oraz organizacje międzybranżowe oraz 6C – zwiększanie dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) na obszarach wiejskich oraz podnoszenie poziomu korzystania z nich i poprawianie ich jakości.

Cele i przedsięwzięcia niniejszego LSR są zgodne ponadto z celami przekrojowymi PROW tj. ochroną środowiska i przeciwdziałaniem zmianom klimatu (przedsięwzięcia 3.3.1 Wsparcie kampanii edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska oraz 3.3.2. Wsparcie innowacji technologicznych w zakresie rozwoju energetyki, 3.1.2. Identyfikacja walorów przyrodniczych i kulturalnych obszaru LGD jako produktów lokalnych połączona z działaniami promocyjnymi) oraz innowacyjnością (min.: przedsięwzięcia 2.2.2. Tworzenie lub rozwój inkubatorów produktu lokalnego, 2.4.1 Inicjatywy ukierunkowane na zacieśnieniu współpracy szkół z przedsiębiorcami).

Na poziomie krajowym cele LSR wpisują się również w „**Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020**” z 27 marca 2015r., w odniesieniu do osi priorytetowej I: *Osoby młode na rynku pracy* oraz II: *Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji* (szczególnie następujące działania: 2.5 Skuteczna pomoc społeczna, 2.7 Zwiększenie szans na zatrudnienie osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym, 2.15 Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki).

Na poziomie regionalnym LSR wykazuje zintegrowanie z „**Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020**” przyjętym przez Zarząd Województwa Śląskiego 10 kwietnia 2014 roku, a zaakceptowanym przez Komisję Europejską 18 grudnia 2014 roku. Niniejszy LSR zakłada realizację operacji (w szczególności przedsięwzięcia dedykowane do realizacji w ramach RPO 2.1.2 Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, w tym kobiety, polepszające ich status społeczno-zawodowy, 1.1.4. Rewitalizacja przestrzeni w gminach LGD, rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych, służąca lokalnym społecznościom) zbieżnych z priorytetami inwestycyjnymi 8i Wzrost aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia, 9i Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności zamieszkującej obszary zdegradowane i peryferyjne, 9v Wzrost liczby i stabilności miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej w regionie, 9a Lepszy dostęp do usług społecznych dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, 9b Zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny. Powyższe priorytety inwestycyjne realizowane są w ramach RPO WSL w ramach poddziałania 7.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia, poddziałania 9.1.4 Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych, poddziałania 9.2.4 Rozwój usług społecznych, poddziałania 9.3.1 Wsparcie sektora ekonomii społecznej, poddziałania 10.2.4 Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych oraz poddziałania 10.3.5 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

Reasumując LSR wykazuje zintegrowanie na poziomie zakresu tematycznego i celów z następującymi priorytetami: oś priorytetowa V *Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów* (cel szczegółowy: zwiększona atrakcyjność obiektów kulturowych regionu); oś priorytetowa VI *Transport* (cel szczegółowy: lepsza dostępność głównych szlaków drogowych województwa); oś priorytetowa VII *Regionalny rynek pracy* (cele szczegółowe: wzrost aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia; rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia); oś priorytetowa IX *Włączenie społeczne* (cele szczegółowe: wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych zamieszkujących obszary zdegradowane i peryferyjne; wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu); oś priorytetowa X *Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna* (cele szczegółowe: lepszy dostęp do usług społecznych dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem; zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny); oś priorytetowa XI *Wzmocnienie potencjału edukacyjnego* (cel szczegółowy: wzrost kwalifikacji i kompetencji w zakresie umiejętności cyfrowych i języków obcych dorosłych mieszkańców województwa śląskiego, w szczególności osób starszych oraz osób o niskich kwalifikacjach; wzrost zatrudnienia wśród absolwentów szkół i placówek kształcenia zawodowego poprzez poprawę efektywności realizowanego wsparcia).

Zintegrowanie jest również widoczne w odniesieniu do **Strategii rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2020+”** z 2013 roku, będącej aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”, uchwalonej przez Sejmik Województwa Śląskiego 17 lutego 2010 roku. Zintegrowanie zachodzi na poziomie 3 celów strategicznych: *Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność* (a w jego ramach zwłaszcza cel operacyjny: A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy oraz A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały), *Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie* (a w nim zwłaszcza cel operacyjny B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców oraz B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców) oraz *Województwo śląskie regionem*

atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni (a w nim cel operacyjny C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni).

Omawiany projekt wpisuje się również w strategię powiatowe:

1. „**Strategię rozwoju Powiatu Tarnogórskiego do roku 2022**” (Załącznik do Uchwały nr 323/1635/2010 Rady Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 14 września 2010 roku) w następujących priorytetach: *Gospodarka* (cele strategiczne: 1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej na rzecz wzrostu zatrudnienia, 2. Pobudzanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, 11. Stworzenie nowoczesnej oferty turystycznej, 12. Poprawa atrakcyjności oferty rekreacyjnej); *Usługi społeczne* (cele strategiczne: 4. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego i społecznego, 5. Wzbogacenie profili kształcenia dla potrzeb nowoczesnej gospodarki, 7. Integrowanie aktywności kulturalnych), *Komunikacja* (cele strategiczne: 9. Posiadanie dobrych połączeń komunikacyjnych, 10. Stworzenie systemu informacyjnego rozpoznawalnych wyróżników powiatu) oraz *Turystyka i rekreacja* (cele strategiczne: 11. Stworzenie nowoczesnej oferty turystycznej, 12. Poprawa atrakcyjności oferty rekreacyjnej);
  2. „**Aktualizację Strategii Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2009 – 2020**” opublikowaną przez Starostwo Powiatowe w Będzinie w czerwcu 2014 r. w następujących priorytetach: *Kapitał ludzki* (cel strategiczny I.2. Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców powiatu – cel operacyjny I.2.2. Rozwój usług społecznych i społeczeństwa informacyjnego; I.3 Wyrównywanie szans rozwojowych mieszkańców powiatu – cele operacyjne: I.3.1. Aktywizacja osób bezrobotnych, I.3.3. Zapobieganie marginalizacji osób szczególnie narażonych na zjawisko wykluczenia społecznego), *Środowisko naturalne i kulturalne* (cel strategiczny II.1 Zadbana przestrzeń wspólna i środowisko naturalne – cele operacyjne: II.1.1. Zachowanie ładu przestrzennego, II.1.2. Zachowanie zasad zrównoważonego rozwoju i ochrona środowiska; cel strategiczny II.2. Atrakcyjna przestrzeń kulturalna – cel operacyjny II.2.1. Poszerzanie oferty kulturalnej), *Infrastruktura* (cel strategiczny III.1. Sprawna i efektywna infrastruktura – cele operacyjne: III.1.1. Wzrost dostępności komunikacyjnej powiatu, III.1.2. Rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i kulturalnej), *Partnerstwo na rzecz rozwoju* (cel strategiczny IV.1. Inicjowanie współpracy wielopodmiotowej w skali lokalnej i regionalnej – cel operacyjny IV. 1.1. Rozwój współpracy międzysektorowej);
  3. **Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie lublinieckim na lata 2011-2020**” (Załącznik nr 1 do uchwały nr 45/IX/2011 Rady Powiatu w Lublińcu z dnia 28 marca 2011 roku) – spójność z priorytetem 2: *Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy* (działanie 2.1 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy i 2.2 Rozwijanie aktywnych form pomocy osobom bezrobotnym) oraz **Strategię rozwoju powiatu lublinieckiego** (Rada i Zarząd Powiatu Lublinieckiego, Starostwo Powiatowe w Lublińcu 2000) w zakresie następujących kierunków rozwoju: 2. *Ziemia Lubliniecka atrakcyjnym ośrodkiem turystycznym i rekreacyjnym* (cele częściowe: 2.1. Wspieranie promocyjne turystyki i rekreacji na terenie Powiatu Lublinieckiego, 2.2. Restrukturyzacja i rozwój bazy sportowej na terenie Powiatu, 2.3. Krzewienie kultury fizycznej, sportu i rekreacji wśród mieszkańców Powiatu), 3. *Powiat Lubliniecki obszarem zrównoważonego rozwoju terenów wiejskich* (m.in. cele częściowe: 3.3. Tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, 3.5. Ochrona środowiska naturalnego i zasobów krajobrazu) oraz 4. *Powiat Lubliniecki regionem małych i średnich przedsiębiorstw* (cele częściowe: 4.1. Prowadzenie spójnej polityki rozwoju przedsiębiorczości na terenie Powiatu Lublinieckiego przez władze gminne, miejskie, powiatowe i główne podmioty gospodarcze działające na naszym terenie, 4.2. Stworzenie „Inkubatora Przedsiębiorczości”, 4.4. Podniesienie poziomu inwestycji w infrastrukturze w Powiecie Lublinieckim).
- Ostatnim poziomem zintegrowania są dokumenty gminne:**
1. „**Strategia Rozwoju Gminy Bobrowniki do roku 2020**”, Bobrowniki 2014, a w niej spójność w zakresie celu strategicznego 1: *Tworzenie kompleksowych, różnorodnych produktów turystycznych, na bazie podstawowych zasobów, jakimi są walory naturalne gminy, z uwzględnieniem wiodącej pod tym względem roli parku rogoźnickiego* oraz celu strategicznego 2: *Zwiększane atrakcyjności Gminy jako miejsca zamieszkania*.
  2. „**Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mierzęcice na lata 2009-2015**” (Załącznik nr 1 do Uchwały Rady Gminy Mierzęcice Nr XXXII/206/2009 z dnia 30 czerwca 2009r.) – zintegrowanie w ramach celu strategicznego I *Ograniczenie zjawisk negatywnie wpływających na materialny byt rodziny* (a w nim następujące cele operacyjne: I. Aktywizacja lokalnego rynku pracy, II. Przeciwwstawienie się bezrobociu ludzi młodych, III. Likwidacja luki kompetencyjnej) oraz celu strategicznego II *Podniesienie poziomu życia osób zależnych*, a w nim cel operacyjny III. Zapewnienie osobom starszym możliwie długiej egzystencji społecznej i rozwój integracji międzypokoleniowej.
  3. „**Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego**” (Uchwała nr XL/249/2002 Rady Gminy Ożarówice z dnia 10 października 2002 r.), w którym misja Gminy sformułowana została jako *działania ukierunkowane na podniesienie poziomu życia społeczności lokalnej poprzez realizację zadań związanych z ochroną środowiska, pobudzanie aktywności, wspieranie przedsiębiorczości oraz organizację współdziałania pomiędzy różnymi jednostkami i organizacjami w układzie lokalnym i ponadlokalnym*. Służą temu m.in. następujące, zintegrowane z LSR, cele strategiczne: 2. Rozwój działalności małych i średnich przedsiębiorstw, 5. Rozwój gospodarki turystycznej z zachowaniem zasad ekorozwoju, 6. Poprawa kondycji społecznej ludności gminy.
  4. „**Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary 2009-2016**” (Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLVIII/393 /2010 Rady

Gminy Psary z dnia 28 października 2010 roku) – którego celem ogólnym jest rozwój *Gminnej Strefy Aktywności Gospodarczej oraz kreowanie Centrum Gminy poprzez: kompleksową odnowę przestrzeni gminnej (kreowanie korzystnego klimatu dla przedsiębiorczości oraz restrukturyzacja przemysłu), jak również społeczną (bezpieczeństwo publiczne i socjalne, ofertę kulturalno-sportową, wspieranie osób potrzebujących)*. W odniesieniu do celów szczegółowych spójność dotyczy szczególnie: 1. budowy i modernizacji infrastruktury drogowej w ramach kompleksowej rewitalizacji infrastruktury drogowej, 3. inwestycji w infrastrukturę społeczną (w szczególności edukacyjną, rekreacyjną i sportową, służące poprawie jakości życia mieszkańców), 4. budowy lub modernizacji lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej, 5. wzmocnienia integracji społecznej i bezpieczeństwa w gminie Psary.

5. „**Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz na lata 2004 – 2015**” – spójność szczególnie w następujących celach strategicznych: 1. *Poprawa wykorzystania walorów geograficzno-przyrodniczych oraz dziedzictwa historyczno-kulturowego dla rozwoju gospodarczego gminy* (zwłaszcza cele operacyjne: 1. Opracowanie systemu działań promocyjnych gminy Siewierz we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, 3. Wykreowanie przyjaznego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości, 4 Szeroka promocja walorów geograficzno-przyrodniczych gminy, 5. Wykorzystanie dziedzictwa historyczno-kulturowego i bazy kulturalnej, 6. Rozbudowa i racjonalnie wykorzystanie bazy sportowo-rekreacyjnej), 3. *Poprawa jakości życia w zakresie bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i środowiska* (szczególnie cele operacyjne: 1: Systemowe rozwiązania w dziedzinie edukacji poprawiające warunki zdobywania wiedzy, umiejętności i wychowania, 3. Poprawienie warunków do rozwoju aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy, 4. Budowa lokalnej tożsamości i integrowanie mieszkańców), 4. *Wzrost wykształcenia mieszkańców, ich świadomości społecznej oraz zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych naturalnego* (zwłaszcza cele operacyjne: 2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego i przeciwpożarowego, 3. Ochrona środowiska naturalnego).

6. „**Strategia Rozwoju Turystyki w Gminie Świerklaniec na lata 2013-2020**” (na podstawie Uchwały nr XXXIII/273/13 Rady Gminy Świerklaniec z dnia 31 stycznia 2013r.) – zintegrowanie ma miejsce w odniesieniu do trzech obszarów: *Atrakcje turystyczne, zabytki, historia; Promocja, informacja; Infrastruktura, ochrona środowiska, Zalew Nakło-Chechło* i połączonych z nimi 3 celów: *Udostępnienie jak największej ilości atrakcji turystycznych i zabytków w jak najbardziej dostępny sposób, Dotarcie z rzetelną informacją turystyczną do jak najszerszego kręgu odbiorców oraz propagowanie wiedzy o gminie oraz Zapewnienie możliwości aktywnego wypoczynku w otoczeniu czystego środowiska.*

7. „**Strategia rozwoju gminy Woźniki na lata 2004-2015**” (Załącznik do Uchwały Nr 186/XVI Rady Miejskiej w Woźnikach z dnia 5 lipca 2004 r.) – zintegrowanie z celami generalnymi: 1. *Poprawa jakości życia mieszkańców* oraz 2. *Wzrost potencjału kulturalnego, ekonomicznego – przedsiębiorczości, oraz wykorzystanie walorów turystycznych*, w tym w następujących: A. Rozwój systemu edukacyjnego w Gminie, B. Poprawa stanu zdrowia oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców, C. Rozbudowa oraz unowocześnienie systemu transportowego i komunikacyjnego, D. Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz E. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego w tym zwiększania atrakcyjności terenu.

Podejście zintegrowane w Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Brynica nie granica” polega także, jak wspomniano wyżej na łączeniu działań i kompetencji różnych sektorów, zasobów i objęcie nimi całego obszaru LGD. Wszystkie działania przewidziane w LSR zostały dobrane w taki sposób, aby możliwe było wspieranie rozwoju wszystkich 3 sektorów: przedsiębiorców, samorządów i organizacji pozarządowych a także zdiagnozowanych grup defaworyzowanych. Przewidziane zostały więc do realizacji typy przedsięwzięć zaadresowane do tych wszystkich grup (1 cel ogólny głównie od podmiotów publicznych i gospodarczych, 2 cel ogólny do sektora społecznego i gospodarczego oraz, w mniejszym stopniu do publicznego, a 3 i 4 cel ogólny do podmiotów społecznych; w ramach celów ustalono także preferencje dla grup defaworyzowanych, zarówno w opisie przedsięwzięcia jak i w kryteriach oceny).

W niniejszej LSR zaplanowano cele szczegółowe w taki sposób, żeby realizowane w ramach niego przedsięwzięcia w sposób spójny i kompleksowy, z użyciem różnych metod i zaangażowaniem różnych sektorów i partnerów, niwelowały zdiagnozowane w analizie SWOT zagrożenie – min.: cele szczegółowe 1.2 Zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w obszarze usług cyfrowych a w konsekwencji przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu - podniesienie standardu życia mieszkańców, 2.3 Rozwój usług zmniejszających dysproporcje między obszarami wiejskimi a miejskimi, 3.2 Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz integracji społeczności poprzez organizację wycieczek tematycznych, wyjazdów i wizyt studyjnych, spotkań, kół zainteresowań, 3.1 Rozwój działań w zakresie tworzenia lokalnych produktów turystycznych, kulturalnych, sportowych i rozrywkowych.

Ponadto w strategii zaplanowano integrację szerokiego spektrum podmiotów działających w różnych branżach działalności gospodarczej. Ta integracja występuje na poziomie realizacji założeń całej LSR (branże budowlana, usługi w zakresie szkoleń, usługi promocyjne, doradcze, handel, działalności w sferze usług cyfrowych, przetwórstwo itd.) ale także realizacji poszczególnych celów szczegółowych (np. cel szczegółowy 2.2 Wzmocnienie gospodarki lokalnej i lokalnej produkcji towarów i usług poprzez stworzenie możliwości rozwoju szeroko rozumianej działalności gospodarczej - integruje podmioty działające w branżach przetwórstwa towarów i handlu, usług budowlanych, usług cyfrowych, usług wynajmu lokali doradztwa czy usług szkoleń dla osób rozpoczynających i prowadzących działalność

gospodarczą; 3.3 Podniesienie wiedzy i związana z tym zmiana przyzwyczajzeń w odniesieniu do środowiska naturalnego – integruje podmioty działające w dziedzinie promocji energetyki ze źródeł odnawialnych, szkoleń w zakresie źródeł odnawialnych i w konsekwencji działalności związanej z montażem paneli fotowoltaicznych).

Realizacja operacji wiązać się będzie ponadto z osiągnięciem zakładanych wskaźników, które także odzwierciedlają zintegrowane myślenie o rozwoju terenu LGD – operacje mają przynieść wymierne korzyści wszystkim sektorom a w konsekwencji oddziaływać mają na poprawę ich stanu. Cele szczegółowe przypisane poszczególnym celom ogólnym także zawierają element zintegrowania – np. cel 1.1 obejmuje elementy infrastruktury pełniące ważne funkcje publiczne (sportową, rekreacyjną, infrastruktury kulturalnej: place zabaw, boiska, świetlice środowiskowe, domy kultury, centra miejscowości, trasy turystyczne, ścieżki Nordic Walking, miejsca wypoczynku, biwaki, domy opieki społecznej, itp.), cel 2.3 przewiduje szerokie spektrum usług zmniejszających dysproporcje między obszarami wiejskimi a miejskimi (np. usługi kosmetyczne, motoryzacyjne, fryzjerskie, zdrowotne, opiekuńczo-edukacyjne), cel 3.2 planuje rozwój działań w zakresie tworzenia lokalnych produktów turystycznych, kulturalnych, sportowych i rozrywkowych w oparciu o walory historyczne, przyrodnicze i architektoniczne wraz ze wspieraniem technicznym i materialnym tych działań, prowadzące do wzrostu aktywności społecznej a z kolei cel 4.1 zakłada podniesienie wiedzy na temat historii, kultury, przyrody, kulinariów, ochrony środowiska, zmian klimatycznych, ekologii a także innowacji gmin wchodzących w skład LGD poprzez promocję zasobów lokalnych i organizację wydarzeń kulturalnych, wychowawczych, sportowych czy rozrywkowych.

Należy dodać, że wszystkie cele znajdują odzwierciedlenie w całościowym, zintegrowanym spojrzeniu na obszar LGD jako miejsca o określonej lokalnej odrębności oraz n/w wspólnych cechach:

- gminy należące do obszaru realizacji LSR stanowią spójny przestrzennie obszar, sąsiadują ze sobą i z aglomeracją górnośląską, stanowiącym tzw. „biegun wzrostu” dla tychże gmin,
- badany obszar można podzielić wyraźnie na dwie części. Ta część gmin, która znajduje się po lewej stronie Brynicy (przynależność do zaboru pruskiego) i po prawej stronie Brynicy (do zaboru rosyjskiego),
- struktura rolnictwa na całym obszarze 7 gmin jest podobna i charakteryzuje się dużą ilością małych gospodarstw o dość dobrych glebach,
- centrum LGD stanowisko port lotniczy „Katowice-Pyrzowice”,
- na całym obszarze występuje duża aktywność społeczna wyrażająca się w dużej inwencji ze strony Gminnych Ośrodków Kultury, Kół Gospodyń Wiejskich i Ochotniczej Straży Pożarnej, różnego rodzaju zespołów, orkiestr,
- gminy charakteryzują się podobnym bezrobociem,
- gminy posiadają cenne przyrodnicze i kulturowe miejsca, które jak dotąd nie są należycie wykorzystywane dla celów rozwoju turystyki.

Wśród mieszkańców w/w obszaru obserwuje się ponadto otwartość dużą aktywność w zakresie animowania międzynarodowych kontaktów i silne przywiązanie do miejsca zamieszkania i najbliższych sąsiednich okolic (patriotyzm lokalny).

Proces wdrażania LSR oparto na wykorzystaniu posiadanych zasobów i zachowaniu podstawowych zasad (czyli także podejście zintegrowane):

- dążenie do polepszenia jakości bazy o charakterze społeczno – gospodarczym,
- wzrost roli usług cyfrowych,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa,
- podniesienie wiedzy i kompetencji mieszkańców,
- zachowanie i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego,
- wzmocnienie obszaru pod względem ekonomicznym, głównie w celu tworzenia nowych miejsc pracy,
- polepszenie zdolności organizacyjnych społeczności lokalnych,
- troska o stan środowiska naturalnego.

Zintegrowane podejście Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Brynica nie granica” wyraża spójność w odniesieniu do terytorium, jego zasobów, sytuacji społeczno-gospodarczej i tożsamości obszaru.

Wszystkie cele zostały opracowane na podstawie analizy obszaru działania LGD oraz analizy SWOT. W wyniku partycypacyjnego udziału społeczności lokalnej obszar ten poddany został zintegrowanej, opartej o udział przedstawicieli 3 sektorów oraz mieszkańców, analizie i programowaniu elementów wymagających wsparcia. Możliwość wypracowania celów miały więc wszystkie 3 sektory biorące udział w pracach LGD oraz mieszkańcy a ustanowione kierunki rozwoju tworzą szeroko pojęty konsensus, który pozwoli korzystać z korzyści rozwoju obszaru LGD jak najszerszej grupie mieszkańców i organizacji.

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju są niezbędnym elementem skutecznego procesu jej wdrożenia, zapewniającym pozyskanie informacji na temat postępów działań implementacyjnych, szczególnie w kontekście oczekiwanych efektów. Stanowi równocześnie narzędzie kontrolne umożliwiające wprowadzenie niezbędnych korekt, modyfikacji i uaktualnień w zakresie realizowanych przedsięwzięć, zdefiniowanych celów i priorytetów rozwoju.

Badanie postępu rzeczowego i finansowego realizacji LSR (monitoring) odbywało się będzie na podstawie danych przekazywanych przez instytucje wdrażające, informacji uzyskanych bezpośrednio od beneficjentów podmiotów realizujących projekty i beneficjentów w nich uczestniczących, danych będących w posiadaniu LGD, w tym danych charakteryzujących pracę biura Rady (dotyczących ilości udzielanych działań doradczych i promocyjnych, założonych w Planie komunikacyjnym) a także danych zebranych przy użyciu ankiet monitorujących postęp realizacji LSR (ankieta zawierać będzie dane metrykalne operacji finansowanej w ramach LSR, opis operacji oraz informację dotyczącą osiągniętych wskaźników).

Monitoring będzie prowadzony przez Zespół Monitorujący Lokalną Strategię Rozwoju, ale niektóre z zadań Zespołu mogą być zlecane na zewnątrz. W skład Zespołu będą wchodzić pracownicy biura LGD oraz Członkowie Zarządu (czyli wykorzystany będzie zasób wewnętrzny LGD). Pracownicy biura LGD oraz Członkowie Zarządu uzyskają najbardziej wiarygodne dane dotyczące zgodności ogłaszania konkursów z harmonogramem, stopnia wykorzystania budżetu, wysokości zakontraktowanych środków, stopnia realizacji wskaźników czy funkcjonowania biura LGD.

O ile domeną monitoringu są dane zastane, pochodzące od instytucji wdrażających, beneficjentów realizujących projekty – identyfikowane głównie na podstawie ilościowych wskaźników ewaluacji (co nie wyłącza danych ilościowych wywołanych – pierwotnych – zebranych w trakcie badań ankietowych), to w ewaluacji wykorzystywane są zarówno dane zastane (z gmin, Głównego Urzędu Statystycznego, także te pozostające w posiadaniu LGD, pochodzące od instytucji wdrażających, beneficjentów realizujących projekty), jak i wywołane, uzyskane w trakcie realizacji badań empirycznych w terenie, zarówno o charakterze ilościowym jak i jakościowym (badania ankietowe oraz wywiady).

Zastosowana w ewaluacji dwojakiego rodzaju triangulacja, zarówno źródeł danych (dane zastane i wywołane) jak i metod pomiaru (metody badań ilościowych i jakościowych), pozwala wykryć mocne i słabe strony badanego procesu i umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia rezultatów, co w efekcie ma prowadzić do usprawnienia całego projektu. Badanie to powinno być zatem podstawą dla podejmowania najważniejszych decyzji, w tym zmiany LSR.

Ponadto, dzięki tak zaplanowanej i zrealizowanej ewaluacji, po wdrożeniu LSR, możliwe będzie precyzyjne określenie stopnia osiągnięcia celów ogólnych i szczegółowych oraz zrealizowania założonych przedsięwzięć, jak i przypisanych im wskaźników (produktów, rezultatów i oddziaływania) a także dokonanie oceny zgodności zrealizowanych przedsięwzięć z LSR.

Ewaluacja LSR bazować będzie na wskaźnikach ewaluacji zidentyfikowanych dla każdego z celów ogólnych, ale i szczegółowych, stanowiących głównie ich kwantyfikację ilościową, rozumianą w kategoriach oczekiwanych efektów rozwoju obszaru LGD. Ważne są jednak również dane (zarówno ilościowe jak i jakościowe) uwzględniające subiektywną ocenę mieszkańców obszaru LGD dotyczącą odczuwanych zmian w różnych analizowanych obszarach. Przeprowadzenie ww. badań zostanie zlecane firmie zewnętrznej specjalizującej się w problematyce ewaluacji LSR.

Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z informacją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem, który nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Przedsięwzięcia wskazywane w LSR są jedynie wstępnymi koncepcjami, których skonkretyzowanie nastąpi dopiero poprzez wybór projektów do realizacji.

Możliwe oddziaływanie na środowisko przedsięwzięć realizowanych w wyniku wdrożenia Strategii będzie rozpatrywane podczas procedowania możliwości finansowania poszczególnych inwestycji. W przypadku zamierzeń, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko zostanie przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko, w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Analizy, w ramach powyższej procedury, stanowiąc będą podstawę do podjęcia decyzji o dopuszczalności realizacji, a w szczególności zakresie danej inwestycji.

Ponadto, w związku z tym, że LSR będzie realizował i wdrażał zapisy Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 oraz Programu

Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 a programy te otrzymały pozytywnie opinie w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska wskazał brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla LSR.

Nadmienić warto dodatkowo, że analiza zapisów Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Brynica to nie granica” – problemów, celów a przede wszystkim przedsięwzięć (w ich ogólnym zarysie) w kontekście charakteru przewidzianych tam działań, rodzaju i skali ich oddziaływania na cechy obszaru na którym LSR będzie realizowana - przede wszystkim formy ochrony przyrody, prowadzi do wniosku, że realizacja tych zapisów nie wpłynie znacząco na środowisko.

Wpływ na środowisko będzie związany jedynie z etapem realizacji przedsięwzięć, w ramach których przewidziano prace budowlane i tylko ściśle w okresie prowadzenia tych prac (budowlanych i instalacyjnych). W ich ramach mogą wystąpić małe uciążliwe oddziaływania na powierzchnię ziemi, faunę i florę, jakość powietrza atmosferycznego, klimat akustyczny i wibracje, na ludzi i ich zdrowie oraz na krajobraz, dobra materialne i zabytki. Oddziaływanie to będzie miało charakter krótkotrwały i całkowicie przemijający.

Wykaz wykorzystanej literatury

- Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020. Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane, Warszawa 2015,
- Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2014,
- Bank Danych Lokalnych, <http://stat.gov.pl/bdl>,
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (rozporządzenie ramowe),
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 (rozporządzenie EFRROW),
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności,
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach finansowania realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020,
- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020,
- Strategia rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2020+”,
- Strategia rozwoju Powiatu tarnogórskiego do roku 2022,
- Aktualizacja Strategii Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2009 – 2020,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie lublinieckim na lata 2011-2020,
- Strategia rozwoju powiatu lublinieckiego,
- Strategia Rozwoju Gminy Bobrowniki do roku 2020,
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mierzęcice na lata 2009-2015,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ożarówce,
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary 2009-2016,
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz na lata 2004 – 2015,
- Strategia Rozwoju Turystyki w Gminie Świerklaniec na lata 2013-2020,
- Strategia rozwoju gminy Woźniki na lata 2004-2015,

Procedura aktualizacji LSR

Procedura aktualizacji LSR jest wypadkową procesu monitoringu i ewaluacji postępu jej wdrażania i jest z tymi procesami ściśle związana.

Po przeprowadzeniu monitoringu lub/i ewaluacji, które zakończą się sformułowaniem wniosków, po ewentualnym zdiagnozowaniu problemów z realizacją założeń LSR i zaprojektowaniem działań naprawczych (czyli aktualizacji LSR) Zarząd LGD, zgodnie z postanowieniami par. 17 Statut Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” uprawniony jest do przyjęcia zmian, czyli aktualizacji Strategii. Elementy etapu diagnozy problemów mają charakter partycypacyjny. Ankiety monitorujące postęp realizacji LSR, ankiety, skierowane do środowisk opiniotwórczych i reprezentatywnych grup mieszkańców czy badania opinii o procesie wdrażania LSR, zmianach zachodzących w LGD oraz w sferze postaw i preferencji mieszkańców LGD wypełniają przesłanki oddolnego, pełnego i nieskrępowanego udziału w procesie kształtowania LSR.

Poniższy schemat przedstawia etapy prowadzące do aktualizacji LSR. Schemat jest uniwersalny i dotyczy zarówno monitoringu jak i ewaluacji.

Treść aktualizacji poddawana jest ponownie procesowi partycypacji, czyli uzgadniania zapisów z udziałem społeczności lokalnej. Zaprojektowane zmiany udostępniane będą na stronie internetowej LGD. Po określonym na wniesienie uwag okresie, analizie złożonych wniosków związanych z dokumentem poddanym konsultacji, Zarząd podejmie decyzje o ostatecznym brzmieniu zmienianych przepisów.

Opisana powyżej procedura dotyczy najczęściej zmian wynikających z uwarunkowań wewnętrznych, związanych z funkcjonowaniem LGD, realizacją projektów i osiąganiem założeń budżetu, wskaźników i harmonogramu.

Aktualizacja Strategii może być także związana ze zmianą uwarunkowań zewnętrznych, czyli elementami wpływającymi na realizację założeń LSR, niezależnymi od podmiotów bezpośrednio zaangażowanych w proces realizacji poszczególnych operacji. Zmiana przepisów prawa, problemy w realizacji przepływów finansowych, problemy z procesem kontroli LGD i wdrażania LSR przez instytucje zewnętrzne do tego uprawnione (np. Urząd Marszałkowski) to elementy, które wpływają na stan realizacji założeń Strategii. Dlatego winny być one ujęte już od pierwszego etapu aktualizacji LSR (zbierania danych i informacji).

Proces aktualizacji LSR kończy przyjęcie skonsultowanych zmian przez Zarząd LGD.

Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

Monitoring i ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju są niezbędnym elementem skutecznego procesu jej wdrożenia, zapewniającym pozyskanie informacji na temat postępów działań implementacyjnych, szczególnie w kontekście oczekiwanych efektów. Stanowi równocześnie narzędzie kontrolne umożliwiające wprowadzenie niezbędnych korekt, modyfikacji i uaktualnień w zakresie realizowanych przedsięwzięć, zdefiniowanych celów i priorytetów rozwoju.

Zgodnie z uzgodnionymi z członkami LGD oraz przedstawicielami sektorów zaangażowanych w przygotowanie zapisów LSR (na warsztatach wyjazdowych) monitoring realizacji LSR prowadzony będzie w dwóch horyzontach:

- długofalowym, w czasie którym obserwowany będzie postęp (dynamika) realizacji celów Lokalnej Strategii Rozwoju, dynamika osiągania założonych wskaźników oraz realizacja założeń budżetowych a także zachodzące zmiany w strukturze tych elementów;
- bieżącym, w czasie którym monitorowany będzie postęp realizacji poszczególnych przedsięwzięć (**wartość wskaźnika produktu wyrażona w procentach poddawana ciągłej ocenie**) oraz jakość pracy biura LGD.

Badanie postępu rzeczowego i finansowego realizacji LSR odbywało się będzie na podstawie danych przekazywanych przez instytucje wdrażające, informacji uzyskanych bezpośrednio od beneficjentów **podmiotów** realizujących projekty i **beneficjentów w nich uczestniczących**, danych będących w posiadaniu LGD, w tym danych charakteryzujących pracę biura LGD (dotyczących ilości udzielanych działań doradczych i promocyjnych, założonych w Planie komunikacyjnym) a także danych zebranych przy użyciu ankiet monitorujących postęp realizacji LSR (ankieta zawierać będzie dane metrykalne operacji finansowanej w ramach LSR, opis operacji oraz informację dotyczącą osiągniętych wskaźników).

Monitoring będzie prowadzony przez Zespół Monitorujący Lokalną Strategię Rozwoju, ale niektóre z zadań Zespołu mogą być zlecane na zewnątrz. W skład Zespołu będą wchodzić pracownicy biura LGD oraz Członkowie Zarządu (czyli wykorzystany będzie zasób wewnętrzny LGD). Pracownicy biura LGD oraz Członkowie Zarządu uzyskają najbardziej wiarygodne dane dotyczące zgodności ogłaszania konkursów z harmonogramem, stopnia wykorzystania budżetu, wysokości zakontraktowanych środków, stopnia realizacji wskaźników czy funkcjonowania biura LGD.

Zadania Zespołu Monitorującego obejmą także:

- kontrolę nad zgodnością realizacji poszczególnych operacji z priorytetami i założonym planem;
- opiniowanie podstawowych dokumentów powstających w związku z wdrażaniem Lokalnej Strategii Rozwoju,
- pomoc merytoryczną dla realizacji zadań;
- mobilizację aktywności społecznej wokół celów i zadań Lokalnej Strategii Rozwoju.

Spotkania Zespołu Monitorującego odbywać się będą co najmniej raz w roku, z zastrzeżeniem, że realizacja strategii i funkcjonowanie biura przebiega bez zakłóceń. W innym przypadku spotkania odbywać się będą raz na kwartał. Spotkania Zespołu Monitorującego zwoływane będą z inicjatywy Zarządu lub Rady LGD.

Zespół Monitorujący analizując zebrane dane zdiagnozuje trudności i ewentualne opóźnienia w realizacji konkretnych przedsięwzięć i szerzej wskaźników, budżetu i celów zapisanych w LSR oraz oceni zaangażowanie poszczególnych ogniw odpowiedzialnych za wykonanie LSR (np. stopień realizacji Planu komunikacyjnego). Będąc odpowiedzialny za powyższe elementy Zespół będzie mógł reagować na zarejestrowane odchylenia od przyjętych harmonogramów wdrażania poszczególnych elementów LSR projektując zmiany w budżecie, terminach ogłaszania naborów czy korekcie wskaźników a także będzie mógł określić zalecenia dotyczące pracy biura LGD. Monitoring będzie więc wstępnym etapem projektowania ewentualnych zmian w Strategii. Wnioski uzyskane dzięki prowadzonemu na bieżąco monitoringowi przedstawiane będą w formie raportów Radzie LGD za pośrednictwem strony internetowej LGD w zakładce dostępnej wszystkim członkom Rady LGD co najmniej raz w ciągu roku za okres od 01 stycznia do 31 grudnia (w terminie do ostatniego dnia lutego roku następującego po roku ocenianym). Raporty zawierać będą elementy wymienione w poniższej tabeli.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie elementów, które podlegać będą monitoringowi

BADANY ELEMENT	WYKONAWCY BADANIA	SPOSÓB BADANIA	TERMINY REALIZACJI	PRZEDMIOT OCENY
Harmonogram ogłaszania Konkursów	Zespół Monitorujący: pracownicy biura LGD – zebranie danych (dane liczbowe, dane przekazywane przez instytucje wdrażające oraz informacje uzyskane bezpośrednio od beneficjentów/ podmiotów realizujących projekty, ankiety monitorujące realizację LSR, ankiety dotyczące pracy biura LGD), Zarząd LGD (analizowanie zebranych danych, diagnoza trudności i przyczyn odstępstw od założeń, projektowanie zmian)	Rejestr ogłoszonych konkursów i dane zebrane z przeprowadzonych konkursów	Na bieżąco	Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem
Budżet LGD		dane przekazywane przez instytucje wdrażające, informacje uzyskane bezpośrednio od beneficjentów/ podmiotów realizujących projekty	Na bieżąco	Stopień wykorzystania funduszy w nawiązaniu do wysokości zakontraktowanych środków
Wskaźniki realizacji LSR charakteryzujące postęp w realizacji założonych celów szczegółowych a w konsekwencji ogólnych		informacje uzyskane bezpośrednio od beneficjentów/ podmiotów realizujących projekty, ankiety monitorujące realizację LSR	Na bieżąco	Stopień realizacji wskaźników
Praca biura LGD		ankiety monitorujące pracę biura LGD	Na bieżąco	opinia o pracy biura LGD

Dane zebrane według takich założeń będą miały **charakter** statystyczny i informacyjny. Przechodząc przez ścieżkę weryfikacji (czy realizacja założeń postępuje zgodnie z planem), rejestracji (zbieranie danych o postępie prowadzonych działań), analizy (tempa i kierunku, w którym zmierzają założenia), zestawiania (zebranych rzeczywistych danych z założeniami teoretycznymi) uzyskana wiedza pozwoli podjąć trafną, przemyślaną, opartą na precyzyjnych przesłankach decyzję na temat kontynuacji realizacji w niezmienionym kształcie czy wdrożenia procedury zmiany LSR bądź ewentualnej zmiany zasad funkcjonowania biura LGD. Ilościowe w gruncie rzeczy

śledzenie zaawansowania w/w elementów w ramach monitoringu (w horyzoncie bieżącym) pozwala ponadto podejmować interwencje w przypadku braku postępów bądź wystąpienia trudności w trakcie realizacji zadań (czyli udzielać pomocy merytorycznej i organizacyjnej). Przedstawione powyżej założenia monitoringu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju i pracy biura LGD kładą nacisk na oceny ilościowe. Całościowy zakres działań monitorujących przedstawia zamieszczona tabela:

Lp	Krok	Zadania do wykonania	Rezultaty (wyniki)	Odpowiedzialny za realizację
1.	Zbieranie danych i informacji	zbieranie danych liczbowych rozumiane jako proces ciągły	rzetelny materiał empiryczny stanowiący podstawę dla analiz i ocen	zespół monitoringu
2.	Analiza danych i informacji	uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych empirycznych oraz ich archiwizacja – zgodnie z przyjętymi zasadami i kryteriami	materiał służący przygotowaniu sprawozdań z realizacji LSR powstanie ciągłego, wartościowego zasobu informacji	zespół monitoringu
3.	Przygotowywanie sprawozdań	zestawienie otrzymanych informacji (osiąganych wartości wskaźników) w czytelne sprawozdania z realizacji LSR	sprawozdania przekazywane poszczególnym grupom odbiorców materiały (zestawienia) do wykorzystania w procesie informowania społeczności lokalnej	zespół monitoringu
4.	Ocena wyników (porównanie z normami)	analiza porównawcza osiągniętych rezultatów z założeniami prezentacja rezultatów na forum Rady LGD przekazanie informacji pozostałym odbiorcom, w tym również mieszkańcom	określenie stopnia wykonania przyjętych założeń oraz tempa ich osiągania zapoznanie organów wykonawczych i stanowiących oraz konsultacyjnych z bieżącą sytuacją w zakresie monitorowanych obszarów upowszechnienie informacji o sytuacji w zakresie monitorowanych obszarów	Zarząd LGD Rada LGD Zespół monitoringu
5.	Identyfikacja odchyleń	ocena rozbieżności pomiędzy założeniami a osiągniętymi rezultatami	przygotowanie materiału wyjściowego dla dalszych działań	zespół monitoringu
6.	Analiza przyczyn odchyleń	poszukiwanie i określenie przyczyn zaistniałej sytuacji	identyfikacja obszarów i zjawisk wymagających podjęcia działań interwencyjnych	Rada LGD/ Zarząd LGD
W przypadku uzyskania oceny: Pozytywnej – proces jest kontynuowany od kroku 1 Negatywnej – należy przejść do kroku 5				
7.	Planowanie korekty	określenie sposobu i instrumentów interwencji prezentacja rezultatów na forum Rady LGD podjęcie decyzji	określenie i akceptacja działań naprawczych	Rada LGD Zarząd LGD
8.	Wdrożenie korekty	Przeprowadzenie zaplanowanych działań naprawczych	eliminacja bądź marginalizacja odchyleń	Zarząd LGD
Kontynuacja monitoringu od kroku 1				

O ile domeną monitoringu są dane zastane, pochodzące od instytucji wdrażających, beneficjentów realizujących projekty – identyfikowane głównie na podstawie ilościowych wskaźników ewaluacji (co nie wyłącza danych ilościowych wywołanych – pierwotnych – zebranych w trakcie badań ankietowych), to w ewaluacji wykorzystywane są zarówno dane zastane (z gmin, Głównego Urzędu Statystycznego, także te pozostające w posiadaniu LGD, pochodzące od instytucji wdrażających, beneficjentów realizujących projekty), jak i wywołane,

uzyskane w trakcie realizacji badań empirycznych w terenie, zarówno o charakterze ilościowym jak i jakościowym (badania ankietowe oraz wywiady).

W celu uzupełnienia monitoringu o konieczną identyfikację przyczyn ewentualnych problemów, ocenę i rekomendację działań należy zrealizować ewaluację wewnętrzną w oparciu o spotkanie – warsztaty, wykorzystujące narzędzia refleksyjno-analityczne. Warsztaty przeprowadzane będą na początku każdego roku kalendarzowego w oparciu o przygotowywane całorocznie informacje zwrotne o realizacji LSR i działań LGD, zestawienia dostępnych danych, w tym dotyczących realizacji finansowej i rzeczowej LSR, funkcjonowania LGD i biura. Uczestnikami warsztatów będą pracownicy biura LGD, członkowie Zarządu i Rady LGD. LGD może zaprosić do udziału w warsztatach przedstawicieli innych LGD, beneficjentów oraz przedstawicieli samorządu województwa, co może przyczynić się do wymiany dobrych praktyk oraz przygotowania się do ewaluacji zewnętrznej. Wnioski wypracowane w ramach warsztatów powinny zasilić informacje składane w sprawozdaniu z realizacji LSR za rok poprzedni.

Zastosowana w ewaluacji dwojakiego rodzaju triangulacja, zarówno źródeł danych (dane zastane i wywołane) jak i metod pomiaru (metody badań ilościowych i jakościowych), pozwala wykryć mocne i słabe strony badanego procesu i umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia rezultatów, co w efekcie ma prowadzić do usprawnienia całego projektu. Badanie to powinno być zatem podstawą dla podejmowania najważniejszych decyzji, w tym zmiany LSR.

Ponadto, dzięki tak zaplanowanej i zrealizowanej ewaluacji, po wdrożeniu LSR, możliwe będzie precyzyjne określenie stopnia osiągnięcia celów ogólnych i szczegółowych oraz zrealizowania założonych przedsięwzięć, jak i przypisanych im wskaźników (produktów, rezultatów i oddziaływania) a także dokonanie oceny zgodności zrealizowanych przedsięwzięć z LSR.

W procesie partycypacyjnym uzgadniania zapisów dotyczących monitoringu i ewaluacji ustalono, że najlepszą metodą będzie zastosowanie badań ankietowych grupy mieszkańców. Badanie takie pozwoli wnioskować zarówno o procesie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju, zmianach zachodzących w LGD oraz w sferze postaw i preferencji mieszkańców LGD Brynica to nie granica. Badania takie planuje się przeprowadzić w I półroczu 2021 roku. Przeprowadzenie ww. badań zostanie zlecone firmie zewnętrznej specjalizującej się w problematyce ewaluacji LSR. Założenia dla konstrukcji systemu ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju odnoszą się do zbioru elementów umożliwiających pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia LSR. Tak rozumiane, obejmują:

- sprawozdania z realizacji LSR przygotowywane przez pracowników biura LGD i Zarząd LGD odnoszące się do postępów prac implementacyjnych oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny mid-term (okresowej), ex-post (regresywnej) LSR, a także bazujące na wskaźnikach monitoringu i ewaluacji,
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami LSR, bazujący na wartościach wskaźników monitoringu i ewaluacji,
- badania opinii społeczności lokalnej oceniające LSR. Przekazywanie syntetycznej informacji dotyczącej efektów wdrażania LSR w ramach poszczególnych jej priorytetów rozwoju, celów strategicznych i przedsięwzięć rozwojowych wraz z ewentualnymi wnioskami dotyczącymi usprawniania tego procesu przez Zarząd LGD członkom Lokalnej Grupy Działania podczas Walnego Zebrania Członków LGD co najmniej raz w roku;
- aktualizacja Strategii związana ze zmianą uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, odnosząca się do zakresu tematycznego priorytetów rozwoju, celów strategicznych i przedsięwzięć rozwojowych.

Ewaluacja LSR bazować będzie na wskaźnikach ewaluacji zidentyfikowanych dla każdego z celów ogólnych, **ale i szczegółowych, stanowiących głównie** ich kwantyfikację ilościową, rozumianą w kategoriach oczekiwanych efektów rozwoju obszaru LGD. Ważne są jednak również **dane (zarówno ilościowe jak i jakościowe) uwzględniające subiektywną ocenę mieszkańców obszaru LGD dotyczącą odczuwanych zmian w różnych analizowanych obszarach.** Elementy podlegające ewaluacji

BADANY ELEMENT	WYKONAWCY BADANIA	SPOSÓB BADANIA	TERMINY REALIZACJI	PRZEDMIOT OCENY
Działalność LGD, funkcjonowanie biura, praca podwykonawców	Zespół Monitorujący: pracownicy biura LGD i Zarząd LGD.	Opinie członków-LGD (w tym dyrektora biura, Zarządu LGD) na temat działalności LGD oraz pracy biura; opinie mieszkańców obszaru, w tym wnioskodawców (warsztaty refleksyjno-analityczne)	Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy; czas pomiaru: do ostatniego dnia lutego roku następującego po roku ocenianym	Ocena poprawności i skuteczności działań/zadań w odniesieniu do założeń LSR (w tym rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków, uczestnictwo w spotkaniach/posiedzeniach, przestrzeganie regulaminów); ocena jakości świadczonych usług,
Stopień realizacji LSR, harmonogram rzeczowo-finansowy LSR, budżet LSR	Pracownicy biura LGD, Zarząd i Rada LGD. Ewaluacja wewnętrzna w formie warsztatów z udziałem przedstawicieli innych LGD, beneficjentów, przedstawicieli samorządu województwa	Warsztaty o charakterze refleksyjno-analitycznym wykorzystujące zestawienia i materiały z procesu realizacji LSR przygotowane przez pracowników LGD – informacja zwrotna o odbiorze realizacji LSR i działań LGD oraz zestawienia danych dotyczących realizacji finansowej i rzeczowej LSR oraz funkcjonowania biura i sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru LGD	Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy; czas pomiaru: do ostatniego dnia lutego roku następującego po roku ocenianym	Analiza procesu wdrażania i jego efektów oraz zmian w otoczeniu LSR. Określenie stopnia realizacji poszczególnych celów, stopnia osiągnięcia poszczególnych wartości wskaźników.
Stopień realizacji celów LSR – stopień realizacji wskaźników.	Podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna); Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	Ankiety z udziałem beneficjentów, wywiady z pracownikami LGD, wnioskodawcami, sprawozdania beneficjentów/podmiotów realizujących projekty, rejestr danych LGD	Okres objęty pomiarem: cały okres realizacji LSR; czas pomiaru: I półrocze 2022	Określenie stopnia realizacji (osiągnięcia) poszczególnych celów; opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR, realizowanych operacji, stopnia osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych i strategicznych. Obszary badawcze: przedsiębiorczość, turystyka i dziedzictwo kulturowe, grupy defaworyzowane, innowacyjność, projekt współpracy, funkcjonowanie LGD, proces wdrażania, wartość dodana podejścia LEADER.

Plan działania

CEL OGÓLNY Nr 1	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Podziałanie/ zakres Programu
		Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR*	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR*	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR*	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w EUR*		
Cel szczegółowy 1														
1.1.1	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów w użyteczności publicznej	3	43	272 235,99	2	71	52 314,36	2	100	167 558,27	7 sztuk	492 108,62	PROW/RPO	Realizacja LSR
1.1.2	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych	12	75	316 969,24				4	100	272 000,00	16 sztuk	588 969,24	PROW	Realizacja LSR
1.1.3	Liczba nowych lub zmodernizowanych bądź poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim obiektów				3	100	48 085,90				3 sztuki	48 085,90		Realizacja LSR
1.1.4	Liczba rewitalizacji przestrzeni w gminach LGD	7	100	6000000 PLN (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)								6000000 PLN (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)	RPO	10.2.4 10.3.5
Razem cel szczegółowy 1				589 205,23			100 400,26			439 558,27		1 129 163,76		
	Wskaźnik rezultatu I7	osoby	35000	6000000 PLN (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)								6000000 PLN (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)	RPO	10.2.4 10.3.5
Cel szczegółowy 2														
1.2.1	Liczba inicjatyw w zakresie rozwoju infrastruktury cyfrowej	1	50	9 040,88	2	100	12 519,41				3 sztuki	21 560,29	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2				9 040,88			12 519,41			0		21 560,29		

Cel szczegółowy 3													PROW/RPO	
CEL OGÓLNY Nr 2	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Program	Podziałanie/ zakres Programu
		Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR*	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR*	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR*	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w EUR**		
1.3.1 Przedsięwzięcie	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego	1	50	57 214,19	1	100	66 763,18				2 sztuki	123 977,37	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3				57 214,19			66 763,18	0				123 977,37		
Razem cel ogólny 1				655 460,30			179 682,85	439 558,27				1 274 701,42		

*nie dotyczy przedsięwzięcia 1.1.4

Cel szczegółowy 1													PROW/RPO	
CEL OGÓLNY Nr 2	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Program	Podziałanie/ zakres Programu
		Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR*	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR*	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR*	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w EUR**		
2.1.1 Przedsięwzięcie	Liczba szkoleń				3	100	10 591,37				3 sztuki	10 591,37	PROW	Realizacja LSR
	Liczba inicjatyw o charakterze kulturalnym, wychowawczym oraz rozrywkowym				3	100					3 sztuki			Realizacja LSR
2.1.2 Przedsięwzięcie	Liczba inicjatyw wspierających szanse osób z grup zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym kobiet, na polepszenie ich sytuacji społeczno-zawodowej				2	100	1000000 PLN (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)					1000000 PLN (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)	RPO	7.1.3, 9.1.4, 9.2.4, 9.3.1
Razem cel szczegółowy 1				0			10 591,37	0				10 591,37		
Wskaźnik rezultatu 1 ⁷	osoby					700	1000000 PLN (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)					1000000 PLN (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)	RPO	7.1.3, 9.1.4, 9.2.4, 9.3.1

Cel szczegółowy 2														PROW/RPO
Przedsięwzięcie 2.2.1	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	8	28	183 485,59	12	69	258 429,36	9	100	192 840,67	29 sztuk	634 755,62	Realizacja LSR	
Przedsięwzięcie 2.2.2	Liczba operacji polegających na rozwijaniu przedsiębiorstwa	3	50	148 692,45	2	83	110 022,64	1	100	85 402,45	6 sztuk	344 117,54	Realizacja LSR	
Przedsięwzięcie 2.2.3	Liczba centrów przetwórstwa lokalnego	2	67	76 903,57	1	100	37 163,27				3 sztuki	114 066,84	Realizacja LSR	
Razem cel szczegółowy 2				409 081,61			405 615,27			278 243,12		1 092 940,00		
Cel szczegółowy 3														PROW/RPO
Przedsięwzięcie 2.3.1	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa				1	100	21 524,21				1 sztuka	21 524,21	Realizacja LSR	
Przedsięwzięcie 2.3.2	Liczba usług wyrównujących szanse edukacyjne i zawodowe mieszkańców LGD	2	100	13 917,65							2 sztuki	13 917,65	Realizacja LSR	
Razem cel szczegółowy 3				13 917,65			21 524,21			0		35 441,86		
Razem cel ogólny 2				422 999,26			437 730,85			278 243,12		1 138 973,23		

*nie dotyczy przedsięwzięcia 2.1.2

CEL OGÓLNY Nr 3	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Program	Podziałanie/ zakres Programu
		Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w EUR		
Cel szczegółowy 1														
Przedsięwzięcie 3.1.1	Liczba inicjatyw w zakresie promocji lokalnych producentów i produktów						3	100	11 239,74		3 sztuki	11 239,74	PROW/RPO	Realizacja LSR
	Liczba operacji w zakresie promocji walorów przyrodniczych i kulturalnych obszaru LGD						1	100	12 970,15		1 sztuka	12 970,15		PROW
Przedsięwzięcie 3.1.2	Liczba przygotowanych projektów współpracy				1	100					1 sztuka			Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej			101 042,25	1	100					1 sztuka	101 042,25		
Razem cel szczegółowy 1				0					24 209,89			125 252,14		
Cel szczegółowy 2														
Przedsięwzięcie 3.2.1	Liczba inicjatyw ukierunkowanych na wsparcie aktywności społeczności obszaru LGD						1	100	20 754,16		1 sztuka	20 754,16	PROW/RPO	Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy	1	50	35 375,30	1	100					2 sztuki	101 042,25		PROW
Razem cel szczegółowy 2				35 375,30					20 754,16			121 796,41		
Razem cel ogólny 3				35 375,30					44 964,05			247 048,55		

CEL OGÓLNY Nr 4	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Podziałanie/ zakres Programu
		Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w EUR		
4.1.1 Przedsięwzięcie	Liczba zorganizowanych imprez kulturalno-rozrywkowych	8	100	12 046,50							8 sztuk	12 046,50	PROW/RPO	Realizacja LSR
		8	100	0							8 sztuk	0	PROW	Realizacja LSR
4.1.2 Przedsięwzięcie	Liczba wydawnictw o historii miejscowości LGD						3	100	34 659,86		3 sztuki	34 659,86	PROW	Realizacja LSR
							1	100	12 500,00		1 sztuka	12 500,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1				12 046,50		0			47 159,86			59 206,36		
Razem cel ogólny 4				12 046,50		0			47 159,86			59 206,36		
Razem LSR				1 125 881,36			784 122,90		809 925,30			2 719 929,56		

Cel szczegółowy 1

Budżet LSR

Podziałanie	Wsparcie finansowe				Fundusz wiódący	Razem EFSI
	PROW	RPO EFS	EFRR			
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	2 517 845,06 EUR	1000000 PLN (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)	6000000 PLN (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)			2 517 845,06 EUR
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	202 084,50 EUR					202 084,50 EUR
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	0	0	0	466 818,60 EUR		466 818,60 EUR
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	0	0	0	53 125,00 EUR		53 125,00 EUR
Razem	2 719 929,56 EUR	1000000 PLN (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)	6000000 PLN (w przypadku otrzymania wsparcia z RPO)	519 943,60 EUR		3 239 873,16 EUR

	Wkład EFRROW (63,63%) (EUR)	Budżet państwa (36,37%) (EUR)	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych (36,37%) (EUR)	RAZEM (EUR)
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	1 280 717,02	732 039,58		2 012 756,60
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	780 814,27		446 302,29	1 227 116,56
RAZEM	2 061 531,29	732 039,58	446 302,29	3 239 873,16

Plan komunikacyjny

WSTĘP

Plan komunikacji to zestaw działań informacyjno-promocyjnych przewidzianych w Lokalnej Strategii Rozwoju. Celem planu komunikacji jest wspieranie realizacji celów LSR poprzez rzetelne i wyczerpujące przekazywanie informacji o stanie realizacji celów LSR do odpowiednich odbiorców, z należyтым wyprzedzeniem, w odpowiednim czasie. Plan komunikacji jest także narzędziem przekazywania wiedzy o możliwościach, zasadach, formach, terminach i korzyściach płynących z korzystania ze środków z Funduszy Europejskich, w szczególności w ramach realizacji LSR, skierowanej do wszystkich zainteresowanych (potencjalnych i rzeczywistych beneficjentów, uczestników projektów oraz odbiorców osiągniętych rezultatów - podmiotów gospodarczych, społecznych, publicznych i mieszkańców) z terenu LGD „Brynica to nie granica”.

Wszystkie działania informacyjno-promocyjne przewidziane w Planie komunikacyjnym będą zgodne z zasadami horyzontalnymi Unii Europejskiej:

- promowaniem równouprawnienia mężczyzn i kobiet,
- zapobieganiem dyskryminacji,
- zrównoważonym rozwojem,
- partnerstwem,

a ponadto wykazują się, poprzez konsultowanie przyjętych rozwiązań w czasie warsztatów z udziałem przedstawicieli podmiotów z terenu LGD i ankiet umieszczonych na stronie internetowej, partycypacyjnym charakterem.

ADRESACI

Głównymi adresatami Planu komunikacji LGD „Brynica to nie granica” są:

- beneficjenci (faktyczni i potencjalni),
  - uczestnicy projektów (faktyczni i potencjalni),
  - odbiorcy rezultatów rozumiani jako szeroko pojęta opinia publiczna, zarówno z terenu LGD jak i spoza tego terenu - media, partnerzy społeczni i gospodarczy, instytucje publiczne i społeczne, decydenci i liderzy, środowiska opiniotwórcze (artyści, kościoły i związki wyznaniowe, sportowcy, nauczyciele, władze, branża reklamowa itp.).
- Osobnymi adresatami (zawartymi w powyższych grupach) działań informacyjno-promocyjnych będą grupy defaworyzowane: bezrobotni, młodzież (osoby od 11 do 25 roku życia), osoby starsze (osoby powyżej 50 roku życia), a także niepełnosprawni. Dotarcie do tych grup z kompleksową informacją o korzyściach płynących z realizacji LSR, możliwościach realizacji przedsięwzięć, wsparciu w procesie przygotowania i realizacji operacji będzie szczególnie ważne i odbywać się będzie z zachowaniem zasad kompletności, rzetelności i terminowości.

CELE PLANU KOMUNIKACJI

Cele Planu komunikacji wynikały z analizy zapotrzebowania na informacje zarówno po stronie LGD jak i partnerów i potencjalnych beneficjentów. Jak podnoszone zostało na warsztatach wyjazdowych oraz w trakcie konsultacji na etapie przygotowywania założeń do niniejszego dokumentu, wiedza ogólna na temat funkcjonowania funduszy unijnych w ogóle i funduszy w ramach inicjatywy Leader w szczególności jest wiedzą zadowalającą (z uwagi na zrealizowane działania w ramach perspektywy 2007-2013 i prowadzone kampanie promocyjne), jednak obserwuje się małe zainteresowanie i niższą wiedzę wśród podmiotów gospodarczych. Dlatego działania przewidziane w planie komunikacyjnym na lata wdrażania niniejszego LSR skupią się na dotarciu do wszystkich grup docelowych, ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorców i grup defaworyzowanych.

Z kolei LGD stworzy możliwości otwartego, niedyskryminującego i szybkiego przekazywania informacji na linii interesariusze, mieszkańcy – organy LGD. Dzięki organizowanym spotkaniom, ankietyzacji, dostępności pracowników biura, wyznaczonym terminom przyjmowania interesariuszy czy dyżurom telefonicznym problemy, sugestie i wnioski będą mogły w prosty i szybki sposób dotrzeć do organów LGD i zostać przez nie zanalizowanym.

Cel główny

Plan komunikacji zakłada realizację zestawu działań informujących i promujących wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju, czyli także wdrażanie szeroko rozumianego wsparcia unijnego na lata 2014-2020.

Cele szczegółowe

Tak ogólnie sformułowany cel zawiera w sobie zestaw szczegółowych elementów, którymi są:

- skuteczne rozpowszechnianie wiedzy o możliwościach, zasadach, formach, terminach i korzyściach płynących z korzystania ze środków z Funduszy Europejskich, w szczególności w ramach realizacji LSR, prowadzącej do rzeczywistego uczestnictwa partnerów (potencjalnych i rzeczywistych) w realizacji założeń LSR (aplikowanie o środki, realizowanie operacji)
- wzrost liczby zrealizowanych przedsięwzięć a w konsekwencji polepszenie stanu obszaru LGD i dalej wzmocnienie konkurencyjności i atrakcyjności obszaru LGD,
- poprawa świadomości wśród potencjalnych i rzeczywistych beneficjentów, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych, dotyczącej możliwości realizacji rozwojowych i poprawiających sytuację przedsięwzięć

współfinansowanych ze środków unijnych,

- podtrzymanie i wzrost pozytywnych odczuć podmiotów z terenu Lokalnej Grupy Działania związanych z funkcjonowaniem LGD, realizacji LSR a także w szerszej perspektywie z istnieniem samych funduszy unijnych oraz skutków ich działania,

- wdrożenie instrumentów, dzięki którym każdy partner LGD będzie pośrednio wyrazicielem idei Unii Europejskiej.

DZIAŁANIA I NARZĘDZIA WDRAŻANIA PLANU

Zakładane, wymienione powyżej cele, osiągnięte zostaną dzięki przewidzianym narzędziom i działaniom. Narzędzia, które planuje się wykorzystać w procesie komunikacji to:

- kampania reklamowa realizowana poprzez min.: reklamę banerową, notatki prasowe, artykuły, wypowiedzi dla mediów, patronaty medialne,

- współpraca z GOPSami, urzędami gmin, organizacjami przedsiębiorców, szkołami, klubami seniorów w dystrybucji materiałów informacyjnych i organizowaniu spotkań informacyjnych, festynów itp.,

- informacje podsumowujące, raporty, analizy,

- imprezy i wydarzenia promocyjne,

- serwis internetowy LGD (strona internetowa),

- warsztaty, spotkania informacyjne, szkolenia,

- ulotki, przewodniki, albumy itp. drukowane lub elektroniczne materiały promocyjne przybliżające realizację LSR,

- działania animacyjno-doradcze,

- narzędzia bezpośredniej współpracy z beneficjentami (potencjalnymi i rzeczywistymi) – informacje mailowe, korespondencja pocztowa, wspólne wyjazdy studyjne.

Powyższe instrumenty wykorzystane zostaną podczas:

- informowania i pomocy udzielanej beneficjentom na etapie pozyskiwania środków w ramach LSR oraz w czasie realizacji projektów,

- budowania pozytywnego wizerunku LSR wśród mieszkańców obszaru,

- podniesienia poziomu wiedzy partnerów LGD (rzeczywistych i potencjalnych) o korzyściach płynących z członkostwa w Unii Europejskiej,

- wzmacniania pozytywnego wizerunku LGD jako obszaru efektywnie wykorzystującego dostępne finansowanie ze środków unijnych,

- poszerzania i wzmacniania informacji dotyczących zasobów (przyrodniczych, kulturalnych, społecznych, gospodarczych, edukacyjnych itp.) obszaru LGD,

- utrwalania systemu wizualizacji i identyfikacji LGD „Brynica to nie granica”.

Dzięki takim różnorodnym działaniom utrzymana zostanie mobilizacja i zainteresowanie społeczności procesem realizacji LSR.

Plan działań w ramach Planu komunikacji

Termin	Cel komunikacji	Nazwa działania komunikacyjnego	Adresaci działania komunikacyjnego (grupy docelowe)	Przykładowe środki przekazu
I połowa 2016 roku (1 działanie komunikacyjne)	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach projektów, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR	Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR	wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru	- artykuły w prasie lokalnej (w biuletynie LGD), - ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (gopsy, urzędy gmin, goki, organizacje przedsiębiorców), - artykuły na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych, - wydarzenia promocyjne, - materiały promocyjne, - narzędzia bezpośredniej współpracy z beneficjentami (potencjalnymi i rzeczywistymi) – informacje mailowe, - korespondencja pocztowa, - serwis internetowy LGD (strona internetowa)
II połowa 2016 roku (1 działanie komunikacyjne)	Przekazanie informacji potencjalnym wnioskodawcom o głównych zasadach organizacji konkursów: celach, kryteriach, sposobach realizacji, procedurach naboru wniosków	Informacja dotyczące wdrażania LSR	wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru	- spotkania informacyjne, - materiały informacyjne, - artykuły w prasie lokalnej (w tym biuletynie LGD), - strona internetowa, - druk kalendarzy,

Co najmniej raz w roku, począwszy od 2017 do 2022 (w sumie 6 działań komunikacyjnych)	Przekazywanie informacji na temat stanu realizacji założeń LSR – informacje dotyczyć będą osiągniętych wskaźników, zdiagnozowanych i zgłaszanych problemów związanych z realizacją przyjętych procedur,	Informacja nt. stanu realizacji LSR,	wszyscy beneficjenci, potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru	- artykuły w prasie lokalnej (w tym biuletynie LGD - kwartalnik), - wypowiedzi dla mediów, patronaty medialne, - serwis internetowy LGD (strona internetowa), - spotkania informacyjne, szkolenia, - informacja przekazywana na festynach, wyjazdach studyjnych, wydarzeniach promocyjnych (targi, imprezy, itp.), - opracowanie i druk kalendarzy, - materiały informacyjne, - materiały promocyjne
Przed każdym ogłoszonym konkursem (przewiduje się ogłoszenie konkursów w zakresach tematycznych w 2016r. – 1 nabór, 2017r. – 2 nabory, 2018r. –13 naborów, 2019r. – 2 nabory, 2020r. – 11 naborów, 2021r. – 1 nabór 2022r. – 3 nabory 2023 – 4 nabory. (W sumie 37 działań komunikacyjnych)	Przekazanie informacji dotyczących zasad związanych z ogłoszonym konkursem - omówienie dokumentów, celów, wskaźników, terminów, procedur wyboru i zasad realizacji oraz rozliczania otrzymanego wsparcia,	Informacje o ogłaszanych konkursach	wszyscy potencjalni beneficjenci,	- serwis internetowy LGD (strona internetowa), - materiały promocyjne i informacyjne, - działania animacyjno-doradcze, - narzędzia bezpośredniej współpracy z beneficjentami – informacje mailowe, korespondencja pocztowa, - spotkania informacyjne, szkolenia.
I połowa 2022 (1 działanie komunikacyjne)	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny procesu wdrażania LSR oraz jakości pomocy świadczonej przez LGD (pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt)	Badanie satysfakcji wnioskodawców	wnioskodawcy w ramach poszczególnych zakresów operacji w ramach LSR, beneficjenci, w tym beneficjenci potencjalni, grupy defaworyzowane	- informacje podsumowujące, raporty, analizy na podstawie ankiety internetowej i zebranych na bieżąco informacji
I kwartał każdego roku, począwszy od 2018 do 2023 (6 działań komunikacyjnych)	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny procesu wdrażania LSR oraz jakości pomocy świadczonej przez LGD (pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt)	Warsztaty refleksyjne (badanie satysfakcji wnioskodawców)	wnioskodawcy w ramach poszczególnych zakresów operacji w ramach LSR, beneficjenci, w tym beneficjenci potencjalni, grupy defaworyzowane	- informacje podsumowujące, raporty, analizy na podstawie ankiet i zebranych na bieżąco informacji
I połowa 2018 (1 działanie komunikacyjne)	Odświeżenie informacji nt zasad funkcjonowania LGD i wdrażania LSR	Promocja LSR	Mieszkańcy obszaru	- stoiska LGD na wydarzeniu/ach promocyjnym/ch, - serwis internetowy LGD (strona internetowa), - artykuły w prasie lokalnej (w tym w biuletynie LGD – kwartalnik), - materiały promocyjne przybliżające realizację LSR,
II połowa 2023 roku (1 działanie komunikacyjne)	Przekazanie informacji o wynikach realizacji założeń LSR	Informacja nt. zrealizowanych założeń LSR	wszyscy wnioskodawcy, partnerzy LGD, grupy defaworyzowane, mieszkańcy obszaru	- serwis internetowy LGD (strona internetowa), - materiały informacyjne, - materiały promocyjne, - impreza podsumowująca okres programowania

WSKAŹNIKI

Zakładanymi wskaźnikami realizacji planu komunikacyjnego są:

Wskaźniki realizacji działań (produktowe):

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Liczba działań komunikacyjnych	0	54
Liczba opublikowanych materiałów prasowych	0	14

Liczba działań animacyjno - doradczych	0	196
Liczba spotkań informacyjnych - szkoleniowych	0	6

Wskaźniki efektów działań (rezultatu)

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Liczba uczestników szkoleń dla beneficjentów	0	630
Liczba udzielonych konsultacji	0	460
Liczba złożonych wniosków	0	124

BUDŻET

Działania przewidziane w planie komunikacyjnym z uwagi na ich kosztochłonność dzielą się na działania związane z kosztami ich wdrażania oraz działania zrealizowane bezkosztowo.

Do działań nie generujących kosztów (realizują je pracownicy biura i członkowie organów decyzyjnych w ramach swoich obowiązków) zaliczyć można:

- notatki prasowe, wypowiedzi dla mediów, patronaty medialne,
- współpraca z GOPSami, urzędami gmin, organizacjami przedsiębiorców, szkołami, klubami seniorów w dystrybucji materiałów informacyjnych i organizowaniu spotkań informacyjnych, festynów itp.,
- narzędzia bezpośredniej współpracy z beneficjentami (potencjalnymi i rzeczywistymi) – informacje mailowe, korespondencja pocztowa (poza kosztami wysyłki pocztowej),
- informacje przekazywane na festynach, wyjazdach,
- działania animacyjno- doradcze.

Działania generujące koszty to:

Działanie
Aktualizacja i prowadzenie strony internetowej
Materiały informacyjne (informatory, dobre praktyki, ulotki, przewodniki, albumy itp. drukowane lub elektroniczne materiały promocyjne przybliżające realizację LSR)
Materiały promocyjne (pamiątki, gadżety, kalendarze)
Spotkania informacyjno- konsultacyjne
Biuletyn LGD
Imprezy, wydarzenia promocyjne, stoiska LGD na wydarzeniu/ach promocyjnym/ch
Informacje podsumowujące, raporty, analizy
Warsztaty refleksyjne
RAZEM planowany budżet 53 125,00 EUR

ANALIZA EFEKTYWNOŚCI ZASTOSOWANYCH DZIAŁAŃ KOMUNIKACYJNYCH I ŚRODKÓW PRZEKAZU

Proces wdrażanie Planu komunikacji LSR wiąże się z koniecznością ciągłego monitorowania skuteczności przewidzianych działań. W związku z tym na stronie LGD publikowane będą informacje w formie zestawień, zawierające ocenę realizacji poszczególnych działań. Ocena opierać się będzie o ocenę osiągnięcia założonych rezultatów. Ocena realizacji Planu opierać będzie się na ocenie poszczególnych działań realizowanych w ramach Planu, dokonywanych m. in. za pomocą pre-testingu, badań ilościowych CATI.

DZIAŁANIA, KTÓRE PODEJMOWANE ZOSTANĄ W PRZYPADKACH PROBLEMÓW Z REALIZACJĄ LSR

Plan komunikacji zakłada, oprócz przekazywania informacji o szeroko pojętych funduszach unijnych, działania mające przybliżyć beneficjentom szeroki i skomplikowany materiał, jakim jest problematyka wdrażania i realizacji założeń LSR. Przekazanie tych informacji w sposób przystępny, jasny i przede wszystkim zawierające wszystkie niezbędne informacje dotyczące możliwości otrzymania wsparcia jest priorytetem

W planie komunikacji przewidziane są działania mające na celu pozyskanie informacji o funkcjonowaniu LGD i realizacji LSR. Dane będą zbierane w formie informacji zwrotnej nt. oceny funkcjonowania LSR oraz jakości pomocy świadczonej przez LGD (pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt). Tak zebrane informacje będą przekładane na formę raportu. Analiza ta zostanie przeprowadzona na podstawie ankiety internetowej i zebranych na bieżąco informacji. W związku z możliwością otwartego, niedyskryminującego i szybkiego przekazywania informacji na linii interesariusze, mieszkańcy – organy LGD (dzięki organizowanym spotkaniom, ankietyzacji, dostępności pracowników biura, wyznaczonym terminom przyjmowania interesariuszy czy dyżurom telefonicznym) problemy, sugestie i wnioski będą mogły w prosty i szybki sposób dotrzeć do organów LGD. Poddane one zostaną weryfikacji i zaproponowane zostaną środki zaradcze. Pozyskane w ten sposób informacje zostaną wykorzystane do aktualizacji Planu komunikacji i szerzej LSR, procedur oraz ewentualnej zmiany funkcjonowania poszczególnych organów LGD czy biura.

W sytuacji zaistnienia problemów z wdrażaniem LSR, a także potencjalnego pojawienia się sytuacji niesatysfakcjonującej akceptacji społecznej wdrożone zostaną następujące środki zaradcze:

Możliwe zagrożenie	Środki zaradcze
Niskie poparcie społeczne dla działań LGD	Wprowadzenie jasnych zasad informowania o działalności LGD, Upublicznianie informacji o realizacji założeń LSR przez LGD (aktualizowana strona internetowa, zestaw działań promocyjnych, spotkania informacyjne i konsultacyjne, możliwości zgłaszania uwag i upublicznianie wyników ich analizy, przeprowadzanie badań akceptacji działań LGD
Brak zaufania do instytucji zajmującej się Funduszami i przekonanie o ich niedostępności	Bezpośrednie kontakty mieszkańców z przedstawicielami instytucji odpowiedzialnych za LSR Szkolenia dla beneficjentów
Wykorzystywanie kwestii funduszy do celów politycznych	Wzajemna kontrola instytucji i gmin zaangażowanych w LSR
Brak zrozumienia przekazu przez mieszkańców beneficjentów i potencjalnych beneficjentów	Formułowanie komunikatów w sposób spójny i przejrzysty. Realizacja działań przedstawiających zrealizowane projekty, korzystanie z doświadczenia beneficjentów, którzy uzyskali dofinansowanie w procesie doradczym, szkoleniowym i promocyjnym.
Brak aktywności grup defaworyzowanych w korzystaniu z możliwości wynikających z LSR	Zintensyfikowanie działań promocyjno-informacyjnych skierowanych do grup defaworyzowanych - dotarcie poprzez organizacje gospodarcze, gminne ośrodki pomocy społecznej, szkoły, kluby seniora i kluby hobbystyczne do tych grup, organizacje spotkań i wymiany doświadczeń z grupami defaworyzowanymi z innych LGD, które skorzystały ze wsparcia przewidzianego w LSR

Wyniki działań realizowanych w ramach planu komunikacji będą upubliczniane za pomocą internetowych środków przekazu. Raporty i zestawienia będą na bieżąco pojawiały się na stronie internetowej LGD.

Przewodniczący Walnego Zebrania

Stanisław Paks

Stanisław Paks

